

Asianro 3959/10.02.02/2021

Liite työohjelmaan

Salon kaupunki

Yleiskaavallinen ohjelma YKO 2040

Lähtötietoselvitys 23.3.2022

Yhteystiedot

Salon kaupunki
Maankäyttöpalvelut
Hornintie 2-4, 24800 Halikko

Yleiskaava-arkkitehti
Marjo Saukkonen
puh. 02 778 5100
marjo.saukkonen@salo.fi

Taustakartat ja paikkatietoaineisto:
© Maanmittauslaitos 2019
© SYKE 2019
© GTK 2019
© Salon kaupunki

Ilmakuvat: Salon kaupunki
Valokuvat: Salon kaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	2
2. YLEISKAAVALLISEN OHJELMATYÖN LÄHTÖKOHDAT	3
2.1 Aloite ja vireilletulo	3
2.2 Suunnittelualue.....	3
2.3 Yleiskaavallisen ohjelman alustavia tavoitteita	4
2.3.1 Ohjelmatyön tavoitteita.....	4
2.3.2 Yleiskaavallisen ohjelman tavoitteita.....	4
3. SUUNNITTELUALUEEN NYKYTILA	5
3.1 Luonnonympäristö.....	5
3.1.1 Maastonmuodot ja maiseman perusrakenne	5
3.1.2 Kallio- ja maaperä	6
3.1.3 Pohja- ja pintavedet	7
3.1.4 Ilmasto	10
3.1.5 Maiseman ominaispiirteet ja arvot	12
3.1.6 Luonto	14
3.1.7 Luonnonarvot ja ekologiset yhteydet	15
3.1.8 Ekosysteemipalvelut	16
3.2 Rakennettu ympäristö.....	18
3.2.1 Alue- ja yhdyskuntarakenne	18
3.3 Kulttuuriperintö.....	24
3.3.1 Arkeologinen kulttuuriperintö.....	24
3.3.2 Rakennettu kulttuuriympäristö	25
3.3.3 Arvokkaat maisema-alueet	26
3.4 Toiminnot.....	28
3.4.1 Asuminen.....	28
3.4.2 Väestö	29
3.4.3 Palvelut.....	30
3.4.4 Yritystoiminta	37
3.4.5 Työllisyys	39
3.4.6 Maa- ja metsätalous	39
3.4.7 Virkistys	40
3.4.8 Liikenne	43
3.4.9 Energia	44
3.4.10 Tekninen huolto	46

3.5 Ympäristöhäiriöt.....	48
3.5.1 Ilmanlaatu.....	48
3.5.2 Melu ja värinä	48
3.5.3 Pilaantuneet maat	49
3.5.4 Vaaralliset aineet.....	50
3.5.5 Muut häiriöt.....	51
3.6 Maanomistus	51
4. KAAVOITUSTILANNE JA MUUT SUUNNITELMAT	53
4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	53
4.2 Maakuntakaava.....	53
4.2.1 Varsinais-Suomen maakuntakaavoitustilanne.....	53
4.2.2 Uudenmaan maakuntakaavoitustilanne.....	55
4.3 Yleiskaavatilanne.....	56
4.4 Asemakaavatilanne.....	58
5. LAADITTAVAT JA LAADITUT SELVITYKSET JA SUUNNITELMAT	59
5.1 Olemassa olevat lähtötiedot.....	59
5.2 Laadittavat selvitykset	60
6. OHJELMATYÖN VAIHEET	61
7. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	61
8. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	61
8.1 Julkinen tiedottaminen kaavatyön eri vaiheissa	61
8.2 Osallistumistilaisuudet.....	62
8.3 Viranomaisyhteistyö.....	62
8.4 Osalliset	62
9. YHTEYSTIEDOT	62

1. JOHDANTO

Salon kaupunginhallitus teki vuonna 2010 päätöksen käynnistää koko kaupunkia koskevan oikeusvaikutuksettoman yleiskaavallisen ohjelman laadinnan. Ohjelmatyön ensimmäinen kierros päättyi jo 2012, jonka jälkeen ohjelmatyö jäi tauolle johtuen lähinnä kaupungin toimintaympäristössä tapahtuneista muutoksista. Nyt aluillaan olevan ohjelmatyön toinen kierros tähtää vuoteen 2040. Tavoitteena on päivittää yleiskaavallinen ohjelma jatkossa valtuustokausittain. Meneillään oleva ohjelmatyö ajoittuu vuosille 2021-2024.

Aluillaan olevan ohjelmatyön ensimmäisessä vaiheessa on laadittu työohjelma, jonka jälkeen työ jatkuu tavoitteiden asettamisella. Tavoitevaihe on tarkoitus viedä läpi alkuvuonna 2022. Ohjelmatyön ensimmäisellä puoliskolla 2021-2023 tullaan päivittämään perustietoraportti, joka sisältää ohjelmatyön lähtötiedot. Ensimmäisenä varsinaisena suunnitteluvaiheena vuonna 2022 laaditaan 2-3 rakennemallivaihtoehtoa, joista valitaan yksi jatkosuunnittelun pohjaksi vuoden 2023 alussa, jonka jälkeen ohjelmatyö jatkuu luonnosvaiheella. Luonnosvaihe ajoittuu vuodelle 2023 ja ehdotusvaihe vuodelle 2024. Tavoitteena on, että yleiskaavallinen ohjelma saadaan hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2024 loppupuolella.

Salon yleiskaavallisen ohjelman 2040 työohjelman liitteeksi on laadittu tämä käsissänne oleva Lähtötietoselvitys. Selvityksessä kerrotaan mm. ohjelmatyön lähtökohdista, nykytilanteesta, selvitystarpeista, ohjelmatyön aikataulusta ja etenemisestä sekä siitä, miten yleiskaavallisen ohjelman vaikutuksia tullaan arvioimaan. Lisäksi selvityksessä esitetään, miten osallistuminen ja vuorovaikutus on tarkoitus järjestää – eli missä vaiheessa ja millä tavoin osalliset voivat vaikuttaa ohjelman suunnitteluun. Ohjelmatyön lähtökohdat -selvitys sisältää myös listan osallisista, joita suunnittelu koskee.

Selvitystä voidaan tarkistaa ja täydentää tarvittaessa suunnittelun edetessä ja se on nähtävillä kaupungin internet-sivuilla työohjelman kanssa www.salo.fi/yleiskaavat koko ohjelmatyön ajan samaan tapaan kuin maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Kuva 1. Näkymä syksyiseltä Salonjoelta.

2. YLEISKAAVALLISEN OHJELMATYÖN LÄHTÖKOHDAT

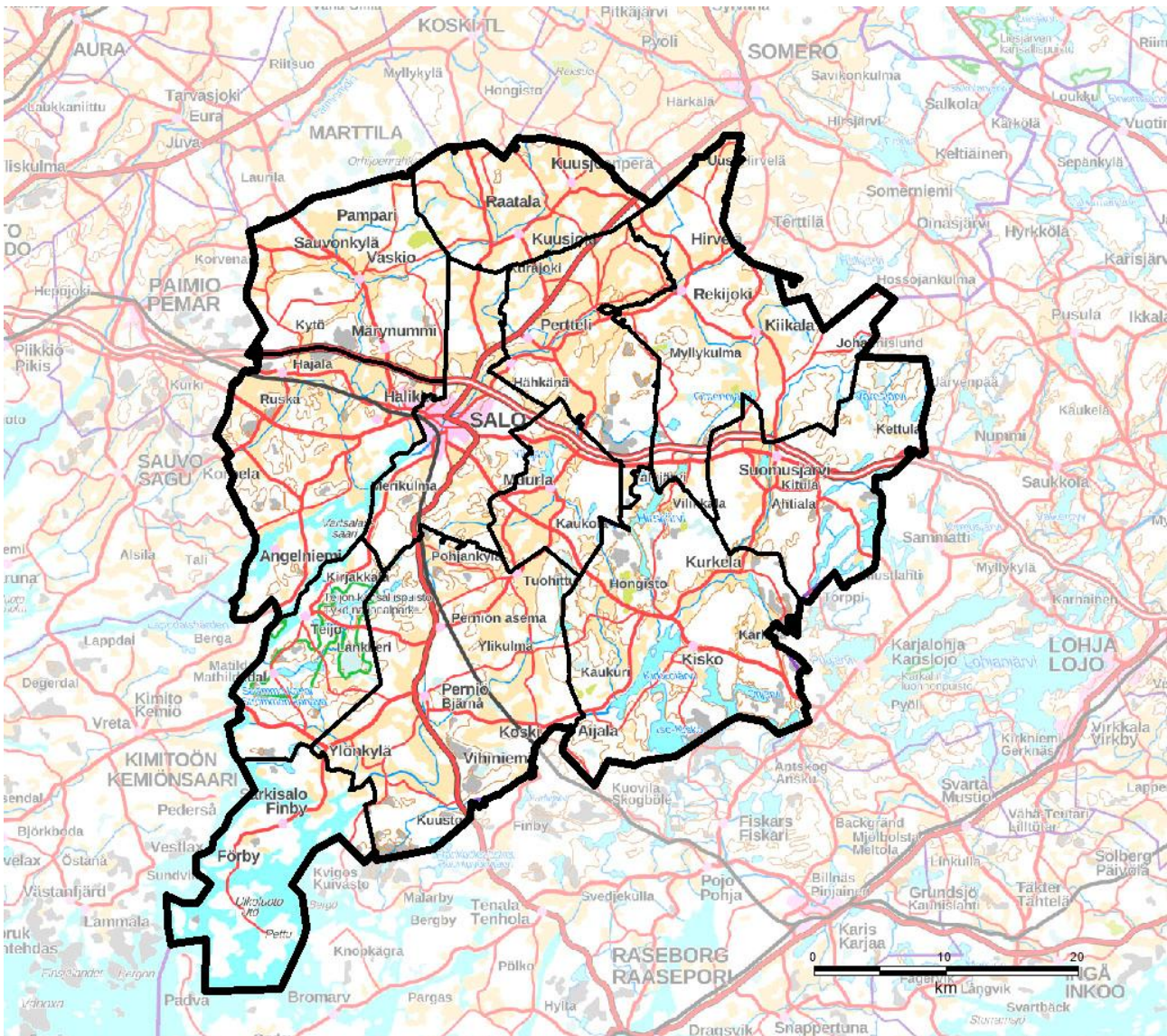
2.1 Aloite ja vireilletulo

Salon yleiskaavallinen ohjelma sisältyy kaupunginhallituksen 15.3.2021 § 126 hyväksymään kaavoituskatsaukseen 2021.

2.2 Suunnittelualue

Suunnittelualueena on koko Salon kaupungin alue. Salon kaupunki syntyi 1. tammikuuta 2009, kun Salo ja yhdeksän sen ympärillä olevaa kuntaa yhdistyivät. Tässä Suomen suurimmassa kuntaliitoksessa olivat mukana Salon lisäksi Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Pertteli, Perniö, Suomensjärvi ja Särkisalo. Salon kaupungin naapurikunnat ovat Somero, Lohja, Raasepori, Kemiönsaari, Sauvo, Paimio, Marttila ja Koski Tl.

Salon kaupunki kuuluu Varsinais-Suomen maakuntaan. Salosta on matkaa Turkuun 52 kilometriä ja Helsinkiin 114 kilometriä. Salon kaupungin kokonaispinta-ala on 2 168,29 km². Maapinta-alan osuus kokonaisalasta on 1 987,21 km². Merialueita on 106,45 km² ja sisävesiä 74,63 km².

Kuva 2. Suunnittelualueena on koko Salon kaupunki. Kartalla on esitetty Salon kaupungin raja ja entiset kuntarajat.

2.3 Yleiskaavallisen ohjelman alustavia tavoitteita

2.3.1 Ohjelmatyön tavoitteita

Yleiskaavallisen ohjelmatyön tavoitteena on laatia koko Salon kaupungin alueelle oikeusvaikutukseton maankäytön suunnitelma, yleiskaavallinen ohjelma. Yleiskaavoituksen tavoitteiden mukaisesti työssä sovitetaan yhteen toimintoja koko kaupungin alueella, mikä edistää alueiden tasapuolista huomioimista ja kehittämistä. Koko kaupunkia koskeva maankäytön suunnitelma onkin lähtökohtaisesti tarpeellinen suunnittelutaso laajan maakuntakaavan ja tarkempien kuntakaavojen välissä, jotta voidaan luoda kokonaiskuva kaupungin nykytilasta ja kehittämisen suuntaviivoista tulevaisuudessa. Yleiskaavallinen ohjelma konkretisoi osaltaan myös kaupungin strategiaa: YKO on strategian kuva.

Keskeinen tavoite yleiskaavallisessa ohjelmatyössä on, että työ tehdään yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa osallisten ja eri tahojen kanssa. Yleiskaavallinen ohjelmatyö toimii jatkossa yhteisenä keskustelufoorumina Salon kaupungin nykytilasta ja tulevaisuudesta. Perinteisten osallistumismahdollisuuksia lisäksi tavoitteena on laajentaa osallistumismahdollisuuksia niin, että osallisilla olisi mahdollisuus päästä osallistumaan myös suunnitteluun ohjelmatyön eri vaiheissa.

Tarkoitus on viedä prosessi läpi kuluvan valtuustokauden 2021-2025 aikana. Jatkossa tavoitteena on, että jatkossa YKO päivittyisi valtuustokausittain ajankohtaisten teemojen osalta.

2.3.2 Yleiskaavallisen ohjelman tavoitteita

Yhtenä tärkeänä tavoitteena yleiskaavallisessa ohjelmassa on edistää kaupungin elinvoimaa ja kilpailukykyä osoittamalla yrityksille houkuttelevia ja hyviä alueita huomioiden kunkin toimialan tarpeet ja keskittymisloogiikka. Uusien yritysten sijoittuminen ja syntyminen alueelle luo uusia työpaikkoja ja edistää taloudellista kasvua, mikä taas on edellytys väestönkasvulle.

Yleiskaavallinen ohjelma linjaa yleispiirteisesti yritysalueiden ja elinkeinoelämän potentiaaleja pitkällä aikavälillä. Keskeistä on, että yleiskaavallisessa ohjelmassa osoitetaan tavoiteltu suunta, jonka pohjalta voidaan tehdä tarkempia suunnitelmia huomioiden laajempi kokonaisuus ja toimintaympäristö.

Yhtenä tärkeänä tavoitteena yleiskaavallisessa ohjelmassa on tarjota erilaisia asumisen vaihtoehtoja niin vakituiseen kuin vapaa-ajan asumiseen. Työssä huomioidaan myös ajankohtaiset ilmiöt – kakkosasuntojen buumi, citymaalaisuus ja paluu juurille – jotka houkuttavat kaupunkiväestöä ainakin kausittain myös harvaan asutuille alueille ja lisäksi digitalisaatio mahdollistaa monipaikkaisen arjen elämisen.

Molempiin, sekä elinkeinoelämään että asumiseen, liittyvät oleellisia toimivia liikennejärjestelmä ja sen kehittäminen. Tavoitteena on edistää kestävästä liikkumisesta ja saavutettavuutta.

Yleiskaavallisen ohjelman ympäristötavoitteita ovat luonto- ja maisema-arvojen sekä kulttuuriperinnön huomioiminen ja säilyttäminen. Ympäristö on merkittävä niin asumisen kuin elinkeinojenkin kannalta: ympäristö luo puitteet kaikelle toiminnalle. Erityisesti matkailuelinkeinojen osalta ympäristön merkitys on suuri.

Ilmastotavoitteiden osalta kaavatyössä tullaan käyttämään KILVA-työkalua (Ilmastokestävä kaavoitus, <https://www.ymparisto.fi/KILVA>), jonka avulla nostetaan esiin ilmastokestäviä ratkaisuja maankäytön suunnittelussa. Työkalussa on huomioitu niin ilmastonmuutoksen hillitseminen kuin siihen sopeutuminen. Ilmastovaikutuksia arvioidaan KILVA:ssa neljän osion avulla, jotka ovat

- 1) luonnonvarojen käytön minimointi,
- 2) kestävä elämäntavan mahdollistaminen,
- 3) kulutuksen päästöjen minimointi ja
- 4) ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin varautuminen.

Työkalun lopputuloksena syntyy ”tarkistuslista” seikoista, jotka kuvaavat kaavan vahvuuksia ja heikkouksia. Tulokset ovat lähtökohtana tarkemmille selvityksille tai jatkokeskustelulle.

3. SUUNNITTELUALUEEN NYKYTILA

3.1 Luonnonympäristö

3.1.1 Maastonmuodot ja maiseman perusrakenne

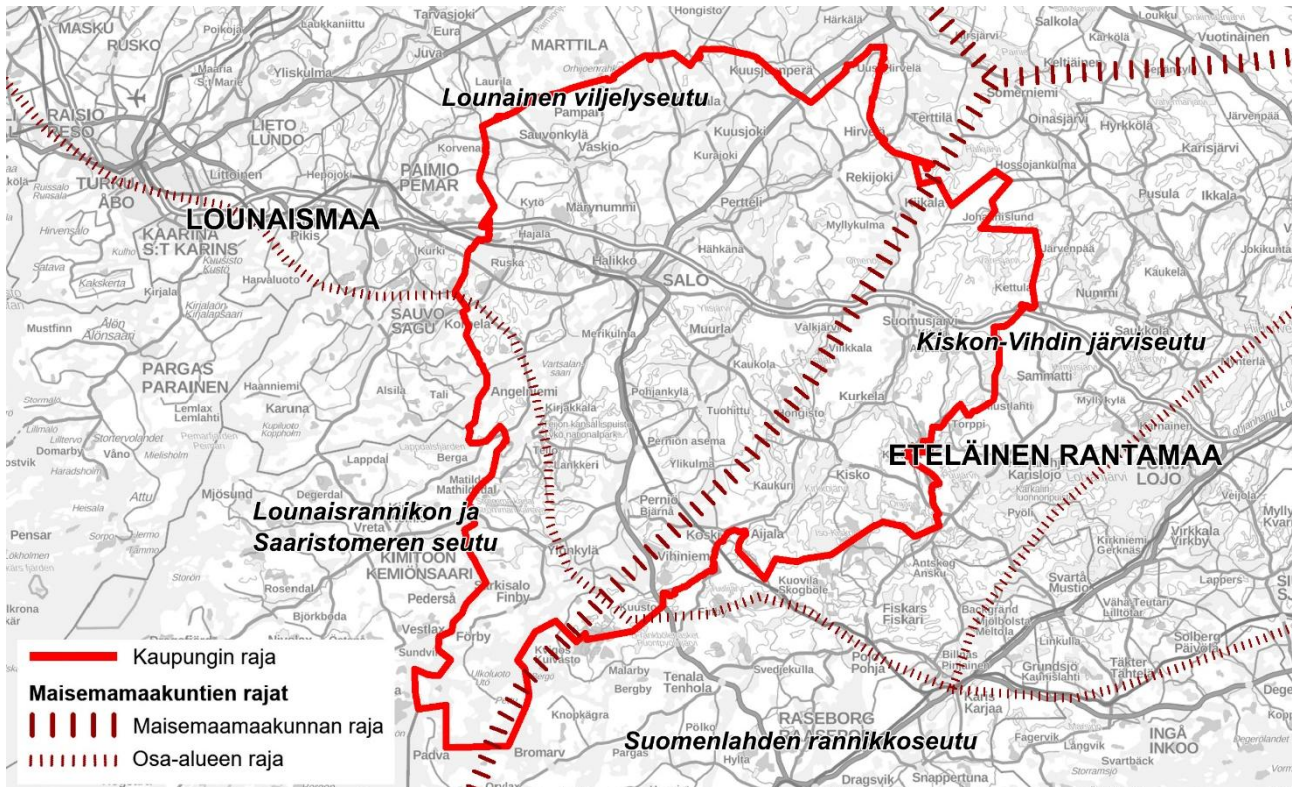
Salon kaupunki sijoittuu kahden maisemamaakunnan: länsipuoli alueesta kuuluu Lounaismaahan ja itäosa Eteläisen rantamaan alueelle. Maisemamaakuntien raja kulkee lounaasta koilliseen Hummelvikistä Hirsijärven itäpuolitse Kiikalaan. Lounaismaa samoin kuin Eteläinen rantamaa ovat vanhaa merenpohjaa, joka alkoi kohoaa kuivaksi maaksi vasta ns. atlanttisella kaudella noin 4500-7500 vuotta sitten.

Lounaismaa on korkokuvaltaan pääosin alavaa, mutta varsinkin eteläosissa rannikolla ja sen tuntumassa korkeussuhteet vaihtelevat. Pohjoiseen mentäessä pinnanmuodot loivenevat. Etelästä pohjoiseen mentäessä maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin ja viljaviin savikkoalueisiin, joiden halki kiemurtelevat joet.

Tarkemmin Salossa Lounaismaan eteläosa kuuluu Lounaisrannikon ja Saaristomeren seutuun, jota luonnehtivat laajat kallioalueet, jotka ovat jäsentyneet kallioperää halkovien suoralinjaisten murroslaaksojen mukaan. Ruhjelaaksojen lahdet, kuten Halikonlahti, jatkuvat syvälle sisämaahan. Meri on olennainen osa maisemaa.

Lounaisrannikon ja Saaristomeren seutu vaihettuu rannikon tuntumasta pohjoiseen mentäessä Lounaiseksi viljelyseudeksi, jolle on tyypillistä laajat savikoille syntyneet yhtenäiset peltoalueet. Peltojen osuus maapinta-alasta on maamme suurin. Salon seutu on kumpuilevaa: maisemaa leimaa karujen kallioselänteiden väliin muodostuneet pitkänomaiset joki- ja järvilaaksojen muodostamat viljivat savikkoalueet.

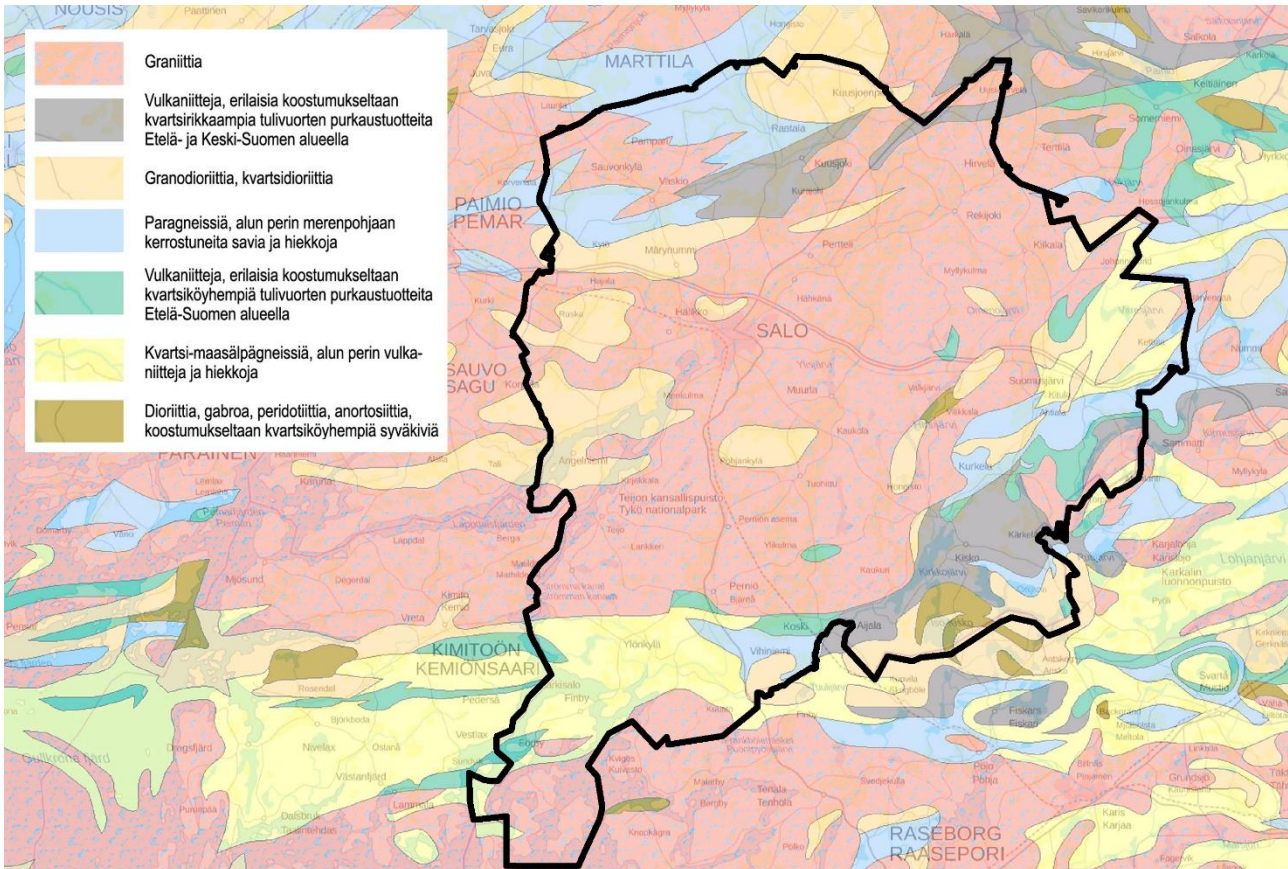
Vyöhykkeellä, jolla Lounaismaa vaihettuu Eteläiseksi rantamaaksi, on kolmannen Salpausselän reunamuodostumaan kuuluvia harjumuodostumia. Läntisimmät muodostumat ovat Märynummella ja Teijon kansallispuiston alueella. Itäosa kaupungista kuuluu Eteläisen rantamaan Kiskon-Vihdin järviseltuun, jonka maisemaa leimaa järvien ja pienvesistöjen, metsäisten kallioalueiden ja viljavien savikkopeltojen mosaiikki.

Kuva 3. Maisemamaakunnat Salon kaupungin alueella.

3.1.2 Kallio- ja maaperä

Pääosa Salon kaupungin alueen kallioperästä on graniittia, kranodioriittia ja kvartsidioriittia. Erityisesti kaakkoisosassa aluetta kallioperä vaihtelee voimakkaasti. Eteläosissa kallioperän kalkkisuus kasvaa. Luoteis- ja kaakkoisosissa Salon kaupungin aluetta on paragneissejä. Itä- ja eteläosissa taas on kvartsi- ja maasälpägneissejä. Vyöhykkeillä Kuusjoki-Vaskio ja Koski-Aijala-Kisko-Lemula-Laidike on runsaasti vulkaniitteja, jotka ovat alun perin muodostuneet tulivuorten purkaustuotteista. Lisäksi kaupungin kaakkoisreunalla ja Vilikkalassa on alueet, joilla on kvartsiköyhempiä syväkiviä: dioriittia, gabroa, peridotiittia ja anortosiittia.

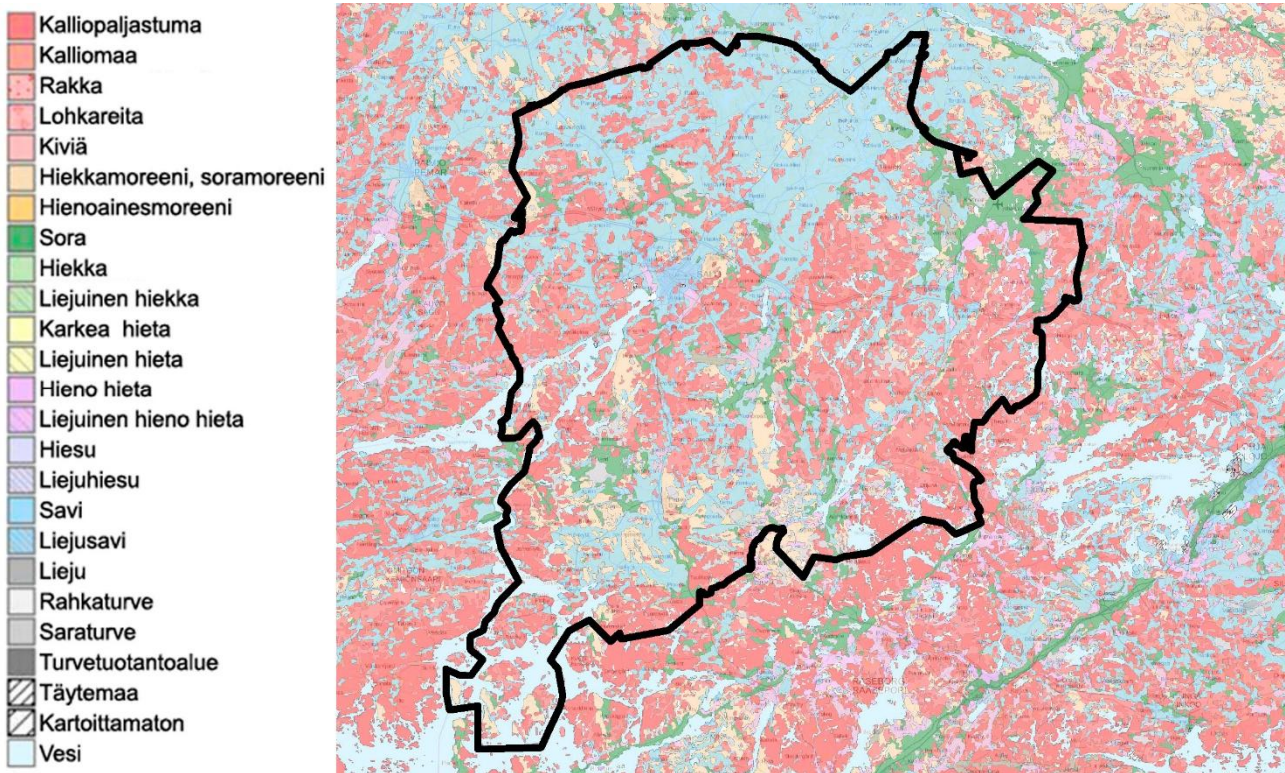

Kuva 4. Salon alueen yleispiirteistetty kallioperä.

Erityisesti alueen itä- ja kaakkoisosassa on kolmanteen ja toiseen Salpausselkään kuuluvia reuna- ja harju-muodostumia. Niihin liittyen alueella on eri puolilla hiekka- ja sora-alueita sekä sora- ja sora-alueita. Kolmas Salpausselkä sijoittuu vyöhykkeelle Kemiö-Tuohittu-Johannislund. Laajimmat sora-alueet ovat juuri kolmannen Salpausselän vyöhykkeellä. Kalliomaata ja kalliopaljastumia on paljon. Alueen pohjois- ja luoteisosia sekä Perniön aluetta leimaavat laajat viljajavat savikkoalueet, joista suurin osa on viljelysmaata.

Kuva 5. Salpausselät (<https://fi.wikipedia.org/wiki/Salpausselkä>). Salon kaupungin raja on merkitty punaisella.

Kuva 6. Salon alueen maaperä.

Lisätietoa maa- ja kallioperästä: <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

3.1.3 Pohja- ja pintavedet

Pohjavedet

Vedenhankinnan kannalta käyttökelpoisimmat pohjavesivarat sijaitsevat lajittuneissa sora- ja hiekkakerrostoissa kuten harjuissa ja suurissa reunamuodostumissa (esim. Salpausselät), joissa pohjavesi on happipitoista ja hyvälaatuista. Salossa pohjavesialueet sijoittuvat pääosin edellä mainituille hyvin vettäläpäisevien kivennäismaalajien alueille.

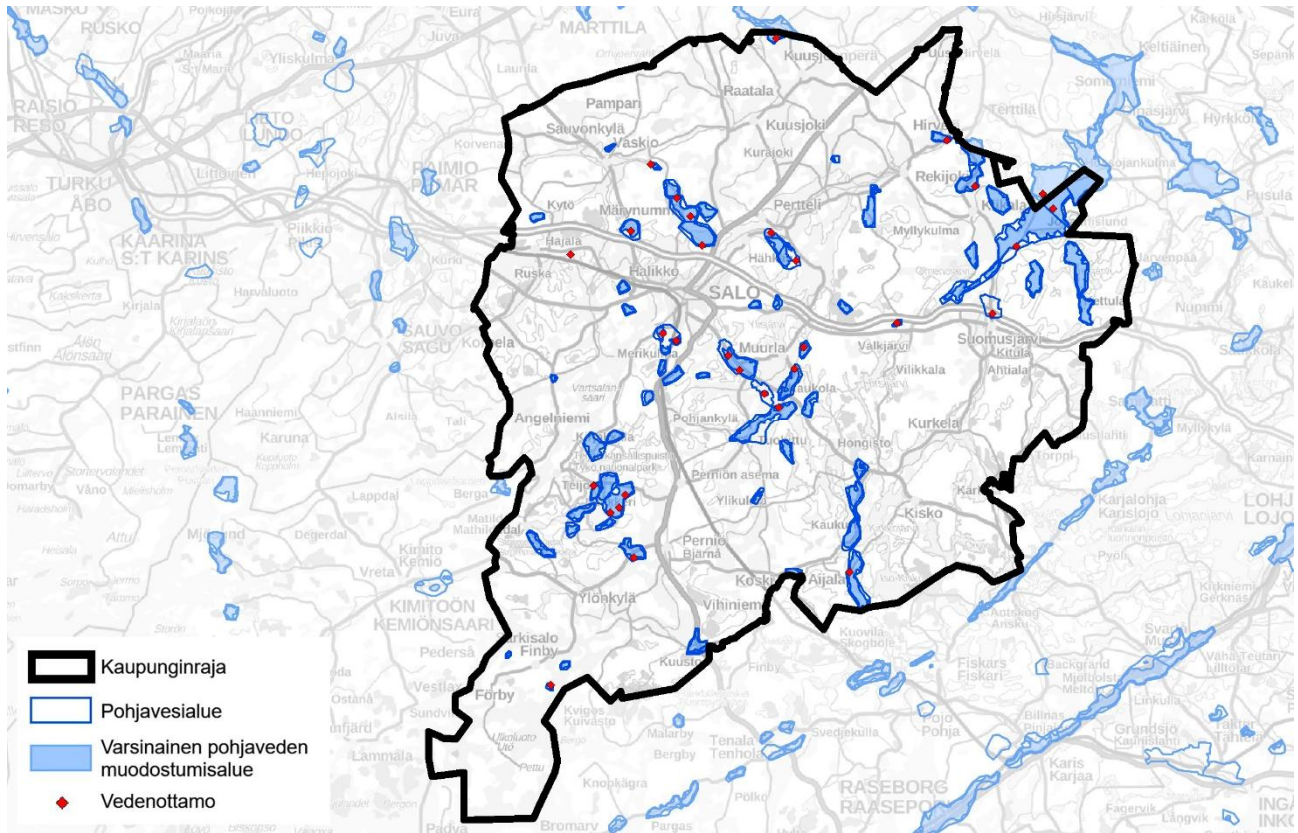
Salossa on yhteensä 65 tärkeää pohjavesialuetta, joista neljä on osittain Someron puolella. Pohjavesialueiden kemiallinen tila on hyvä lukuun ottamatta Kitulan vedenhankintaa varten tärkeää pohjavesialuetta (1-luokka), jonka kemiallinen tila on huono. Lisäksi kolmen pohjavesialueen osalta tietoa kemiallisesta tilasta ei ole. Pohjavedenottoa Salossa on 31.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaan pohjavesialueet luokitellaan vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella seuraavasti:

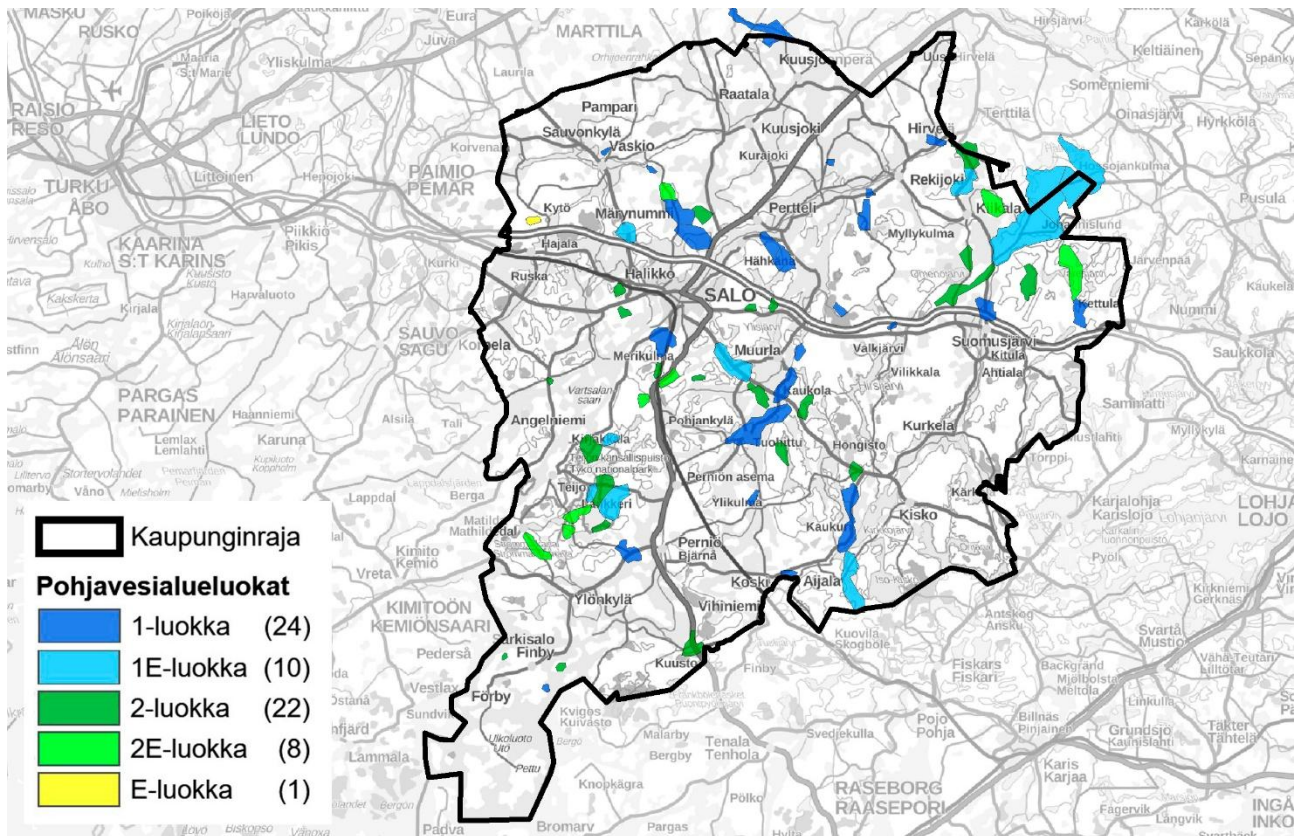
- 1-luokkaan kuuluvat vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet, joiden vettä käytetään tai jota on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin
- 2-luokkaan kuuluvat muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet, jotka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuvat 1 kohdassa tarkoitettuun käyttöön
- E-luokkaan kuuluvat pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen

Salossa 1-luokan pohjavesialueita on 34 kpl. Niistä kymmenen on sellaisia, joiden pohjavedestä myös pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (1E-luokka). 2-luokkaan kuuluvia pohjavesialueita on yhteensä 30 kpl. Niistä puolestaan kahdeksan on sellaisia, joiden pohjavedestä myös pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (2E-luokka). Vain yksi pohjavesialueista kuuluu varsinaiseen E-luokkaan.

Lisätietoa pohjavesistä: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/vesiensuojelu/pohjaveden_suojelu/pohjavesialueet

Kuva 7. Salon kaupungin alueella olevat pohjavesialueet ja vedenottamot.

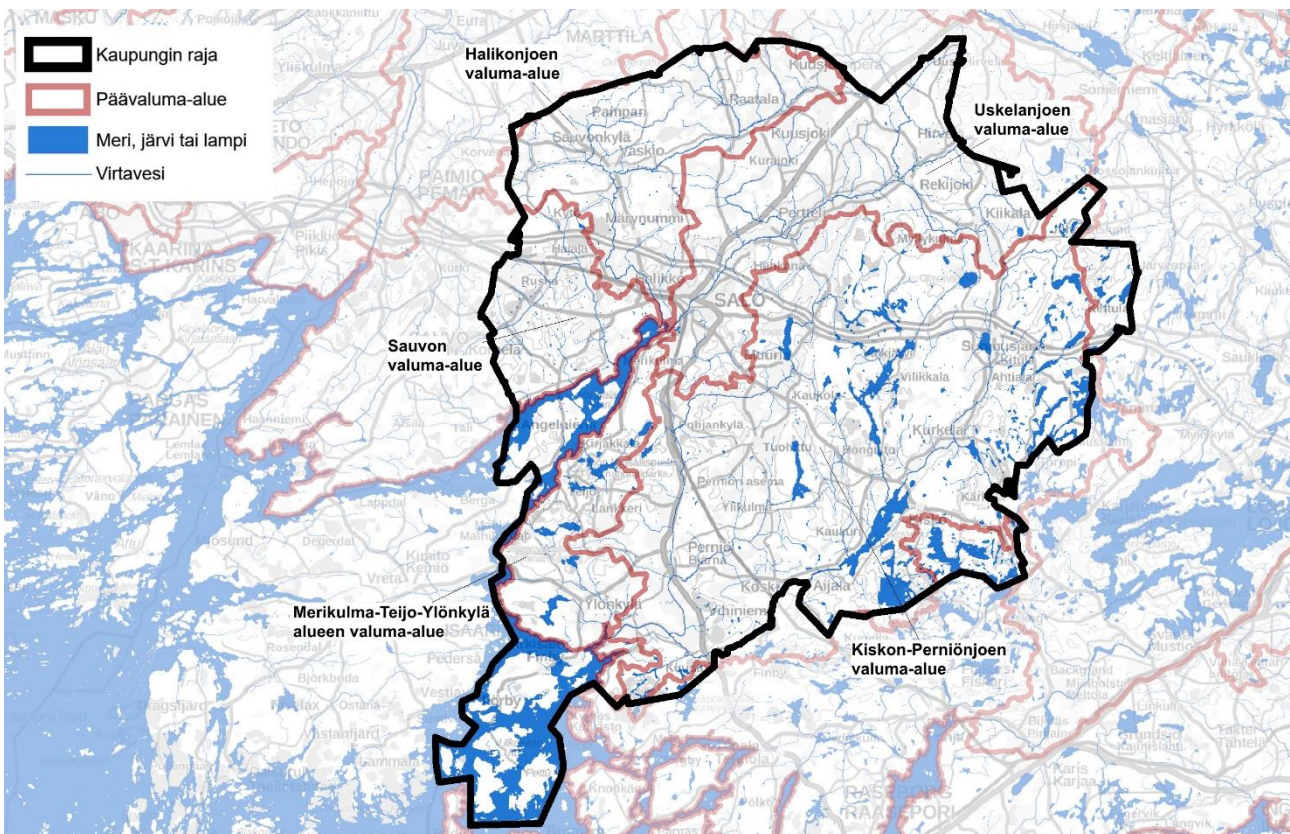
Kuva 8. Pohjavesiluokat Salon alueella.

Pintavedet

Salon kokonaispinta-alasta (2168,29 km²) 8,35 % on vettä. Sisävesien osuus on 74,63 km² ja merialueen osuus 106,45 km². Merialueeseen kuuluvat syväälle sisämaahan ulottuva Halikonlahti sekä Särkisaloa ympäröivät merialueet.

Valuma-alueet ja niiden tärkeimmät vesistöt:

- Halikonjoen valuma-alue sijaitsee pääasiassa Halikon ja Kuusjoen alueilla. Valuma-alueen suurin joki on Halikonjoki. Sen sivujokia ovat Kuusjoelta alkunsa saava Kuusjoki ja Vaskionjoki. Järviä valuma-alueella on vähän. Niistä suurin on pieni laskujoeton Kuusjoen Nummijärvi.
- Salon keskiosassa pääasiassa Uskelan, Perttelin ja Kiikalan alueilta vesiä tuovan Uskelanjoen valuma-alueen suurin joki on Uskelanjoki, jonka nimi Salon keskustajaman alueella on Salonjoki. Uskelanjoen latvahaaroja ovat Kiikalan Rekijoen kylän luona Uskelanjokeen yhtyvät Rekijoki, Terttilänjoki ja Hitolanjoki. Pienempiä sivujokia ovat Kurajoki Perttelissä ja Vähäjoki Salon keskustan tuntumassa. Järviä on valuma-alueen Salon puolelle jäävässä osassa vähän.
- Kiskonjoen–Perniönjoen vesistö on runsasjärvisempi. Sen valuma-alue Salon itäosassa kattaa pääosin Perniön, Kiskon, Muurlan ja Suomusjärven sekä eteläosia Kiikalasta ja Perttelistä. Suurimpia jokia ovat vähän ennen jokisuuta Perniössä yhtyvät Kiskonjoki ja Perniönjoki. Vesistöalueen järvistä suurimpia ovat Iso-Kisko, Hirsijärvi, Kirkkojärvi, Määrjärvi ja Enäjärvi.
- Rannikon päävaluma-alueita ovat Halikkoon ulottuva Sauvon valuma-alue ja Merikulma-Teijo-Ylönkylä-alueen valuma-alue. Sauvon Halikon puoleiseen alueeseen kuuluu Purilanjoen valuma-alue, jonka tärkein virtavesi on Purilanjoki. Virtavesien lisäksi alueella on vain muutamia harvoja lampia. Sen sijaan Merikulma-Teijo-Ylönkylä-alueella useampia järviä, joista suurimmat ovat Lehmijärvi, Hamarijärvi, Sahajärvi, Puolakka järvi Matildanjärvi, Kirakanjärvi ja Makarlanjärvi.

Kuva 9. Salon alueen pintavedet ja päävaluma-alueet.

3.1.4 Ilmasto

Ilmasto

Varsinais-Suomen ilmastolle on tyypillistä pitkät ja suhteellisen lämpimät kesät ja varsin lyhyet lauhat talvet. Merellisyys leimaa vahvasti alueen ilmastoa. Meren lämmittävän vaikutuksen vuoksi syksyt ovat usein pitkiä ja kosteita, kun taas keväällä ja alkukesästä on kylmän meren johdosta kuivaa ja viileää.

Varsinais-Suomen alue kuuluu kokonaisuudessaan eteläboreaaliseen ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeeseen ja suurelta osin siihen kuuluvaan hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen. Varsinais-Suomen maakunta on jaettavissa kolmeen ilmastollisesti ominaiseen alueeseen, jotta ovat ulkosaaristo, sisäsaaristo-rannikko ja sisämaa. Salon alue kuuluu kahteen jälkimmäiseen.

Vuoden keskilämpötila Salon alueella on 5-6 °C. Lämpimintä on useimmiten heinäkuussa, jolloin keskilämpötila on noin +17 °C. Lämpimintä on sisämaan jokilaaksoissa. Meren viilentävä vaikutus näkyy hellepäivien lukumäärässä. Sisämaassa hellepäiviä on keskimäärin 13–15 kesässä, rannikolla ja sisäsaaristossa 5–10. Talvet ovat melko leutoja, mutta alle –20 °C:n lämpötilatkaan eivät ole harvinaisia. Merenläheisen sijainnin takia pakkanen tuntuu usein purevammalta johtuen ilmankosteudesta ja tuulista.

Vuotuinen sademäärä Salon alueella on noin 660 mm. Runsassateisin kuukausi rannikolla ja sisämaassa on tavallisimmin elokuu, jolloin sadetta saadaan keskimäärin 70–80 millimetriä. Saaristossa taas loka- ja marraskuu ovat yleensä sateisimpia.

Tyypillisesti talven ensimmäinen lumipeite saadaan kauimpana sisämaassa marraskuun 10. päivän tienoilla ja rannikolla marraskuun puolivälissä. Pysyvä lumipeite saadaan Salon pohjoisosissa joulukuun puolivälissä, rannikolla vasta kuukauden lopulla. Tavanomaisesti yhtenäinen lumipeite katoaa sisämaassa maaliskuuhin vaiheessa. Mutta erot eri vuosien välillä ovat huomattavia.

Varsinais-Suomessa terminen kasvukausi alkaa sisämaassa keskimäärin huhtikuun viimeisellä viikolla. Kasvukauden tehoisa lämpösumma on sisämaan suotuisilla kasvupaikoilla keskimäärin 1400–1450 vuorokausias-tetta (°Cvrk). Kasvukauden pituus vaihtelee keskimäärin 180 ja 200 päivän välillä eli kestää hieman yli puoli vuotta. Syksyllä lämpimän meren vaikutuspiirissä terminen kasvukausi jatkuu marraskuun alkupäiviin asti, kun sisämaassa se päättyy tavallisesti lokakuun loppupuolella.

Rannikkoseudulle on tyypillistä tuulisuus. Vallitseva tuulensuunta on lounaasta. Suurin syy tuuli-ilmastoon on Atlantilta maahamme suuntautuvat matalapaineet ja niiden kulkemat reitit: tyypillisesti Atlantin matalapai-neet liikkuvat lännestä itään. Vaikka vallitsevat tuulet puhaltavat useimmiten lounaasta, myrskytuuskat ovat arvaamattomia eikä varmuutta tuulen suunnasta voi määritellä.

Lisätietoa ilmastosta: <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/ilmasto> ja <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/suomen-muuttuva-ilmasto/-/artikkeli/ce4a4040-c662-4cf5-b2ff-f5e207cbd6f3/varsinais-suomi-tyypillista-tammivyohykkeen-ilmastoa.html>

Ilmastonmuutos

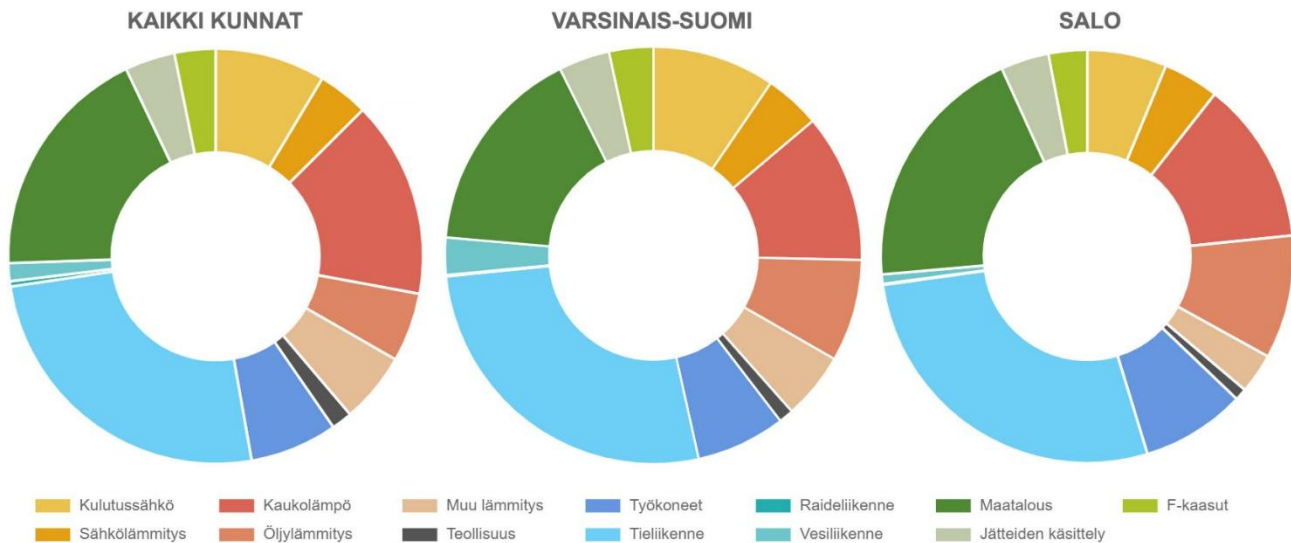
EU:n ilmastopolitiikan ydintä ovat päästökauppa, kansalliset tavoitteet päästökaupan ulkopuolisille aloille – ns. taakanjako – ja EU:n sopeutumisstrategia. EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Lisäksi EU:n tavoitteena on olla ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Eurooppalaisen ilmastolain ilmastoneutraaliustavoite vuoteen 2050 mennessä ja vuoden 2030 vähintään 55% päästövähennystavoite ovat laillisesti sitovia. (<https://ym.fi/euroopan-unionin-ilmastopolitiikka>)

Päästökauppasektorin, johon kuuluvat mm. suuret teollisuuslaitokset, sähkön- ja lämmöntuotanto, Euroopan sisäinen lentoliikenne ja merenkulku, tavoitteena on vähentää päästöjä 43 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Taakanjakosektorilla Suomen on vähennettävä päästöjään vähintään 39 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Komission heinäkuussa 2021 antaman ehdotuksen mukaan Suomen tulisi vähentää päästöjä 50% vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta.

Suomen hallitus on asettanut EU:n tavoitteita kunnianhimoisemman tavoitteen, jonka mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Myös Varsinais-Suomen maakunnan ja Salon kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.

Varsinais-Suomessa samoin kuin Salossakin merkittävimmät kasvihuonepäästöjen lähteet taakanjakosektorilla ovat liikenne, maatalous ja lämmitys (sähkölämmitys, kaukolämpö ja öljylämmitys). Maatalouden osuus korostuu Salossa, koska olosuhteet ovat suotuisat maanviljelylle.

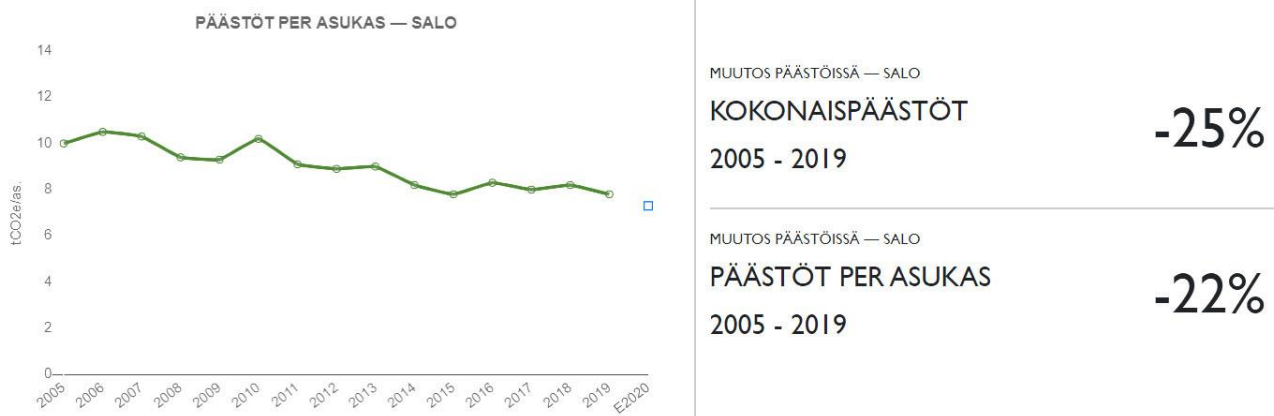
PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2019

Kuva 10. Taakanjakosektorin kasvihuonepäästöjen jakauma vuonna 2019 Suomen kaikissa kunnissa, Varsinais-Suomessa ja Salossa. Salossa maatalouden osuus korostuu, kun taas sähkön osuus on pienempi kuin Suomen muissa kunnissa ja Varsinais-Suomessa. (<https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>)

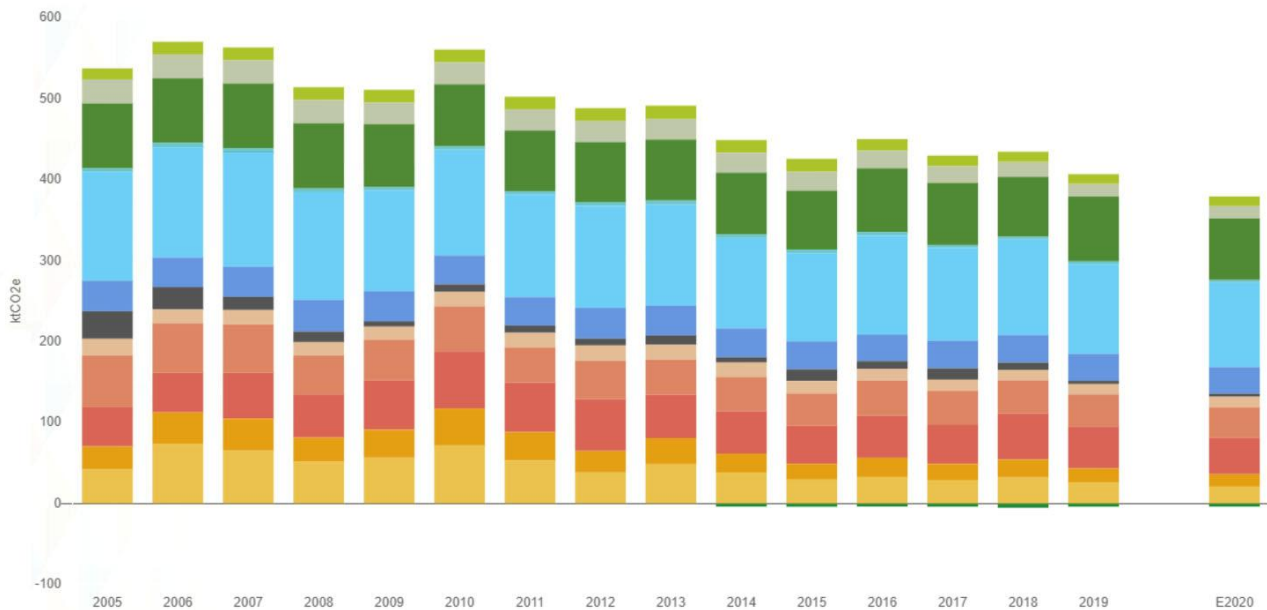
Uuden päästölaskelman mukaan Varsinais-Suomen kaikki päästöt ovat laskeneet 20 % vuodesta 2005, kun päästöt Suomessa ovat laskeneet keskimäärin 15 % (<https://valonia.fi/uutinen/uuden-paastolaskelman-mukaan-varsinais-suomen-paastot-laskeneet-20-vuodesta-2005-2/>). Ilmastopäästöjen määrää ja kehitystä kunnissa ja alueilla tutkitaan yhdenmukaisella ALas-laskentamenetelmällä, joka on aiempaa tarkempi ja myös kansainvälisesti vertailukelpoinen.

Lisätietoa Alas-laskentamenetelmästä löytyy osoitteesta [https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot-ja-indikaattorit/Kuntien-ja-alueiden-kasvihuonekaasupaastot/Paastolaskennan-menetelma\(50082\)](https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot-ja-indikaattorit/Kuntien-ja-alueiden-kasvihuonekaasupaastot/Paastolaskennan-menetelma(50082)).

Kuva 11. Taakanjakosektorin kasvihuonepäästöjen muutos Salossa vuodesta 2005 vuoteen 2019. (<https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>)

SALO

Kuva 12. Pylväsdiagrammi, jossa on esitetty Salon kaupungin alueen kasvihuonepäästöjen kehittyminen vuosina 2005-2019. Vuoden 2020 osata on esitetty ennuste. (<https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>)

Oman hiilijalanjäljen voi selvittää osoitteessa <https://ilmastodieetti.ymparisto.fi/ilmastodieetti/>.

Kaikkien kuntien ja alueiden KHK-päästöjä voi tutkia osoitteessa <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>.

Lisätietoa Varsinais-Suomen ilmastoasioista: <https://ymparistonyt.fi/teemat/hiilineutraalilounaissuomi/varsinais-suomen-ilmastotiekartta-2030/>

Salon ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021-2025: <https://salo.fi/wp-content/uploads/2021/07/Salon-ilmasto-ja-ymparistoojelman-2021-2025-kv-24052021.pdf>

3.1.5 Maiseman ominaispiirteet ja arvot

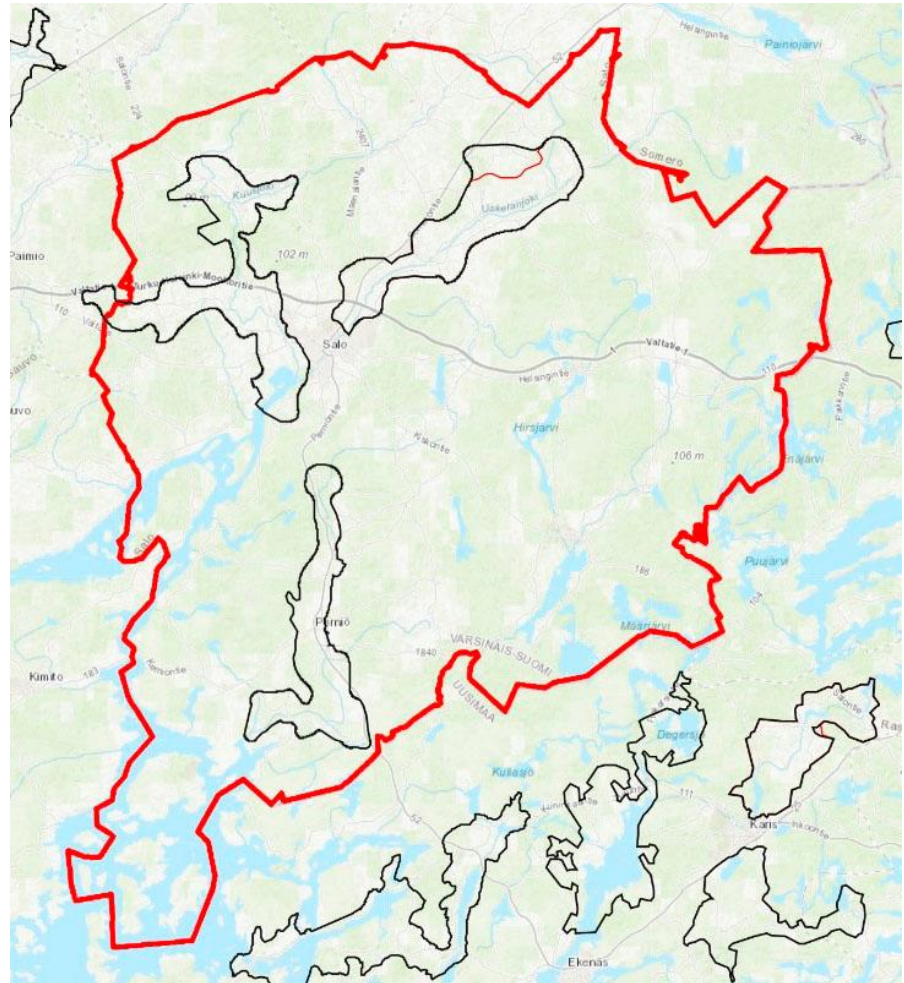
Salon kaupungin alueella maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin ja viljaviin savikkoalueisiin, joiden halki kiemurtelevat paikoin syvälekin savilaaksoon kaivautuneet joet.

Rannikkoseutua luonnehtii laaja ja rikas saaristo, joka kuuluu laajempaan Lounaisrannikon ja Saaristomeren seutuun. Silo- ja avokallioita on enemmän kuin missään muualla. Tämän kumpuilevan ja usein paljaan kalliomaaston tärkein elementti on meri, joka luo kehysten rikkaalle monimuotoiselle saaristolle. Saaristo vaihtuu ulkomereltä rannikolle tultaessa: ulkomeren pienet luodot vaihtuvat suurempiin saariin muodostaen vyöhykkeitä. Rannikolla on kallioalueita mutta savikotkin ovat tavallisia, ja koska alueen kallio- ja maaperässä on kalkkia ja olosuhteet muutkin otolliset, ovat lehdot ja muut rehevät kasvillisuustyypit yleisiä karujen saaristomänniköiden ja paljaiden kalliokkojen ohella.

Rannikolta sisämaahan siirryttäessä maasto muuttuu kumpuilevaksi. Pitkänomaiset joki- ja järvilaaksot muodostavat laajoja hedelmällisiä savikoita. Seudun kasvillisuus onkin rehevää ja monipuolista lukuun ottamatta savikkolaaksojen välisiä karuja kallioselänteitä. Salon seudun maisemakuvaa leimaavat laajat peltoaukeat, jotka sijoittuvat hedelmällisille laajoille savikoille. Asutus on sijoittunut tyypillisesti avoimen maisematilan reunavyöhykkeelle ja savikolta kohoaville kalliokumpareille. Tavallisia ovat reunavyöhykkeiden nauhakylät ja tiiviit kumpareasutukset, joissa voi olla useampiakin taloja. Kylät ovat usein tiiviitä ja selvärajaisia.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnissa Salon alueelle on osoitettu kolme valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita: Halikonjokilaakson viljelymaisema, Uskelanjokilaakson viljelymaisema ja Perniön viljelymaisemat. Päivitystyössä Halikonjoen ja Uskelanjoen laaksot jaettiin kahdeksi alueeksi ja Perniön viljelymaisemat tuli uutena kohteena mukaan.

Lisätietoa valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet

Kuvat 13. Salon valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Halikonjokilaakson viljelymaisema, Uskelanjokilaakson viljelymaisema ja Perniön viljelymaisemat.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on osoitettu Varsinais-Suomen maakuntakaavassa. Kohteet maakuntakaavan kohdenumeroineen on lueteltu alla olevassa taulukossa 1.

Taulukko 1. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Salossa.

MKK, kohdenumero	Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen nimi
m03003os157	Kiskon-Kiikalan kulttuurimaisema
m03003os158	Koski-Muurla-Romsila
m03003os159	Perniönjokilaakson ja Latokartanon kulttuurimaisema
m03003os160	Uskelan- ja Halikonjoen laaksojen (vk) laajennusalueet
m03003os161	Uskelan- ja Halikonjoen laaksojen (vk) laajennusalueet
m03003os163	Uskelan- ja Halikonjoen laaksojen (vk) laajennusalueet
m03003os162	Uskelan- ja Halikonjoen laaksojen (vk) laajennusalueet

3.1.6 Luonto

Pohjois- ja kaakkoisosat Salon kaupungista kuuluvat eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen eteläreunaan. Suurin osa kaupungin alueesta sijoittuu kuitenkin hemiboreaalisella kasvillisuusvyöhykkeelle eli tammi-vyöhykkeelle. Alueen kasvukausi on pitkä. Termisen kasvukauden keskimääräinen lämpösumma on noin 1300-1500 °C vrk. Kasvillisuus on yleisesti rehevää ja monipuolista lukuun ottamatta savikkoalueiden väliin jääviä kalliyselänteitä ja rannikon karuja kalliokkoja.

Vallitsevat metsätyypit vaihtelevat rannikon karuhkoista puolukkatyypin männiköistä kohti sisämaan tuoreita mustikkatyypin kuusisekametsiä. Maaperän kalkkipitoisuuden vuoksi Salon alueella on paljon lehtoja. Erilaiset rehevät metsätyypit, lehtomaiset kankaat ja lehdot ovat tavallisia, mutta niiden määrää rajoittaa toisaalta se, että viljavimmat alueet on raivattu pelloiksi ja toisaalta kalliopaljastumia on paljon.

Eteläosissa Salon aluetta puuston joukossa on jaloja lehtipuita. Kasvilajisto on monipuolista käsittäen karujen metsä- ja suomaiden ja saariston omaleimaisesta lajistosta aina vanhojen kulttuurialueiden ja lehtojen lajistoon. Soita on niukasti ja yleensä ne ovat pienialaisia korpia ja rämeitä.

Suomen maanpeitettä ja sen muutoksia on seurattu SYKE:ssä jo pitkään osana yhteistä eurooppalaista maanpeiteseurantaa. Viimeisimmässä Corine Land Cover 2018 -hankkeessa on tuotettu vuoden 2018 tilannetta kuvaava koko Suomen peittävä satelliittikuvamosaiikki ja paikkatietoaineistot maankäytöstä ja maanpeitteestä. Kuvassa 14 on esitetty Salon alueen maanpeite.

MAANPEITE

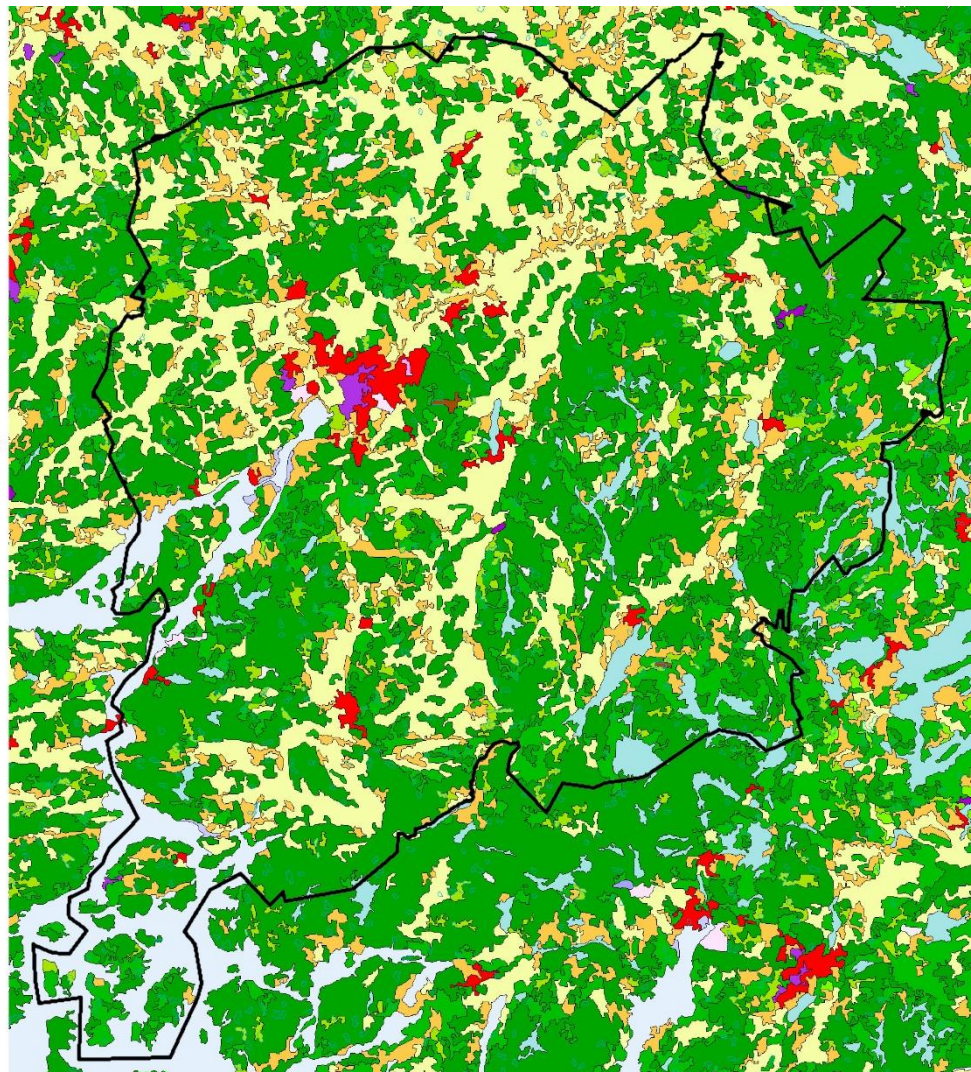
Corine maanpeite 2018

CLC2012-2018 muutokset 5 ha

CLC2018 maanpeite 25 ha

- Väijästi rakennetut asuinalueet
- Teollisuuden ja palveluiden alueet
- Liikennealueet
- Satama-alueet
- Lentokenttäalueet
- Maa-ainesten ottoalueet
- Kaatopaikat
- Rakennustyöalueet
- Taajamien viheralueet ja puistot
- Urheilu- ja vapaa-ajan toiminta-alueet
- Pellot
- Laidunmaat
- Peltojen ja niittyjen muodostama mosaikki
- Pienipiirteinen maatalousmosaiikki
- Lehtimetsät
- Havumetsät
- Sekametsät
- Luonnonniityt
- Varvikot ja nummet
- Harvapuustoiset alueet
- Rantahietikot ja dyynialueet
- Kalliomaat
- Niukkakasvuiset kangasmaat
- Sisämaan kosteikot
- Avosuot
- Merenrantakosteikot
- Joet
- Järvet
- Meri

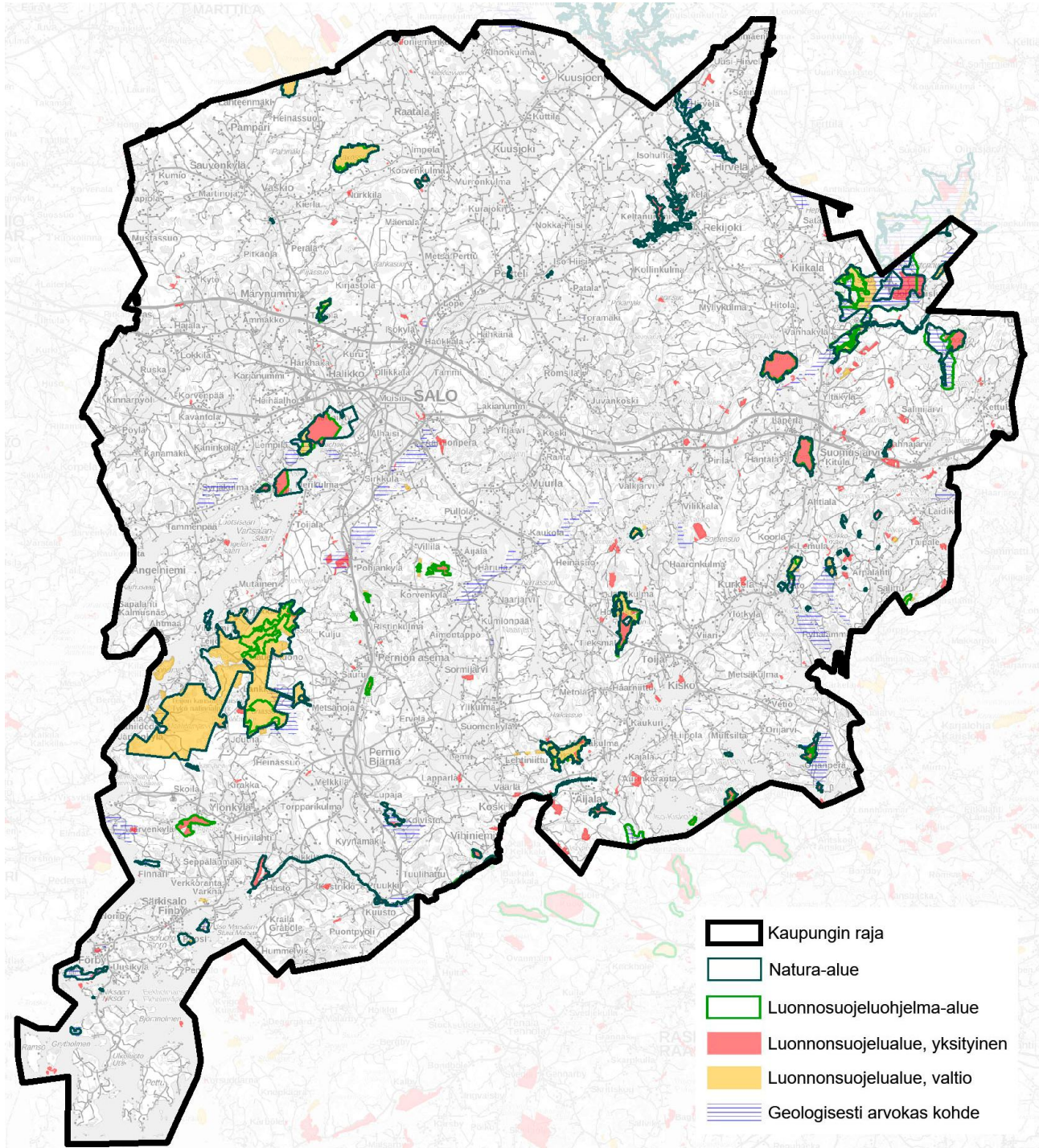

Kuva 14. Salo alueen maanpeite, Corine Landcover 2018, SYKE.

3.1.7 Luonnonarvot ja ekologiset yhteydet

Salon kaupungin alueella on 27 Natura-kohdetta. Tunnetuin niistä lienee Teijon ylänkö, joka muodostaa merkittävän osan Teijon kansallispuistosta. Natura-alueiden lisäksi kaupungin alueella on lukuisia yksityisiä ja valtion luonnonsuojelualueita sekä luonnonsuojeluohjelma-alueita. Luonnonsuojeluohjelmien osalta löytyy vanhoja metsiä, harjuja, lintuvesiä, lehtoja, soita ja rantoja (Taulukko 2).

Varsinaisten luonnonsuojelualueiden (Kuva 15) lisäksi Salossa on useita kaavahankkeiden yhteydessä inventoituja luonnonmonimuotoisuuskohteita, perinnemaisemia sekä metsälain arvokkaita elinympäristöjä. Lisäksi Kiskonjoen-Perniönjoen vesistöalue on suojeltu.

Kuva 15. Luonnonsuojelualueet Salon kaupungin alueella (SYKE).

Taulukko 2. Luonnonsuojeluohjelma-alueet.

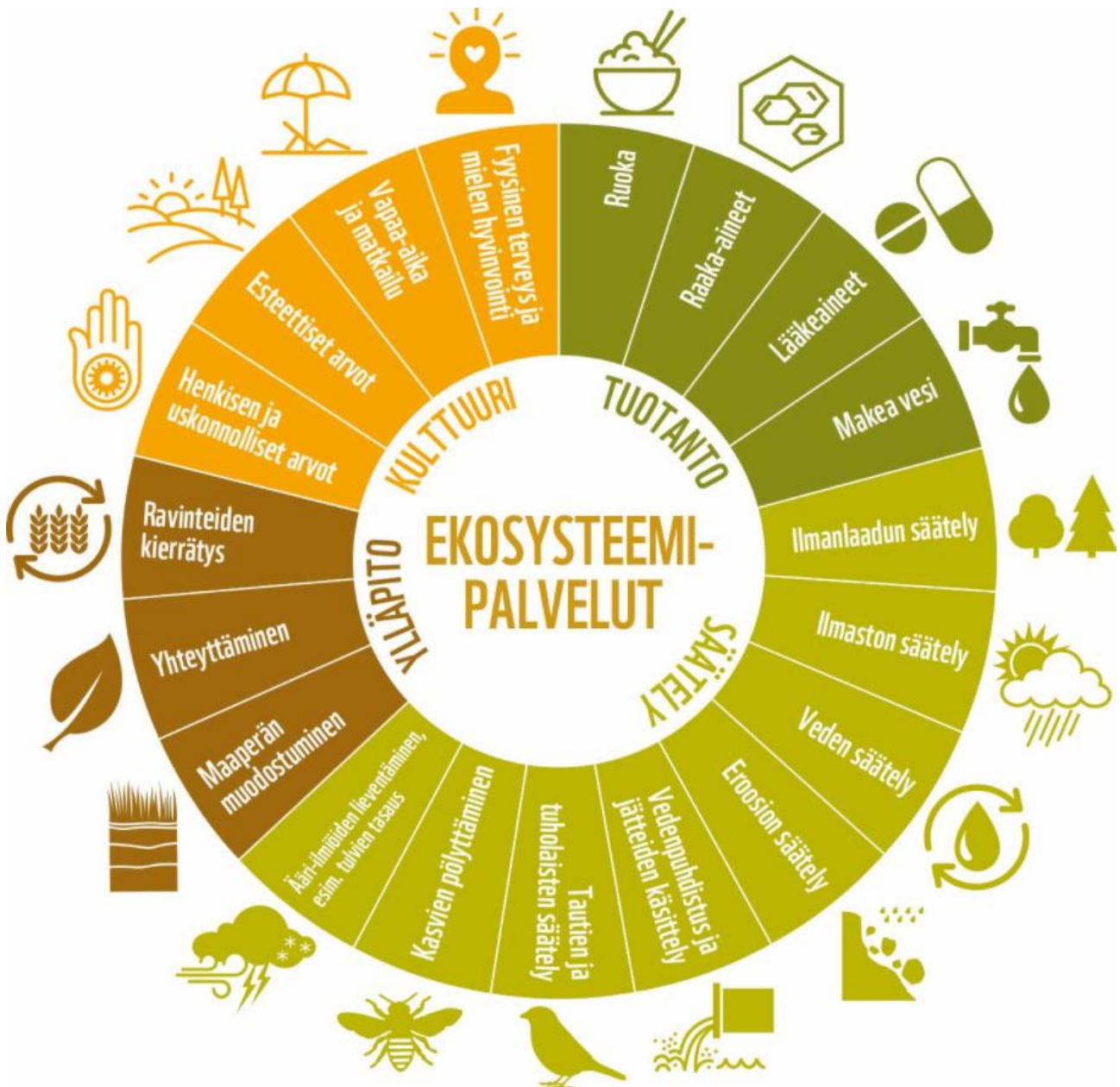
Lso-alue-tunnus	Luonnonsuojeluohjelma	Alueen nimi
AMO020311	Vanhojen metsien suojeluohjelmat	Helvetinkorpi
AMO020004	Vanhojen metsien suojeluohjelmat	Varesjoki
AMO000028	Vanhojen metsien suojeluohjelmat	Isoniemi
AMO020323	Vanhojen metsien suojeluohjelmat	Iso Pirttiniemi
AMO010340	Vanhojen metsien suojeluohjelmat	Foudinlammin metsä
HSO020026	Harjijensuojeluohjelma	Hyppärän-Kaskistonnummen harju
HSO020031	Harjijensuojeluohjelma	Varesjärven harjualue
HSO010015	Harjijensuojeluohjelma	Laptaalinnummi
LVO020051	Lintuvesiensuojeluohjelma	Omenajärvi
LVO020078	Lintuvesiensuojeluohjelma	Anerionjärvi
LVO020043	Lintuvesiensuojeluohjelma	Viurilanlahti, Jokiniemenlahti ja Kaijanlampi
LVO020068	Lintuvesiensuojeluohjelma	Hamarinjärvi (itäpuoli)
LVO020069	Lintuvesiensuojeluohjelma	Makarlanjärvi (pohjoisosa)
LVO010037	Lintuvesiensuojeluohjelma	Saarenjärvi ja Vähäjärvi
LHO020010	Lehtojensuojeluohjelma	Vuorelanmäen lehto
LHO020063	Lehtojensuojeluohjelma	Lemulanrinteen lehto
LHO020027	Lehtojensuojeluohjelma	Viiranmäen lehto
LHO020051	Lehtojensuojeluohjelma	Kaapinmäen lehto
LHO020050	Lehtojensuojeluohjelma	Ajon jalopuulehto
LHO020049	Lehtojensuojeluohjelma	Kylämän rinnelehto
LHO020026	Lehtojensuojeluohjelma	Korkianiemenkallion lehto
LHO020028	Lehtojensuojeluohjelma	Määrjärven lehto
LHO020025	Lehtojensuojeluohjelma	Mikkoholman lehmuslehto
SSO020049	Soidensuojeluohjelma	Kakossuo
SSO020050	Soidensuojeluohjelma	Lammensuo-Pehkusuo
SSO020072	Soidensuojeluohjelma	Varesjoen kuru
SSO020069	Soidensuojeluohjelma	Johdesuo
SSO020042	Soidensuojeluohjelma	Muurassuo-Järvisuo
SSO020052	Soidensuojeluohjelma	Raadesuo
SSO020043	Soidensuojeluohjelma	Honissuo-Heinäsuu-Nehustasuo
SSO020041	Soidensuojeluohjelma	Punassuo
SSO020051	Soidensuojeluohjelma	Pyysuo
SSO020037	Soidensuojeluohjelma	Koskossuo
RSO010007	Rantojensuojeluohjelma	Kiskon-Pohjan järvialue

3.1.8 Ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalvelut ovat luonnon tarjoamia aineellisia ja aineettomia palveluja. Ne voidaan jakaa neljään luokkaan: tuotanto-, ylläpito-, sääntely- ja kulttuuripalveluihin. Luonnon tarjoamia tuotantopalveluja ovat esimerkiksi ravinto ja vesi sekä lääke- ja rakennusaineet. Ylläpitopalveluihin kuuluvat esimerkiksi yhteyttäminen, ravinteiden kierto sekä maaperän muodostus. Lisäksi luonto vaikuttaa ilmastonsäätelyyn ja puhdistaa ilmaa ja vettä (sääntelypalvelut) sekä tarjoaa kulttuuripalveluina mahdollisuuden esimerkiksi virkistykseen ja esteettisyyden kokemuksiin.

Salon kaupungin alueella luonnon tarjoamia ekosysteemipalveluita on runsaasti. Ylläpitopalveluista, joilla tarkoitetaan ylläpitäviä ja säilyttäviä palveluita, ovat mm. geneettinen, lajistollinen ja elinympäristöllinen monimuotoisuus, veden kierto, vihreiden kasvien yhteyttäminen eli fotosynteesi ja hiilen sidonta. Ylläpitopalvelut tukevat muiden ekosysteemipalveluiden muodostumista ja ovat edellytyksenä elämälle maapallolla. Ylläpitopalveluiden ja samalla kaikkien ekosysteemipalveluiden kannalta luonnon monimuotoisuudella on perustavaa laatua oleva merkitys.

Salossa tuotantopalveluista, joilla tarkoitetaan luonnosta saatavia hyödykkeitä, tärkein on maatalous. Muita tärkeitä tuotantopalveluita ovat pohjavesi, energia, puu ja raaka-aineet. Säätelypalveluja ovat ilmaston säätely, tulvien tasaus, pohjaveden muodostuminen, veden puhdistus, tautien säätely, eroosion säätely ja kasvien pölyttyminen sekä hiilen kierto. Kulttuuripalveluita ovat taas tiede, taide, virkistys, toimeentulo, koulutus sekä henkinen ja fyysinen hyvinvointi. Esimerkiksi metsä tarjoaa kaikille ilmaista virkistystä. Luonnon on tutkitusti todettu parantavan niin fyysistä kuin henkistä hyvinvointia, millä on suuria taloudellisia vaikutuksia. Luonto toimii myös opetuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden lähtökohtana.

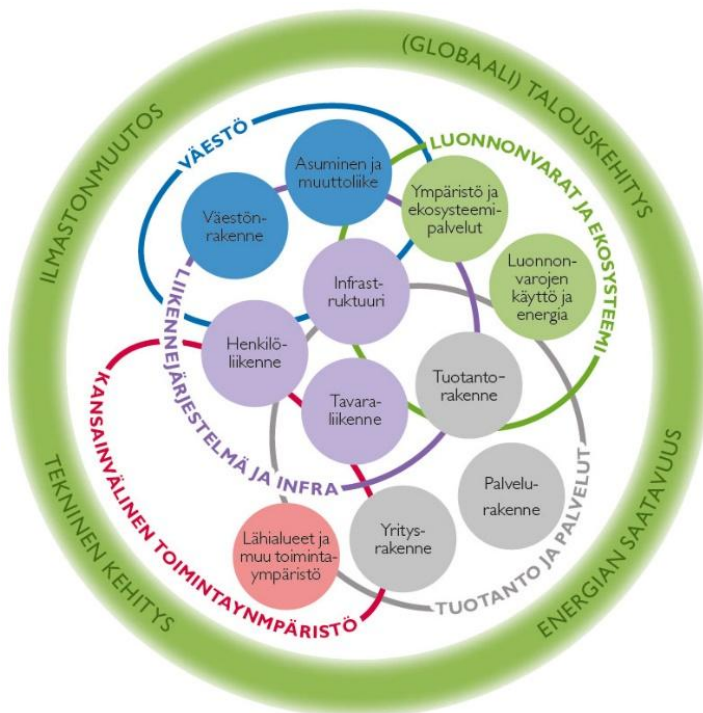
Kuva 16. Ekosysteemipalvelut jaetaan neljään luokkaan.

3.2 Rakennettu ympäristö

3.2.1 Alue- ja yhdyskuntarakenne

Valtioneuvoston julkaisussa Uusiutumiskykyinen ja mahdollistava Suomi, Aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuva 2050 esitellään Suomen tavoitteellista aluerakennetta ja liikennejärjestelmää. Kehityskuvan mukaan Suomen aluerakenne perustuu toimintakykyisiin keskuksiin, elinvoimaiseen maaseutuun sekä niiden keskinäisen verkottumisen ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen. Työpaikkojen ja väestön kasvu suuntautuu suurille ja myös keskisuurille keskuksille ja niiden vaikutusalueille. Helsingin seutu kehittyy vahvana eurooppalaisena metropolina ja kytkeytyy muihin eteläisen Suomen keskuksiin. Pienemmät kaupunkikeskukset toimivat monipuolisina alueellisina keskittyminä. Maaseutualueet kehittyvät vahvuksiensa pohjalta ja ovat vuorovaikutuksessa erityyppisten alueiden kanssa.

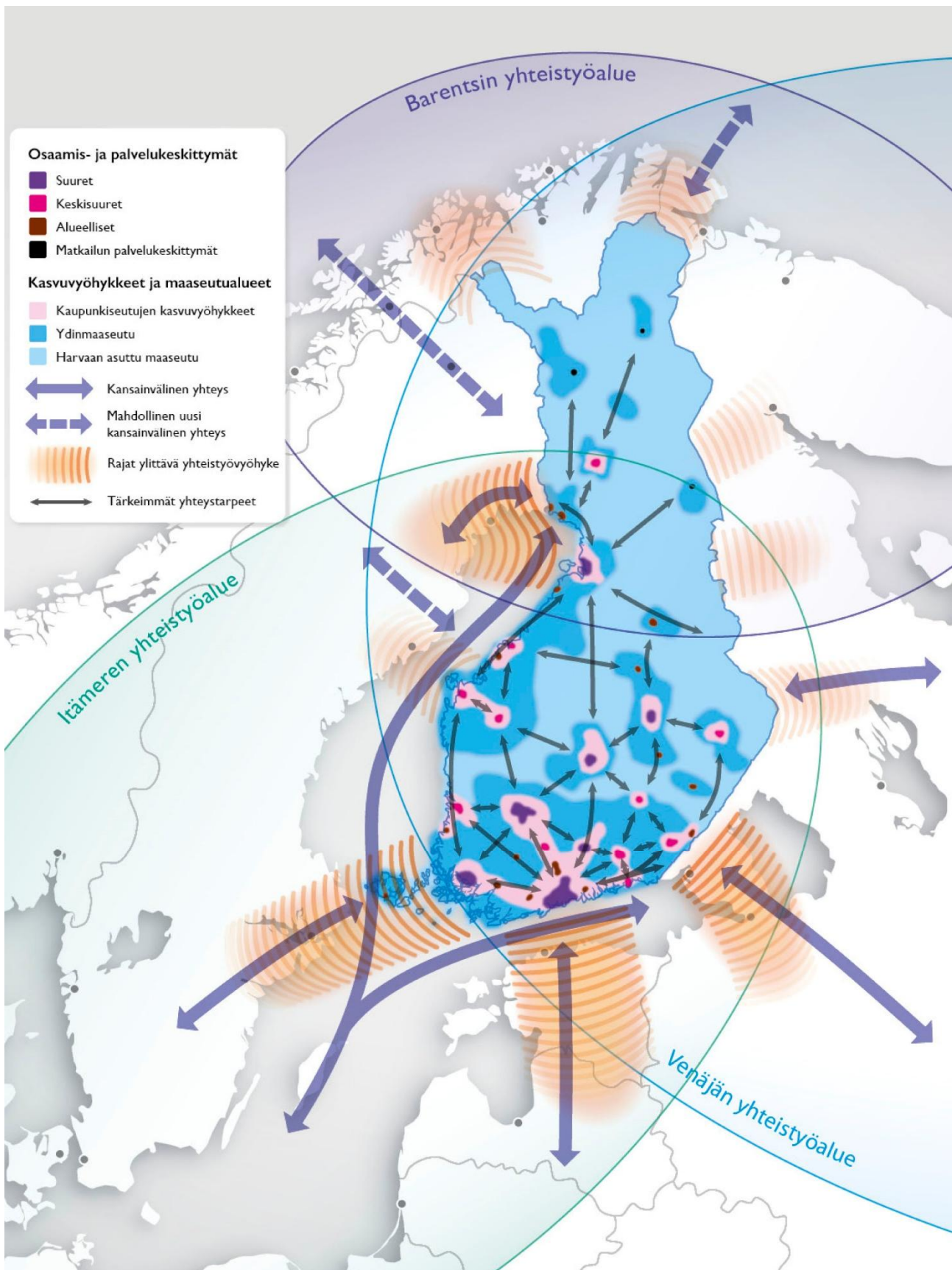
Kuten VN:n kehityskuvaa 2050 koskevassa julkaisussa todetaan, aluerakenteen kehitykseen vaikuttavat tekijät ovat usein keskenään ristiriitaisia ja nopeasti muuttuvia. Kilpailukyvyyn kannalta oleellista on, että aluerakenne ja liikennejärjestelmä tarjoavat edellytykset elinkeinojen uusiutumiselle ja menestyväälle yritystoiminnalle ja siten tukevat talouden vakaata ja kestäväää kehitystä. Väestön hyvinvoinnin kannalta oleellista on, että aluerakenne ja liikennejärjestelmä osaltaan turvaavat hyvät elämisen mahdollisuudet ja elinolot. Lisäksi aluerakenteen ja liikennejärjestelmän tulee edistää vähähiilisyttä ja energia- ja resurssitehokkuutta sekä turvata luonnon monimuotoisuutta ja ympäristön hyvää tilaa.

Kuva 17. Aluerakenteen kehitykseen vaikuttavat tekijät. Aluerakenne kuvaa toimintojen sijoittumista ja sitä, miten yhdyskunnat ja alueet kehittyvät ja toimivat vuorovaikutuksessa keskenään sekä miten liikennejärjestelmä tukee kehitystä muuttuvassa toimintaympäristössä. Aluerakenne näyttäytyy erikokoisina yhdyskuntina ja niitä yhdistävinä liikenne- ja viestintäyhteyksinä ja muuna infrastruktuurina sekä luonnonympäristönä.

Salon kaupunki sijaitsee valtakunnallisessa kehityskuvassa Turun ja pääkaupunkiseudun muodostamalla kaupunkiseutujen kasvuvyöhykkeellä ja kuuluu kaupunkiseutujen ja kasvuvyöhykkeiden monipuolisen elinkeinorakenteen alueelle. Yhteystarve kasvuvyöhykkeellä on kasvava. Eteläosa Saloa– rannikko ja saaristo - kuuluu alueeseen, jolle matkailulla on erityistä merkitystä. Tilastokeskuksen laatiman trendiennusteen 2011-2040 mukaan väestönkasvu keskittyy suurille kaupunkialueille. Keskuskaupunkien muuttovoitosta hyötyvät myös niiden ympäryskunnat. Salo saa myös osansa kasvusta: Salon seudulla väestön ennustetaan kasvavan 1-7 % vuoteen 2040 mennessä.

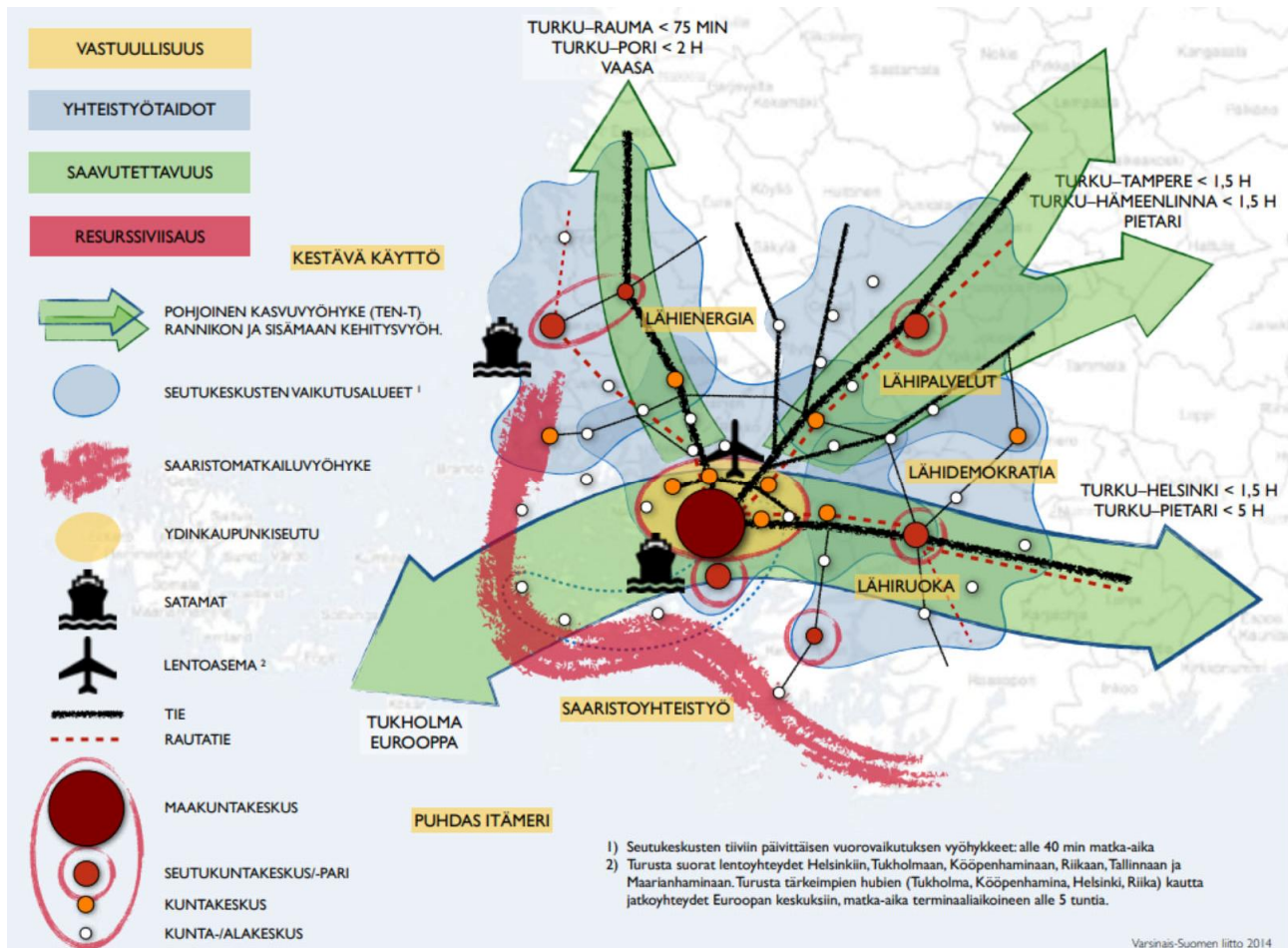
Lisätietoa valtakunnallisesti alueidenkäytön kehityskuvasta 2050: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/155054>

Kuva 18. Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän tavoitteellinen kehityskuva vuodelle 2050. Salo kuuluu pääkaupunkiseudun ja Turun seudun kasvuvyöhykkeelle. Salo on osoitettu kehityskuvassa alueellisena osaamiskeskittymänä.

Varsinais-Suomen aluerakennesuunnitelmassa 2035+ Salon kaupunki on määritelty seutukeskukseksi ja se sijaitsee rannikon kasvuvyöhykkeellä. Salon kautta kulkee tärkeä itä-länsi-suuntainen tie- ja rautatieyhteys. Lisäksi liikenneyhteyksistä on osoitettu Tammisaaresta Salon ja Someron kautta Jokioisiin kulkeva kantatie 52 sekä Salosta Marttilan kautta Auraan kulkeva seututie 224. Salon vastuualueeksi on osoitettu lähiruoka ja lähidemokratia.

Lisätietoa Varsinais-Suomen aluerakennesuunnitelmasta 2035+: <https://varsinais-suomi.fi/kehittaminen/maakuntastrategia/maakuntasuunnitelma/aluerakenteen-visio/>

Kuva 19. Varsinais-Suomen aluerakennesuunnitelma 2035+.

Tukholma–Turku–Helsinki–Pietari-yhteys yhdistää Varsinais-Suomen pohjoismaiden pääkaupunkeihin sekä edelleen Keski-Euroopan ja Venäjän markkinoille. Suomen aluerakenteeseen Varsinais-Suomi kytkeytyy erityisesti pääkaupunkiseudulle, Tampereelle ja Poriin suuntautuvien pääyhteyskäytäviensä kautta.

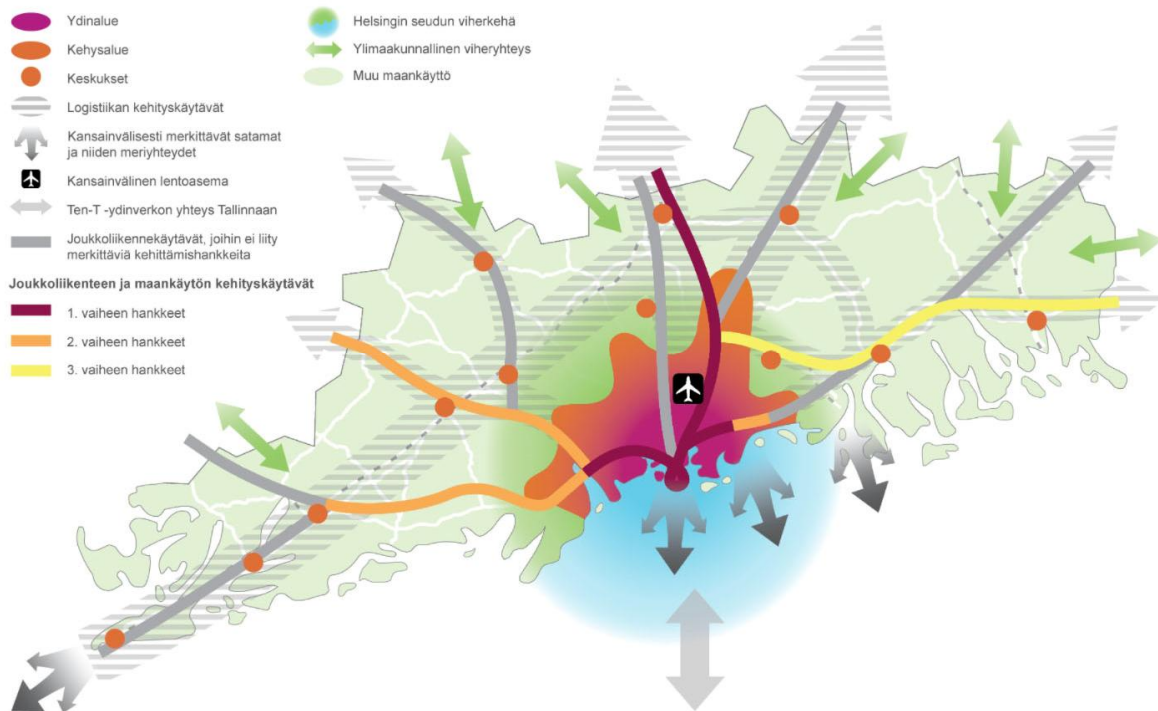
Varsinais-Suomen rakenne on kaksitasoinen. Ensinnäkin Varsinais-Suomi muodostaa yhtenäisen työmarkkina-alueen, jossa asukkaiden arjen toimivuus, ympäristövaikutusten huomioon ottaminen sekä aluekehityksen näkökulma vaativat toimivien päivittäisten, kestäväällä tavalla tuotettujen työssäkäyntiyhteyksien kehittämistä. Toisaalta vetovoimaiset elinympäristöt tukevat seutukuntien muodostamista, alueellisiin erityispiirteisiin, vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuvia päivittäisiä työssäkäyntialueita, joiden sisäiset yhteydet palvelevat asukkaiden ja elinkeinoelämän toiminnallisia tarpeita sekä julkisten palveluiden saavutettavuutta.

Aluerakennesuunnitelman mukaan tavoitteena on luoda edellytykset paitsi kestäväälle kaupunkimaiselle yhdyskuntarakenteelle, myös turvata maaseutumaisen asumisen yhteisöllisyys. Kestävän kasvun näkökulmasta merkityksellistä on yhdyskuntarakenteen kehittäminen olemassa olevia resursseja ja kestäviä kulkumuotoja hyödyntäen.

Koska Salon kaupunki sijoittuu Varsinais-Suomen itäreunalle Uudenmaan maakunnan rajalle, työssäkäyntialue ulottuu luonnollisesti myös Uudellemaalle.

Uudenmaan visiossa (Uudenmaan rakennesuunnitelma 2050) Tukholma–Turku–Helsinki–Pietari-yhteys jatkuu maakunnan halki. Varsinais-Suomen ja Salon suuntaan on kaksi joukkoliikenteen ja maankäytön kehityskäytävää. Eteläisemmän rungon muodostaa rantarata ja kantatie 51, joka jatkuu kantatien 25 kautta kantatielle 52. Pohjoisemmän rungon muodostaa valtatie 1 (Turunväylä) ja Espoo-Salo-oikorata. Pohjoisempi yhteys on tärkeä logistiikan kehityskäytävä. Lisäksi Uudenmaan visiossa Salon kohdalle yli maakuntarajan on osoitettu ylismaakunnallinen viheryhteys.

Lisätietoja Uudenmaan rakennesuunnitelmasta: https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/uusimaa-kaava_2050/uudenmaan_rakennesuunnitelma

Kuva 20. Koko Uudenmaan alueen kattavassa rakennesuunnitelmassa esitetään kokonaiskuva maakunnan aluerakenteesta vuonna 2050. Oikeusvaikutukseton suunnitelma toimii seutujen kaavojen taustavisiona.

Kuva 21. Etelä-Suomen aluerakenne 2050, kehityskäytävät.

Salon yleiskaavallisessa ohjelmassa 2012 Salon kaupungin rakennemalliksi valikoitui hajakeskitetty malli, jonka katsottiin vastaavan voimassa olleen maakuntakaavan ratkaisua ja tukevan kestävän kehityksen mukaista rakenteen eheyttämisen tavoitetta. Alla olevassa kuvassa 22 on esitetty hajakeskitetyn mallin keskeiset piirteet ja taulukossa 3 sen päälinjat.

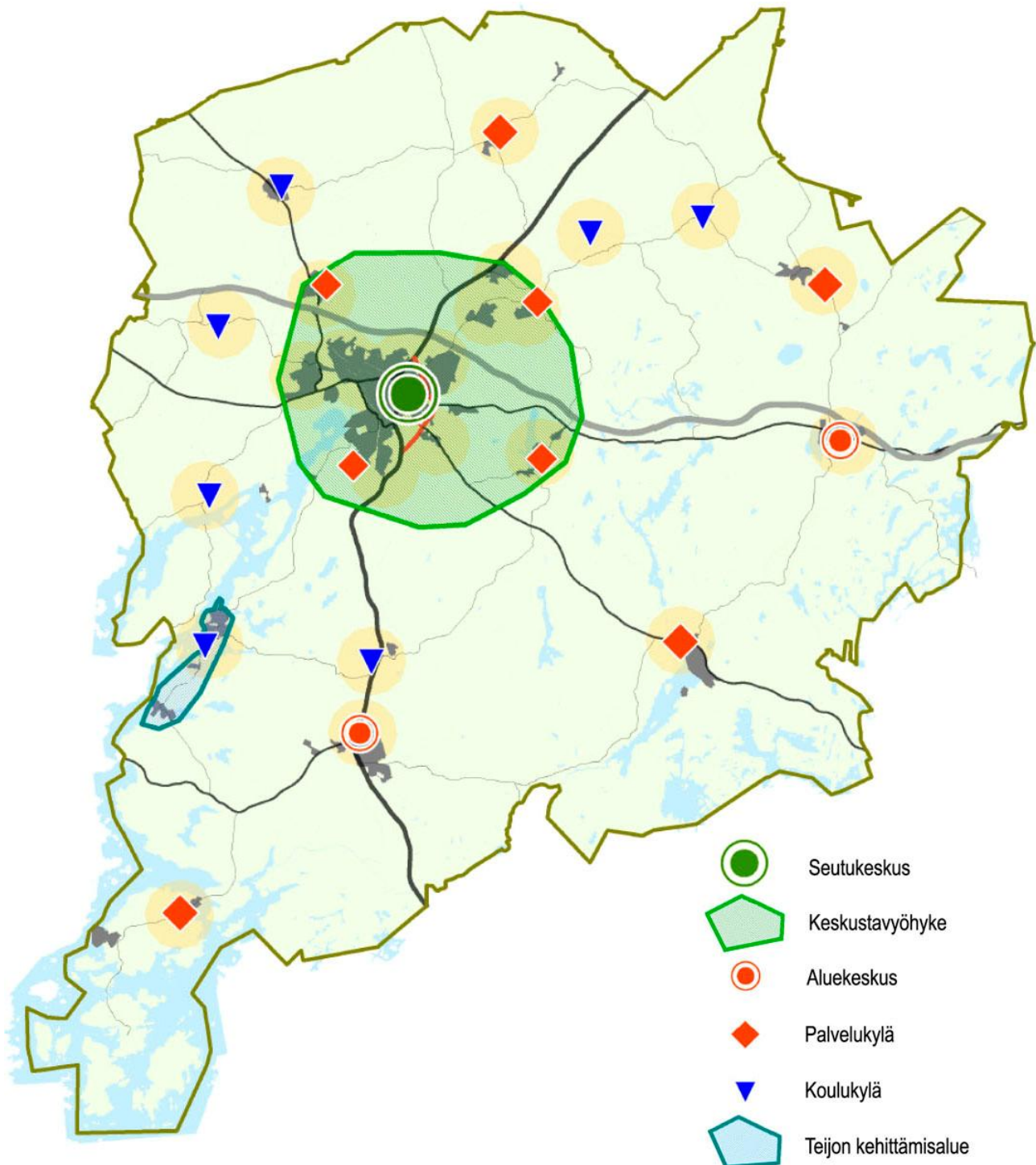
Hajakeskitetyn keskeiset piirteet

Kuva 22. Hajakeskitetyn rakennemallin keskeiset piirteet (YKO2012).

Taulukko 3. Valitun rakennemallin - hajakeskitetyn mallin – päälinjat.

<ul style="list-style-type: none"> Salon kaupunkikeskusta kehitetään edelleen seutukeskuksena ja vahvana palvelujen, työpaikkojen ja asumisen alueena.
<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkikeskuksella on ydinalue (keskusta-alue), joka muodostuu Salon ja Halikon asemakaavoitusta ja kaavoitettavista alueista.
<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkikeskuksen ulkokehän sisälle lasketaan myös Märyn taajama, Perttelin eri taajamat sekä Muurla (ulompi keskustavyöhyke).
<ul style="list-style-type: none"> Muiden entisten kuntakeskusten alueita kehitetään ns. palvelukylinä, joissa kunnan kaavoitus- ja maapoliittisin toimenpitein tuetaan erityisesti asumisen sijoittumista niihin.
<ul style="list-style-type: none"> Perniön keskustaa kehitetään aluekeskuksena pyrkimyksenä säilyttää sen muita kuntakeskuksia parempi palveluvarustus jatkossakin. Tämä edellyttää varautumista myös uusiin työpaikka-alueisiin.
<ul style="list-style-type: none"> Suomusjärven keskustaa kehitetään aluekeskuksena hyödyntäen sen liikenteellisesti hyvää asemaa sekä Varsinais-Suomen "porttiasemaa" pääkaupunkiseudun suuntaan. Tätä puoltaa myös pitkä etäisyys kaupunkikeskuksesta. Suomusjärven mahdollisuuksia liikenteellisesti edullisena työpaikka-alueena tulee hyödyntää. Tässä kohtaa on kysymys nimenomaan pitkän tähtäimen tavoitteesta.
<ul style="list-style-type: none"> Teijon - Mathildedalin aluetta tulee kehittää "monitoimialueena", jossa hyödynnetään alueen luonto ja merellisyys sekä perinteet niin teollisuuden kuin matkailun alalla. Aluetta kehitetään edelleen sekä pysyvän asumisen että loma-asumisen mahdollistavana vyöhykkeenä.
<ul style="list-style-type: none"> Koulukyliä (7) kehitetään maaseutumaisen asumisen alueina tarvittaessa kaavoituksen keinoin (esim. kyläleiskaavoitus)
<ul style="list-style-type: none"> Loma-asutus ja kakkosasuminen on keskeinen rakennetekijä, mikä edellyttää panostusta rantojen kaavoitukseen

Kuva 23. Maankäytön rakennemalli 2030, keskusverkko (Salon yleiskaavallinen ohjelma 2030, Salon kaupunki 26.11.2021).

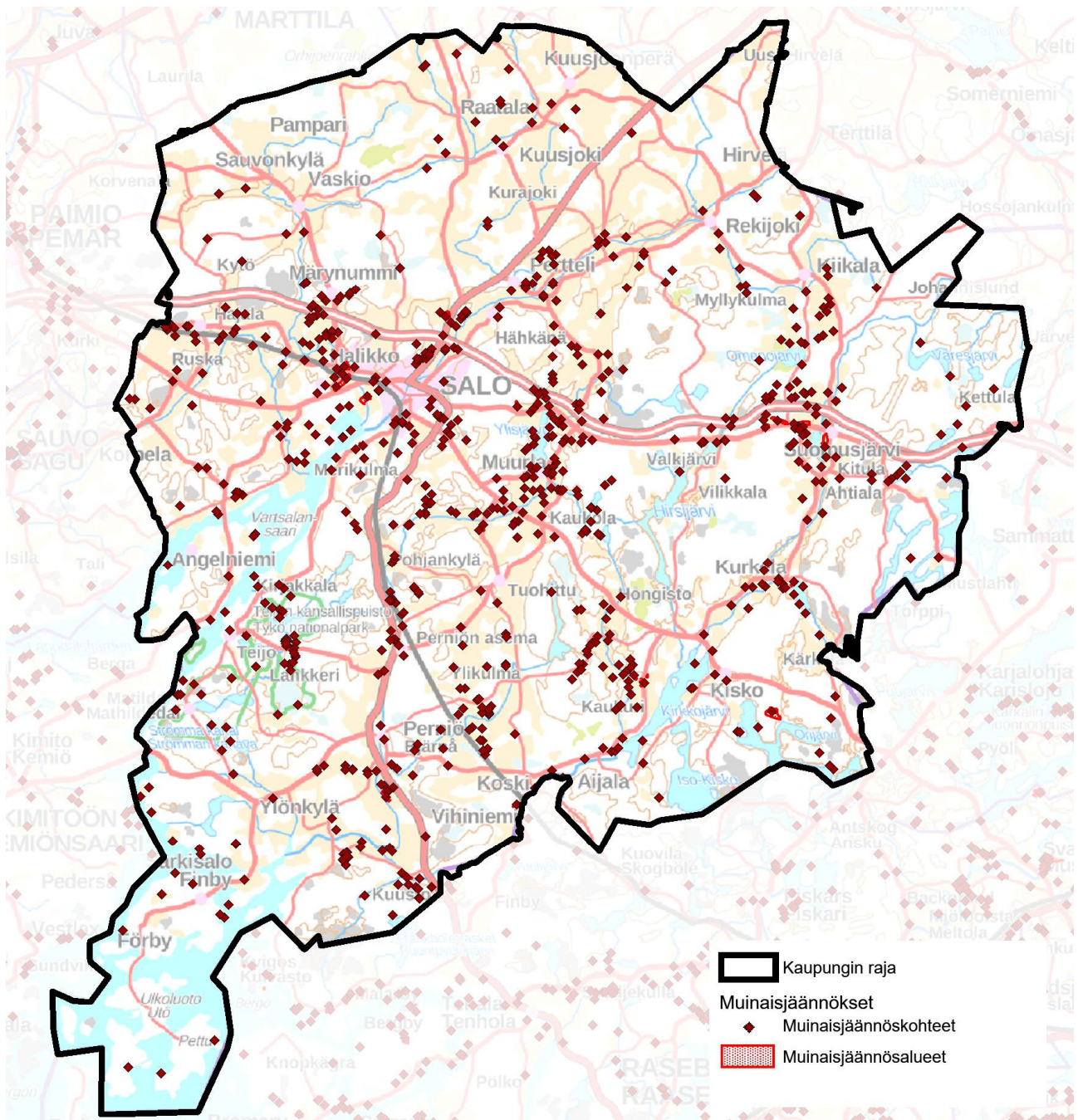
Yleiskaavallisen ohjelman rakennemalliin on tullut vuosien varrella joitakin muutoksia ja painotuseroja, vaikka yleispiirteisesti rakenne onkin säilynyt ennallaan. Selkein muutos on, että Rekijoki ja Hiisi eivät ole enää koulukylä. Rekijoen koulu sulki ovensa vuonna 2015 ja Hiiden koulu lakkautettiin Salon kaupunginvaltuuston päätöksen (24.2.2020 § 13) mukaisesti 1.8.2021 alkaen. Jatkossa lakkautettavien listalla on kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan Perniön asemalla sijaitseva Saurun koulu 1.8.2023 alkaen.

3.3 Kulttuuriperintö

3.3.1 Arkeologinen kulttuuriperintö

Ensimmäiset asukkaat Salon alueelle tulivat jo noin 7 000 vuotta sitten. Pronssi- ja rautakauden asutuksista kertovat lukuisat hautaröykkiöt. Uskelan-, Halikon- ja Perniönjokien laaksot ovat olleet seudun ensimmäisiä asuinpaikkoja. Vanhimmat kalmistot on löydetty Lupajasta ja Isokylästä. Esihistoriallisella ajalla Salon seudulla oli kohtalaisen tiivistä asutusta, mistä lukuisat kalmistot ja linnavuoret kertovat. Seudun keskuksena toimi tuolloin Rikalan muinaiskaupunki. Merkittäviä muinaismuistoja Rikalan lisäksi ovat mm. Pöylän, Veitakalan ja Pöytiön mäkilinnat ja Yliskylän, Paarskylän ja Asteljoenlaakson kalmistot.

Lisätietoja arkeologisesta kulttuuriperinnöstä: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto>

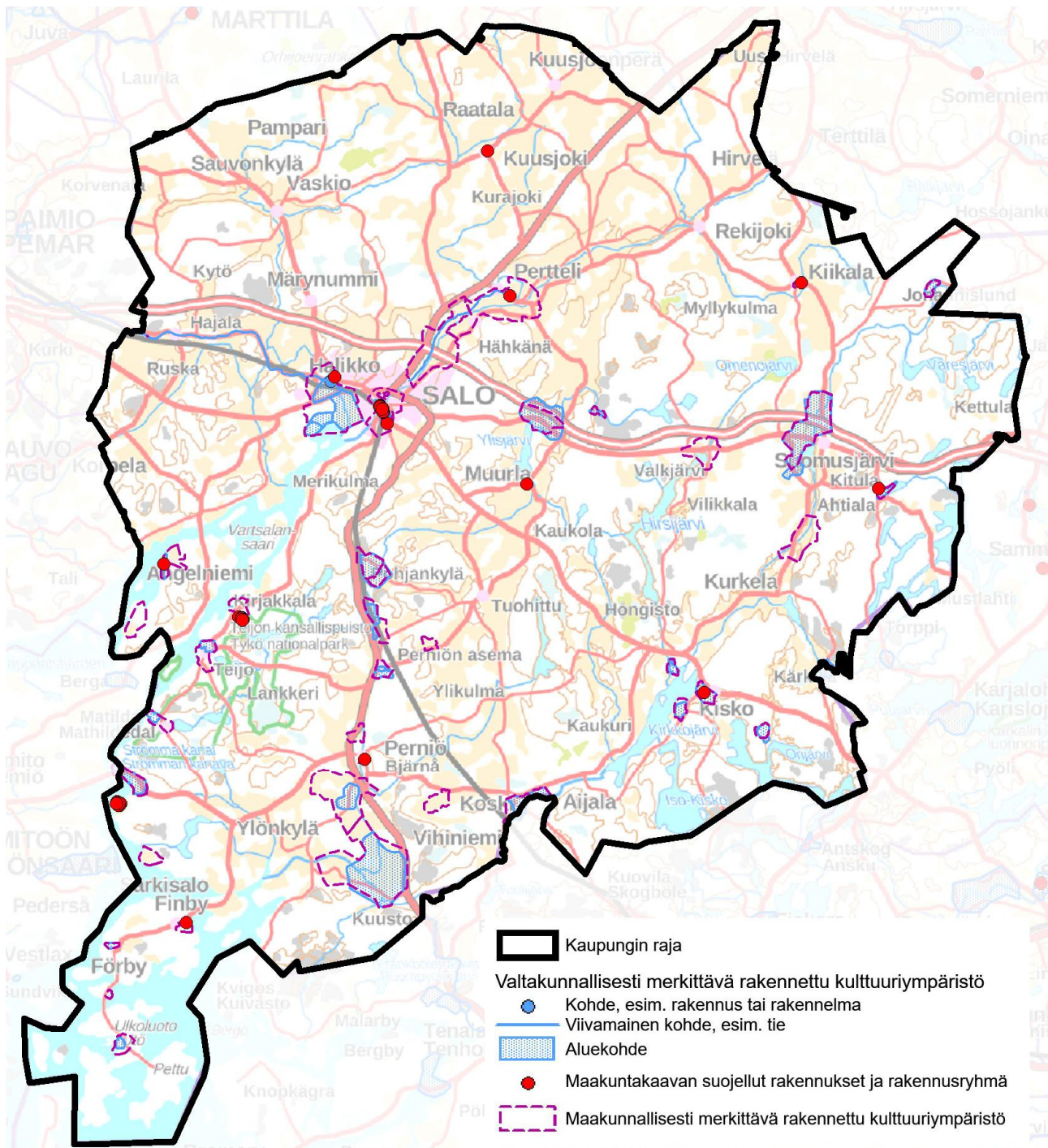

Kuva 24. Salon kaupungin alueella olevat muinaisjäännökset.

3.3.2 Rakennettu kulttuuriympäristö

Salon kulttuurimaisema on monikerroksinen ja rikas. Rakennetun kulttuuriympäristön lisäksi alueella on mm. perinnemaisemia, vanhoja puistoja ja puutarhoja ja viljelyaukeita. Kaupunkien, kuntakeskusten ja maaseudun eri ikäiset rakennukset ja rakennetut alueet, niitä yhdistävät liikenneväylät ja energiaverkot muodostavat rakennetun kulttuuriympäristön. Rakennettu ympäristö on kehittynyt vaihteittain esihistorialliselta ajalta ja keskiajalta lähtien jatkuen Ruotsin kuningaskunnan, Venäjän keisarikunnan sekä itsenäisen tasavallan aikana. Valtaosa Suomen ja Salonkin rakennetusta ympäristöstä on syntynyt 1950-luvulta nykypäivään.

Lisätietoa rakennetuista kulttuuriympäristöstä: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/valtakunnallisesti-merkittavat-rakennetut-kulttuuriymparistot>

Kuva 25. Salon kaupungin alueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet.

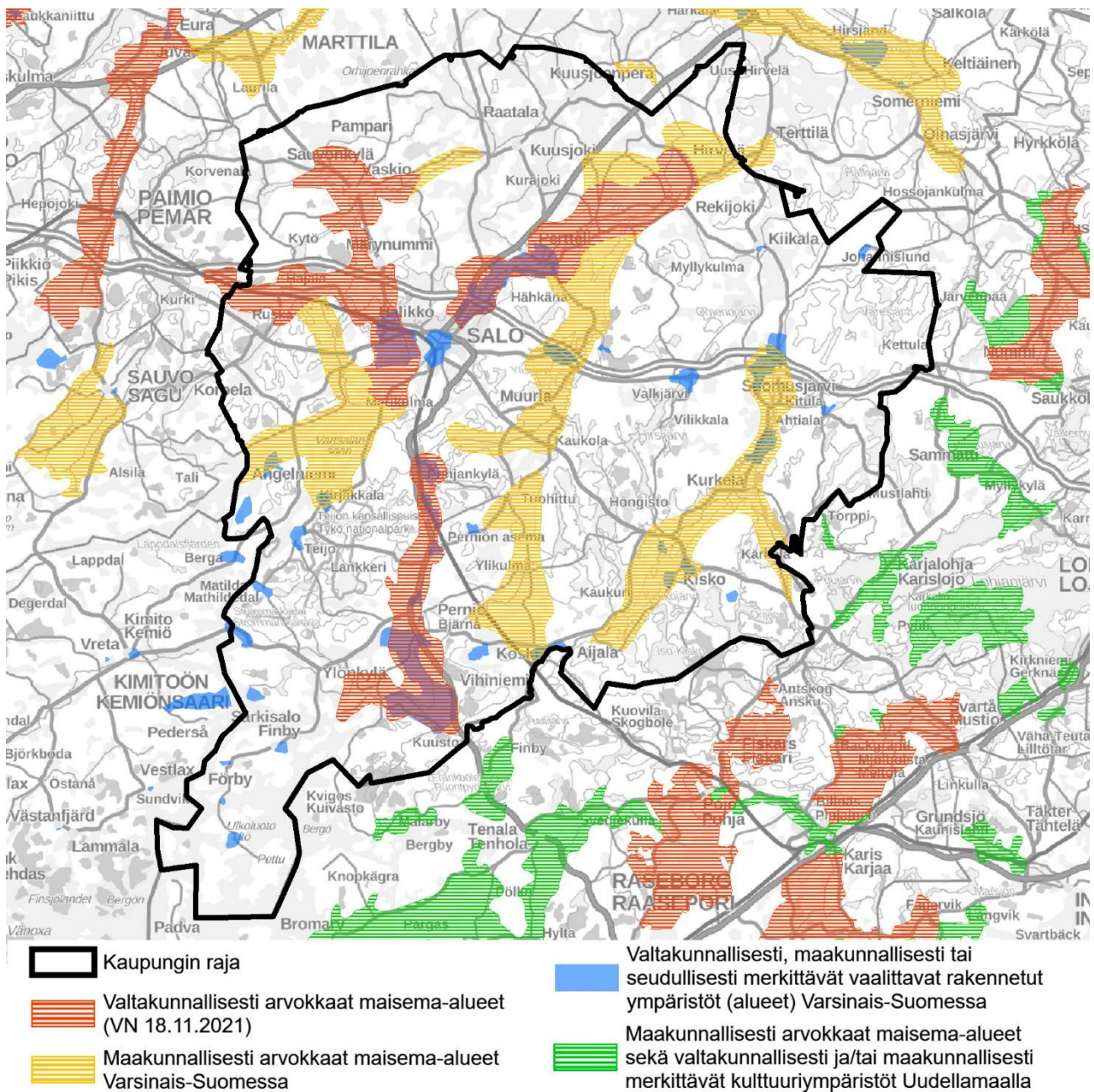
3.3.3 Arvokkaat maisema-alueet

Valtioneuvosto teki päätöksen valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista 18.11.2021. Salon kaupungin alueella on kolme valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta:

1. Perniön viljelymaisemat
2. Halikonjokilaakson viljelymaisema
3. Uskelanjokilaakson viljelymaisema

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaita kohteita Salossa on kolme:

1. Uskelan- ja Halikonjoen laaksojen laajennusalueet (5 aluetta)
2. Kiskon-Kiikalan kulttuurimaisema
3. Koski-Muurla-Romsila

Kuva 26. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat maisema-alueet ja merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt Salossa ja sen lähialueilla.

Taulukko 4. Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (alueet) Salossa.

Alue	Merkittävä rakennetun ympäristön alue
Halikko	Angelniemen kirkkomaisema
Halikko	Suuri rantatie ympäröivine kulttuurimaisemineen
Halikko	Halikonlahden kulttuurimaisema
Halikko	Sapalahden kulttuurimaisema
Kiikala	Johannislund
Kiikala	Kiikalan kirkko
Kiikala	Kruusilan kylä ja kulttuurimaisema
Kisko	Haapaniemen kulttuurimaisema
Kisko	Mommolan kartano ja kulttuurimaisema
Kisko	Kiskon kirkonkylä
Kisko	Orijärven kaivosalue
Muurla	Ylisjärven kulttuurimaisema ja Ruotsalan kylä
Perniö	Perniön kirkon miljöö
Perniö	Kosken ruukinalue
Perniö	Latokartanon kulttuurimaisema
Perniö	Teijon ruukinalue
Perniö	Strömman kanavan kulttuurimaisema
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Hämeenkylä
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Lintilä
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Melkkilän kartanomiljöö
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Paarskylä ja Perniön aseman kulttuurimaisema
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Pohjankartano
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Ristikartano
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Suurpää
Perniö	Perniön kartanot ja suurtilat/Yliskylän kulttuurimaisema
Perniö	Mathildedalin teollisuusmiljöö
Perniö	Kirjakkalan historiallinen teollisuusmiljöö
Pertteli	Perttelin kirkkomaisema
Pertteli	Juvankosken kulttuurimaisema
Salo	Uskelanjokilaakson kulttuurimaisema
Salo	SALON KESKUSTAN OSA-ALUE
Suomusjärvi	Suomusjärven kirkonkylä
Suomusjärvi	Aneriojokilaakson kulttuurimaisema
Suomusjärvi (Kiikala)	Laperlan kylän kulttuurimaisema
Särkisalo	Niksaaren kalastajakylä
Särkisalo	Särkisalon kirkkoympäristö
Särkisalo	Falkbergin kartanomaisema
Särkisalo	Tessvär
Särkisalo	Förbyn kalkkikaivos

3.4 Toiminnot

3.4.1 Asuminen

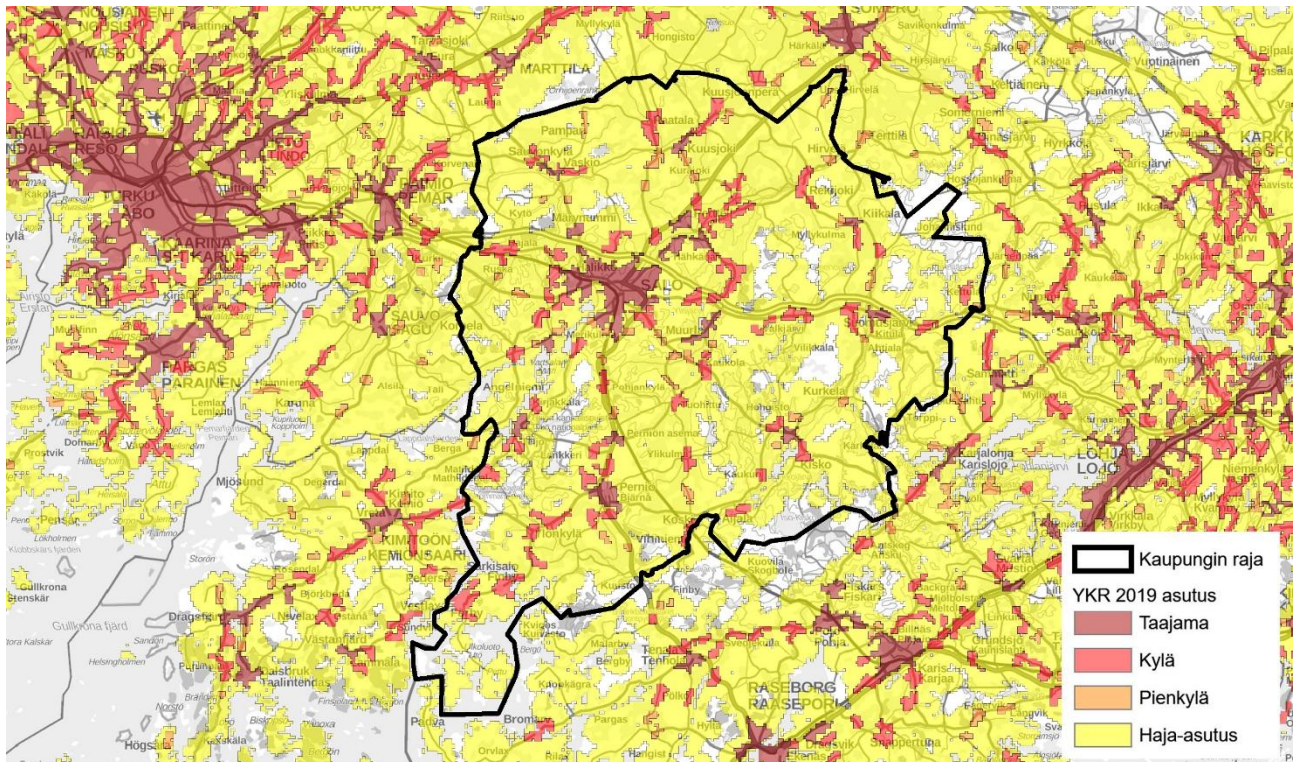
Salon asutusta voidaan tutkia Tilastokeskuksen yhdyskuntarakenteen seurantaan varten tuottaman YKR-aineiston avulla. Osa YKR-aineistoista on vapaasti saatavilla Suomen ympäristökeskuksen ladattavissa paikkatietoaineistoissa (https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot/Ladattavat_paikkatietoaineistot).

Asumisen alueet on jaettu YKR-aineistossa neljään ryhmään: taajamiin, kyliin, pienkyliin ja haja-asutusalueeseen. YKR-taajamalla tarkoitetaan vähintään 200 asukkaan taajaan rakennettua aluetta. Asukasluvun lisäksi taajaman määrittämisessä huomioidaan rakennusten lukumäärä, kerrosala ja keskittyneisyys.

Kylämaista yhdyskuntarakennetta kuvaavan aluejaon tavoitteena on esittää taajamien ulkopuolisen haja-asutusalueen rakennus- ja asutustihentymät, jotka perustuvat vakituiseen asutukseen. Kylät on jaettu kahteen luokkaan, 20-39 asukkaan pienkyliä sekä yli 39 asukkaan kylät. Harvaan maaseutusasutukseen kuuluvat ne alueet, jotka eivät kuulu taajamiin, kyliin eivätkä pienkyliin, mutta joissa on vähintään yksi asuttu rakennus (=väestöä) kilometrin säteellä. 100 % vettä sisältävät ruudut eivät kuulu aluejakoihin.

YKR 2019 -aineiston mukaan suurin osa Salon kaupungin alueesta on haja-asutusaluetta. Kyliä (yli 39 asukasta) Salossa on 51 ja pienkyliä (20-39 asukasta) 38. YKR-taajamia on yhteensä 16:

- Salo-Halikko -keskustaajama
- Perniön kirkonkylä
- Perniön asemanseutu
- Muurlan kirkonkylä
- Vaskio
- Märjynummi
- Kiikalalan kirkonkylä.
- Kitula
- Hähkänä
- Kaivola
- Inkere
- Vartsala
- Teijo
- Toija
- Kuusjoen kirkonkylä

Kuva 27. Asutuksen jakautuminen YKR 2019 -aineiston mukaan.

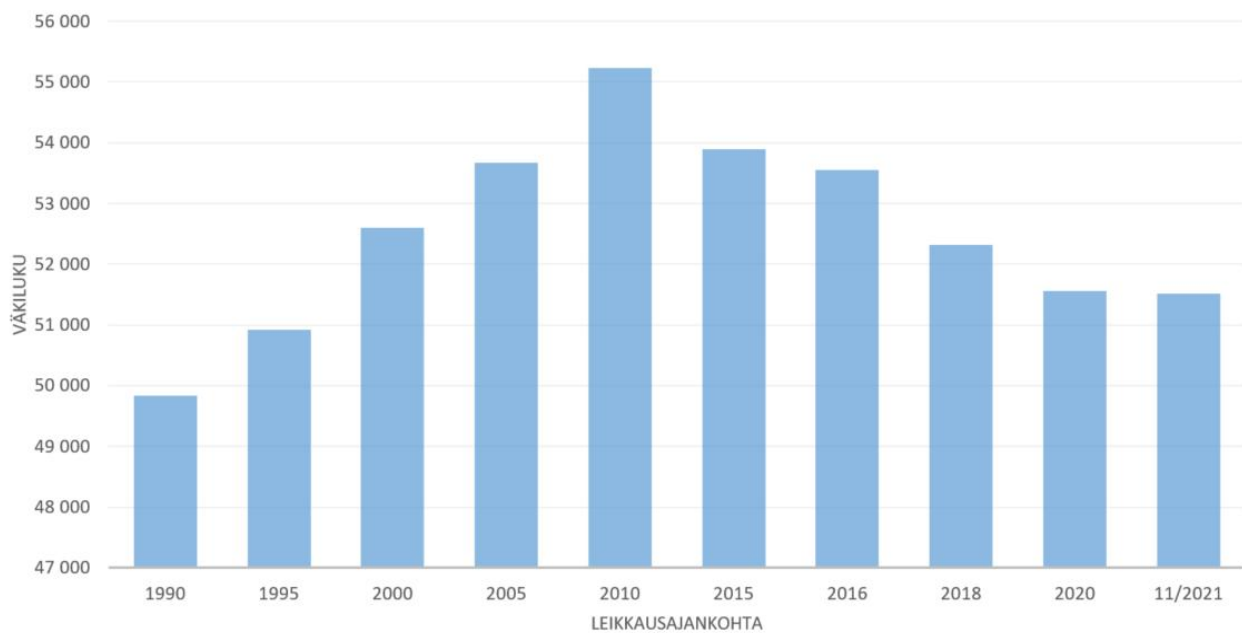
3.4.2 Väestö

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Salossa oli 51 424 asukasta leikkausajankohtana 30.9.2021. Vuoden 2020 lopussa asukasmäärä 51 562. Kuvan 28 pylväsdiagrammi antaa viitteitä siitä, että väestönlasku olisi hidastumassa.

Väestötiheys oli 25,88 as./km². Suurin osa Salon väestöstä sijoittuu Salo-Halikon keskustaajaman alueelle. Väestön ikäjakauma (2020) on seuraava:

- 0 – 14-v. 14,0 %
- 15 – 64.v. 58,2 %
- yli 64-v. 27,8 %

Salon alueen väkiluku vuosina 1990-2021

Kuva 28. Pylväsdiagrammi Salon alueen väestön muutoksista vuosina 1990-2021. Vuosien 1990-2020 väestötiedot ovat Tilastokeskukselta. Poikkileikkausajankohta 11/2021 on kaupungin omasta järjestelmästä.

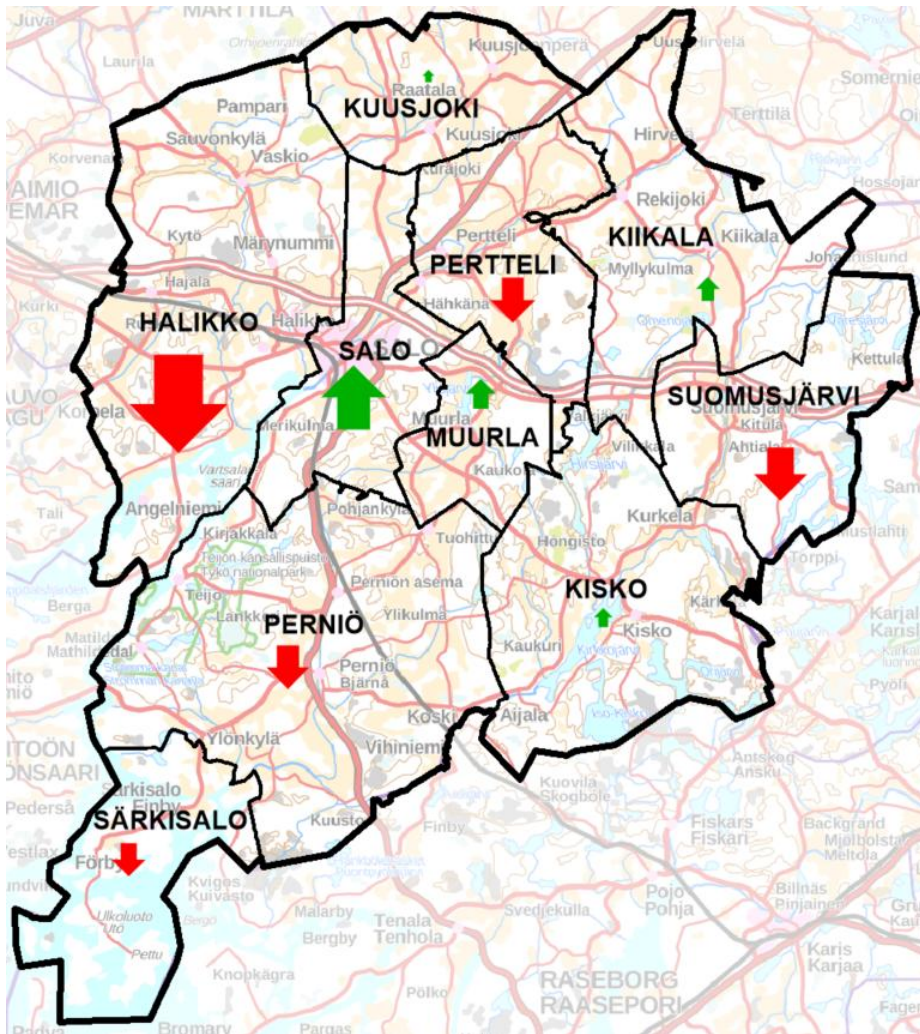
Salon kaupungin oman järjestelmän mukaan leikkausajankohtana 7.11.2021 kaupungissa oli 51 510 asukasta. Paikkatietoanalyysin perusteella, kun tietokannoista on poistettu vailla sijaintitietoa olevat henkilöt, vuoden 2021 aikana väkiluku on laskenut 106 henkilöllä. Muutoksia on tapahtunut myös kaupungin sisällä eri alueiden välillä.

Kun tarkastellaan kaikkia väestömuutoksia vanhojen kuntien alueilla vuoden 2021 aikana, voidaan todeta, että väestö on kasvanut vanhan Salon lisäksi Muurlan, Kiskon, Kiikalan ja Kuusjoen alueilla. Sen sijaan suurin häviö on Halikko. Sen lisäksi väki on vähentynyt Perniössä, Perttelissä, Suomensjärvellä ja Särkisalossa. Muutokset on havainnollistettu sivun 30 kuvassa 29.

Kun tarkastellaan taajamien ja haja-asutusalueen välillä tapahtuneita väestömuutoksia vuoden 2021 aikana, voidaan todeta seuraavat muutokset:

- Taajamien asemakaavoitettujen alueiden väestö on kasvanut 22 asukkaalla.
- Taajamien lähialueiden väestö on vähentynyt 63 asukkaalla.
- Haja-asutusalueiden väestö on vähentynyt 65 asukkaalla.

Toistaiseksi koronan oletetut vaikutukset maalle muutosta eivät näy Salossa, kun tarkastellaan vakituisen osoitteensa ilmoittaneita: väestö on edelleen vähentynyt haja-asutusalueella ja painottuu taajamiin.

Kuva 29. Vuonna 2021 tapahtuneet väestön muutokset vanhojen kuntien alueilla havainnollistettuna kartalla. Nuolen koko antaa osviittaa muutoksen suuruudesta: Halikossa väki on vähentynyt 75 asukkaalla, kun taas Kuusjoella väkiluku on kasvanut yhdellä asukkaalla.

3.4.3 Palvelut

Salon kaupallinen selvitys on tehty vuonna 2011 yleiskaavallisen ohjelmatyön ensimmäisen kierroksen ja Salo keskustan osayleiskaavatyön yhteydessä. Samassa yhteydessä tehtiin myös selvitys Salo kaupungin palveluverkon kehittämiseen liittyvistä linjauksista. Sen jälkeen on laadittu koulu- ja päiväkotiverkkoa koskeva oppimisympäristöselvitys, joka valmistui vuonna 2020. Muilta osin – sekä yksityisten että julkisten palvelujen osalta – on tarpeen päivittää tiedot yleiskaavallisen ohjelmatyön yhteydessä.

3.4.3.1 Julkiset palvelut

Julkisissa palveluissa on tapahtumassa muutoksia, vaikuttaa merkittävästi kaupungin toimintaan ja talouteen. Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 hallituksen esityksen koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista. Tasavallan presidentti vahvisti lait 29.6.2021. Hyvinvointialueet tulevat vastaamaan sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisestä 1.1.2023 alkaen. Salo kuuluu Varsinais-Suomen hyvinvointialueeseen.

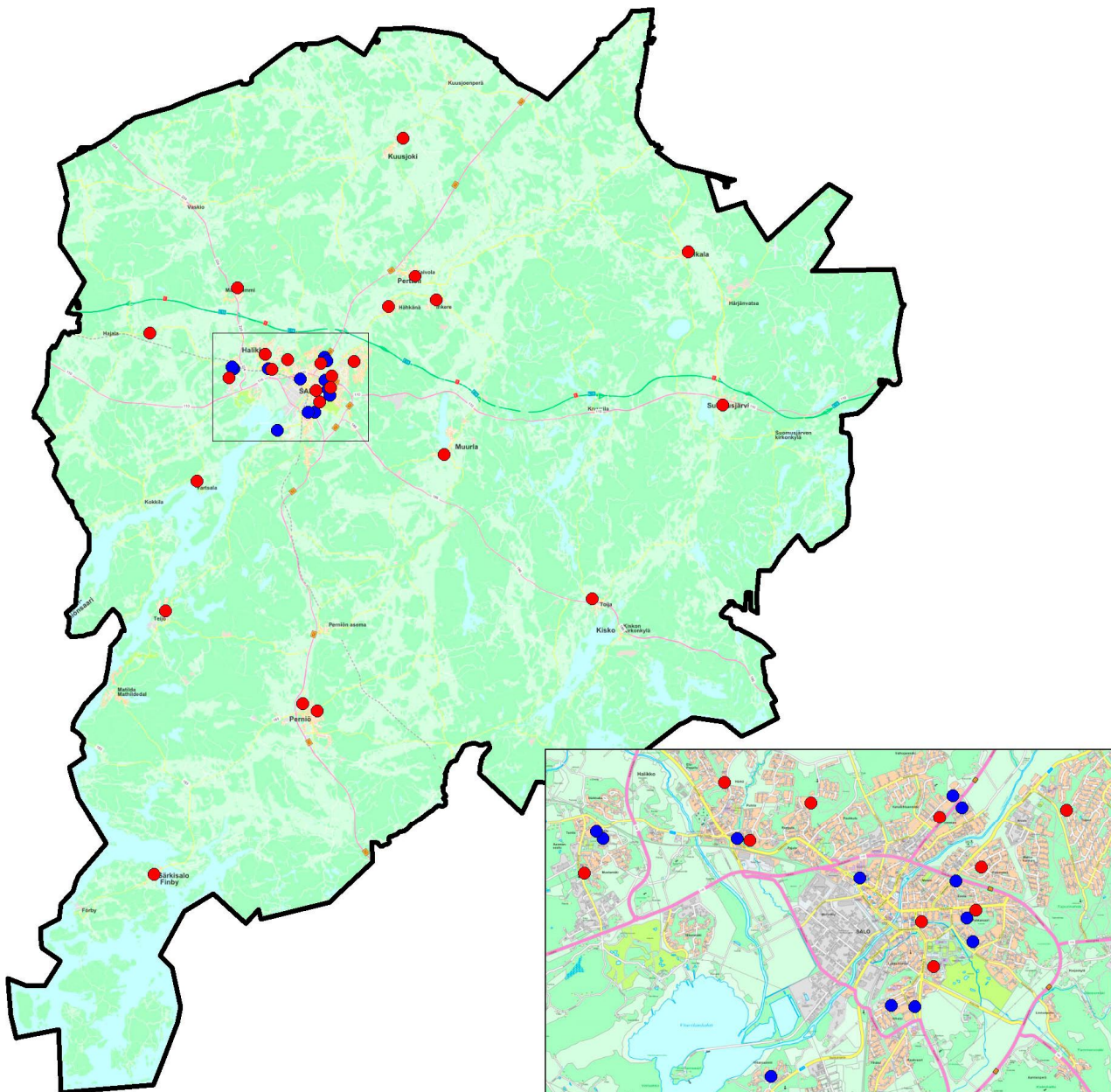
Kunnilla jää edelleen sote- ja pela-uudistuksen toteutumisen jälkeenkin runsaasti tärkeitä tehtäviä, jotka tähtäävät osaltaan kuntalaisen hyvinvoinnin edistämiseen. Lakisääteisistä tehtävistä kunnille jäävät seuraavat:

- koulutus ja päiväkotitoimet
- kulttuuri-, nuoriso- ja kirjasto
- kaupunkisuunnittelu, maankäyttö
- vesi- ja jätehuolto
- ympäristöpalvelut

Salossa toimii 25 kunnallista päiväkotia. Lisäksi eri puolilla Salon kaupunkia on perhepäivähoitopaikkoja. Varsinaisen päivähoidon lisäksi kaupunki järjestää avointa varhaiskasvatusta Tupurissa, Halikossa, Muurlassa ja Perniössä. Avoin varhaiskasvatusta on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka tarjoaa monimuotoisia palveluja eri puolilla kaupunkia; avoimia päiväkoteja, leikkikoulu- ja leikkipuistotoimintaa.

Kunnallisten päiväkotien lisäksi Salossa toimii myös neljä yksityistä päiväkotia ja kolme yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Yhteensä yksityisiä toimipisteitä on 12 kpl ja ne sijaitsevat Salo-Halikon keskustaajaman alueella. Kaupunki myöntää tukea, mikäli perhe valitsee hoitopaikaksi yksityisen päiväkodin.

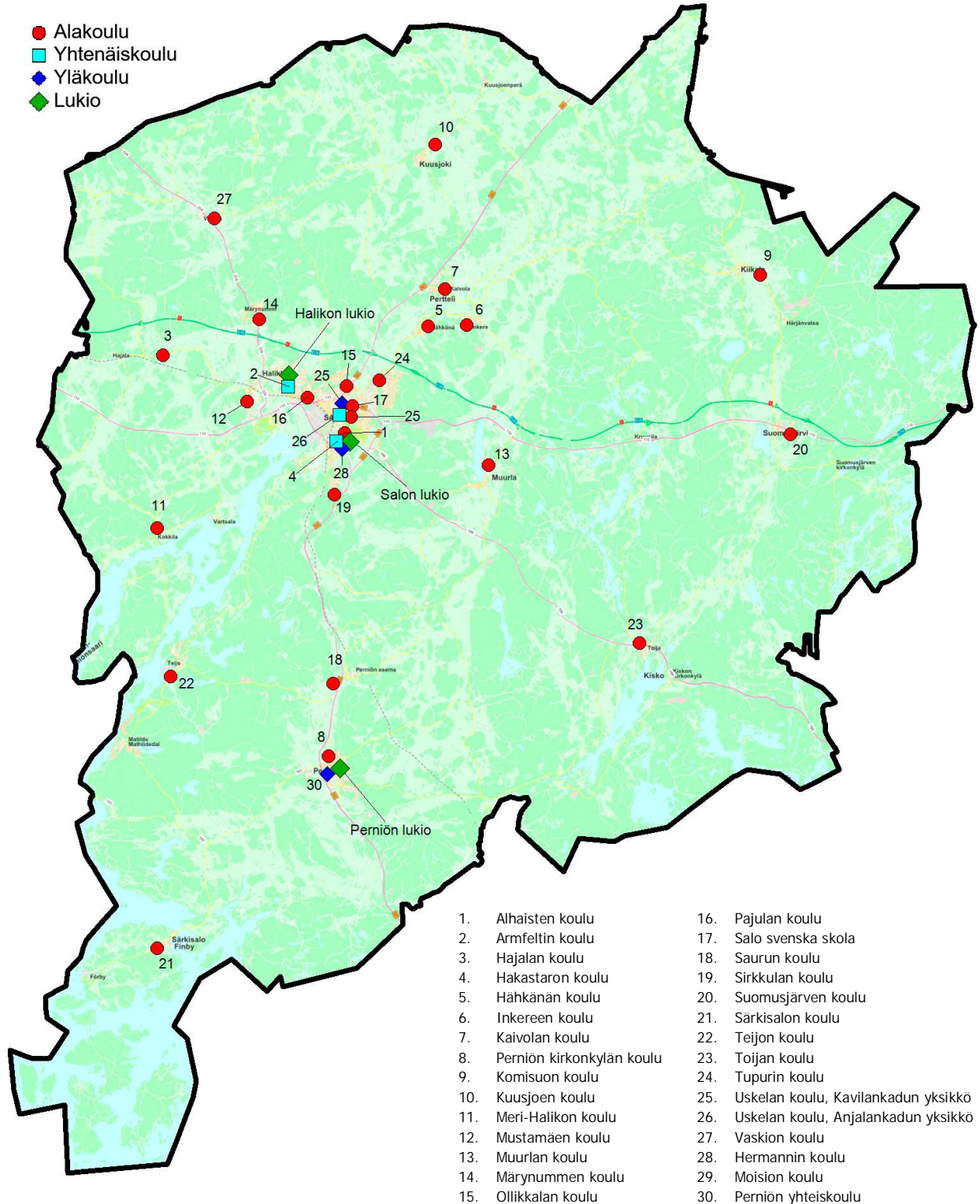
Kaupungin varhaiskasvatuksen toimipaikoissa järjestetään myös esiopetusta. Salon kaupungin opetuslautakunta päättää vuosittain ne toimipaikat, joissa esiopetusta järjestetään. Salo on valittu mukaan myös mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön kaksivuotiseen esiopetuksen kokeiluun, joka kestää elokuusta 2021 toukokuuhun 2024. Opetus ja kulttuuriministeriö on päättänyt, että Salossa kokeiluun osallistuvat Metsärinteen, Märynummen, Ollikkalan, Palometsän, Päiväkoti ja Suomusjärven päiväkodit.

Kuva 30. Varhaiskasvatuksen toimipisteet Salossa vuonna 2021. Punaisella on merkitty kunnalliset päiväkodit (25 kpl) ja sinisellä yksityiset päiväkodit (12 toimipistettä), jotka sijoittuvat pääasiassa Salon-Halikon keskustaajaman alueelle.

Perusopetuksen kouluyksiköitä on Salossa 30. Perusopetuksen oppilasmäärä on tällä hetkellä noin 5000. Yhdenäiskouluja, joissa opetetaan luokkia 1-9, on kolme: Armfelt, Hakastaro ja Uskelan koulun Anjalankadun yksikkö. Yläkouluja (luokat 7-9) on kolme: Hermannin, Moisio ja Perniö. Loput 24 on alakouluja, joista Salo svenska skola on nimensä mukaisesti ruotsinkielinen.

Lukioita Salossa on kolme: Salon lukio, Halikon lukio ja Perniön lukio. Salon lukiossa toimii myös aikuislukio.

Kuva 31. Salon peruskoulut ja lukiot.

Salon keskustassa toimivat seuraavat valtion virastot:

- Lounais-Suomen poliisilaitos, Salon poliisiasema
- Digi- ja väestötietovirasto
- Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto
- Varsinais-Suomen käräjäoikeus
- Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto
- Varsinais-Suomen verotoimisto
- Kansaneläkelaitos

Salon kaupungin virastoja ja laitoksia on seuraavasti:

- Halikossa
 - Tekniset palvelut
 - Rakennusvalvonta
 - Ympäristönsuojelu
 - Ympäristöterveydenhuolto
 - Eläinlääkärit, Halikon toimipiste
- kaupungintalolla
 - Konsernipalvelut
 - Kulttuuriasiain yksikkö
 - Sivistystoimi
 - Nuorisotoimisto
 - Vanhusten asuntoasiat
- Meriniityssä
 - maaseutu- ja lomituspalvelut
 - kaupungin keskusvarasto
 - keskusjätevedenpuhdistamo
- Perniössä
 - Eläinlääkärit, Perniön toimipiste

Salon kaupungin palvelupisteitä on Salon ja Halikon lisäksi Kuusjoella, Kiikalassa, Suomusjärvellä, Kiskossa, Muurlassa, Perttelissä, Perniössä ja Särkisalossa.

Terveyspalveluita tarjoavat seuraavat:

- Salon sairaala <https://www.vsshp.fi/fi/toimipaikat/salon-aluesairaala/sivut/default.aspx>
- Salo-Hajalan keskustaajamassa Pääterveysasema, Läntinen terveysasema ja Halikon terveysasema
- aluekeskuksissa Kuusjoen, Kiikalan, Suomusjärven, Kiskon ja Perniön terveysasemat
- Halikon, Läntisen terveysaseman, Moision, Kuusjoen ja Suomusjärven hammashoitolat
- keskusta-alueen mielenterveys- ja päihdepalveluyksiköt
- Pääterveysaseman, Läntisen terveysaseman, Halikon, Uskelankadun, Tupurin, Muurlan, Kuusjoen, Kiikalan, Suomusjärven, Kiskon ja Perniön neuvolat

Vanhuspalveluja tarjoavat

- Kukonkallion (keskusta), Halikkokodin, Alholan (Perniö) ja Hintan (Suomusjärvi) hoivakodit
- keskustassa Helsingintien vanhusten asunnot ja Moision vanhustentalo sekä Peltoniemenraitin (Kiikala) ja Apilantien (Suomusjärvi) vanhusten asunnot
- palveluasumisen yksiköt keskustaajamassa: Rauha ja Toivo koti, Paukkulakoti, Vuorela ja Anninkartanon ryhmäkoti
- palveluasumisen yksiköt Perniössä: Perniön palvelukeskus ja Apilakoti

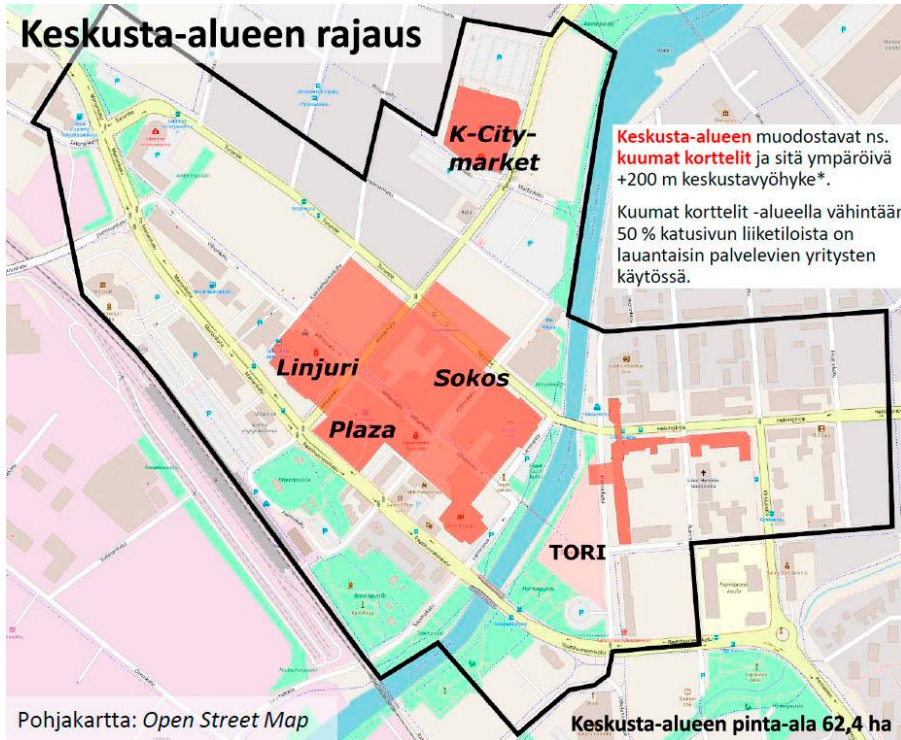
Nuorisotilatoimintaa on Halikon (Winkkis) ja keskustan (Steissi) lisäksi Kuusjoella, Kiikalassa, Suomusjärvellä, Kiskossa, Muurlassa, Perniössä, Särkisalossa, Teijolla, Vartsalassa, Kokkilassa, Märynummella ja Hajalassa.

Lisätietoja Salon kaupungin palveluista löytyy Salon karttapalvelun kautta: <https://kartta.salo.fi/ims>

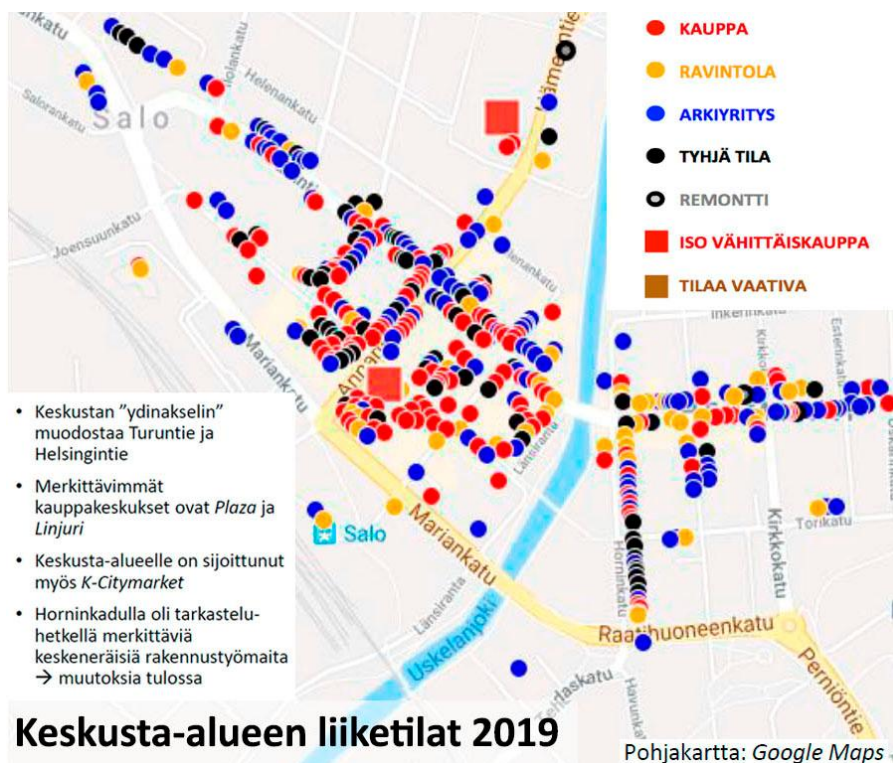
3.4.3.2 Kaupalliset palvelut

Salon kaupallisista palveluista on tehty selvitys edellisellä ohjelmakierroksella vuonna 2011 (FCG Finnish Consulting Group Oy, 15.4.2011). Selvitys on syytä päivittää.

Kaupallisen selvityksen 2011 jälkeen on keskusta-alueella tehty vuonna 2017 ALLin liikekeskusten elinvoimalaskenta (Tietojärjestelmäpalvelu Salokorpi Oy). ALLin elinvoimalaskenta on kaupallinen perusselvitys ja työkalu keskustan kehittämiseen. Elinvoimalaskenta perustuu elinvoiman vuosittaiseen mittaamiseen ja seurantaan. Viimeinen päivitys on vuodelta 2019.

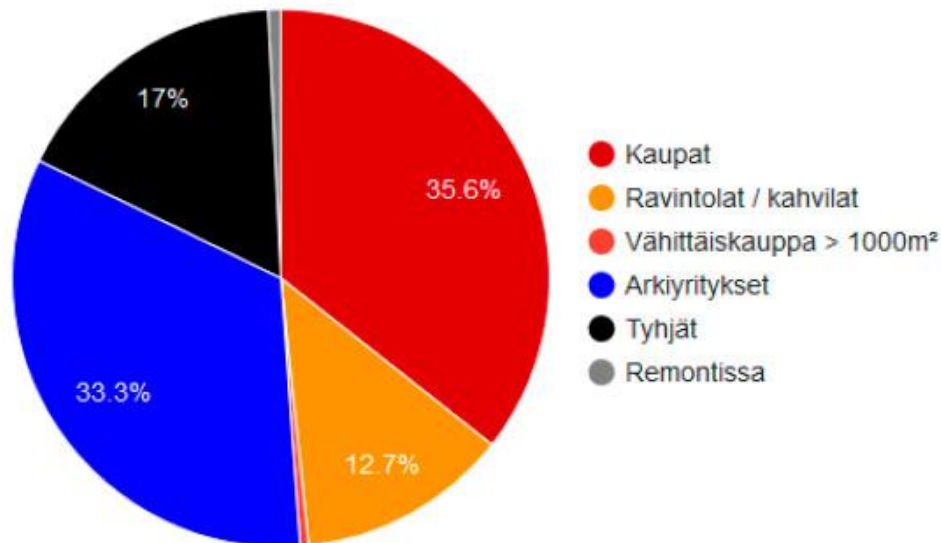

Kuva 32. ALLin liikekeskuksen elinvoimalaskennassa määritelty keskusta-alueen rajaus 2017. Samaa rajausta käytettiin vuoden 2019 päivityksessä. Lisää ALLin kaupunkikeskustojen elinvoimalaskennasta voi lukea osoitteessa <http://www.salokorpi.com/kaupunkikeskustojen-elinvoimalaskenta/>.

Kuva 33. Keskusta-alueen liiketilat vuonna 2019.

Liiketilojen osuudet Salon keskustassa 2019

Kuva 34. Salon keskusta-alueella sijaitsevien liiketilojen osuudet vuonna 2019.

Salon kaupalliset palvelut ovat keskittyneet pitkälti keskustaaajaman alueelle. Lisäksi Perniön kirkonkylästä löytyy laajemmin kaupan palveluita. Muiden aluekeskusten palvelutarjonta on niukempaa keskittyen pääosin päivittäistavarakauppaan. Kaupan palveluita täydentävät moottoritien varrella sijaitsevat liikennemyymälät.

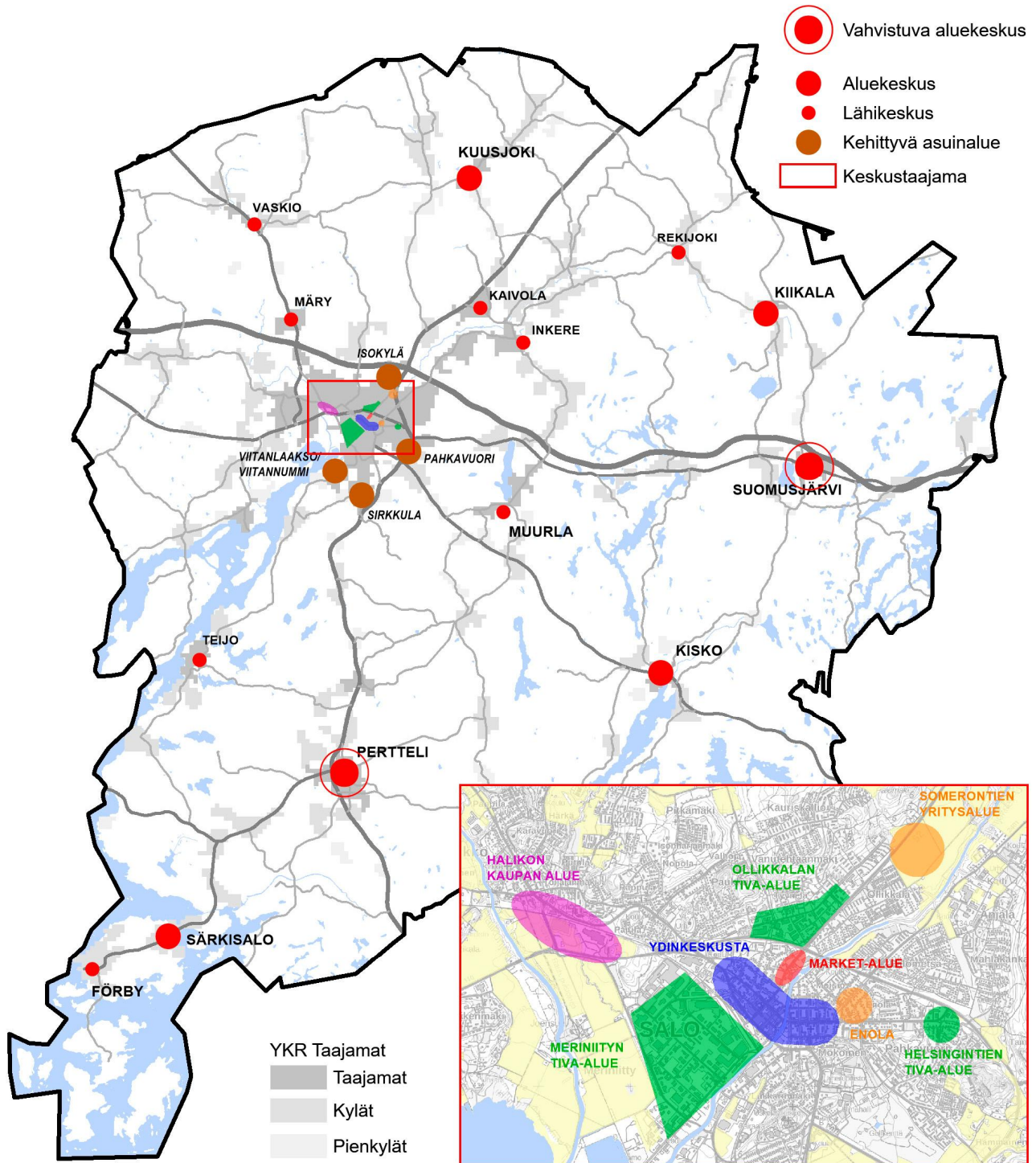
Päivittäistavarakauppapalveluita on Salo-Halikon keskustaaajaman lisäksi aluekeskuksissa ja moottoritien varrella sijaitsevilla liikennemyymälöissä. Suurimmat päivittäistavaramyymälät sijoittuvat keskustaaajamaan. Salon erikoiskauppa ja tilaa vievä kauppa on keskittynyt myös keskustaaajaman alueelle. Aluekeskuksien tarjonta on melko suppeaa erikoiskaupan osalta. Aluekeskuksista eniten erikoiskauppaa on Perniössä.

Tilastokeskuksen toimipaikkalaskurin (https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Toimipaikkalaskuri/Toimipaikkalaskuri_Toimipaikkalaskuri/tmp_lkm_kunta.px/) mukaan Salon kaupungissa on 347 vähittäiskaupan toimipaikkaa. Vuonna 2011 vähittäiskaupan toimipaikkoja oli noin 380 kpl (Salon yleiskaavallinen ohjelma 2030, Perustietoraportti 2012). Nykyiset 347 toimipaikkaa jakautuvat seuraavasti:

- Vähittäiskauppa erikoistumattomissa myymälöissä 43 kpl
- Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä 21 kpl
- Ajoneuvojen polttoaineen vähittäiskauppa 11 kpl
- Tieto- ja viestintätekniisten laitteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä 10 kpl
- Muiden kotitaloustavaroiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä 51 kpl
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan tuotteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä 18 kpl
- Muiden tavaroiden (esim. vaate- ja kenkäkaupat, apteekit, kukkakaupat, puutarha-alan kaupat, kello- ja kultakaupat sekä antikvariaatit) vähittäiskauppa erikoismyymälöissä 117 kpl
- Tori- ja markkinakauppa 4 kpl
- Vähittäiskauppa muualla kuin myymälöissä ja tori- ja markkinapaikoilla (esim. postimyynti- ja verkkokauppa) 72 kpl

Elintarvikkeiden, tupakan ja juomien erikoistumaton vähittäiskauppa jakautuu seuraavasti:

- Isot supermarketit (yli 1000 k-m²) 5 kpl
- Pienet supermarketit (400 – 10 000 k-m²) 6 kpl
- valintamyymälät 100 - 400 k-m²) 22 kpl
- elintarvike-, makeis- ym. kioskit (enintään 100 k-m²) 3 kpl
- itsepalvelutavaratalo (yli 2500 k-m²) 2 kpl
- pienoistavaratalot, erikoistumattomat myymälät (enintään 2500 k-m²) 5 kpl

Kuva 35. Salon kaupallisen selvityksen 2011 (FCG Finnish Consulting Group Oy, 15.4.2011) mukainen Salon tavoitteellisen kaupan palveluverkon luonnos. Keskustaajaman osalta on esitetty silloiset kaupan alueet ja vireillä olevat (oranssit) hankkeet.

3.4.4 Yritystoiminta

Tilastokeskuksen toimipaikkalaskurin mukaan Salossa on yhteensä 4 149 yritystä, joiden kotipaikka on Salo (Tilastokeskus: Kunnittainen toimipaikkalaskuri, https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Toimipaikkalaskuri/Toimipaikkalaskuri_Toimipaikkalaskuri/tmp_lkm_kunta.px/). Tilastokeskuksen toimipaikkalaskurin tiedot päivittyvät neljä kertaa vuodessa. Viimeisin päivitys on tehty 9.11.2021. Tilastokeskuksen toimipaikkalaskuri ei kuitenkaan anna kattavaa tietoa Salon alueella toimivista yrityksistä. Näin ollen sen lisäksi elinkeinoelämän ja yritysten lähtötietojen selvittämisessä tullaan käyttämään mm. Vainu-ohjelmistoa ja tekemään yhteistyötä Yrityssalon kanssa.

Taulukko 5. Salolaisten toimipaikkojen lukumäärä ja henkilöstö, kun tarkastelussa on mukana kaikki toimialat. Tilastossa on mukana vain ne yritykset, joiden kotipaikka on Salo. (Tilastokeskus 9.11.2021)

	Toimipaikkojen lukumäärä yhteensä	Henkilöstön suuruusluokka ei vielä tiedossa	0-4 henkeä	5-9 henkeä	10-19 henkeä	20-49 henkeä	50-99 henkeä	100-149 henkeä	150-199 henkeä	200- henkeä
734 Salo										
SSSSS Toimiala yhteensä	4 149	161	3 486	245	144	82	23	5	3	-

Taulukko 6. Salolaisten toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain Salossa. (Tilastokeskus 9.11.2021)

Toimiala	Toimipaikkojen lukumäärä
Maa-, metsä- ja kalatalous	228
Kaivostoiminta ja louhinta	13
Teollisuus	410
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	14
Viemäri- ja jätevesihuolto, muu ympäristön puhtaanapito	28
Rakentaminen	709
Tukku- ja vähittäiskauppa, moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus	711
Kuljetus ja varastointi	224
Majoitus- ja ravitsemustoiminta	160
Informaatio ja viestintä	141
Rahoitus- ja vakuustoiminta	48
Kiinteistöalan toiminta	119
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	471
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	269
Julkishallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus	3
Koulutus	61
Terveys- ja sosiaalipalvelut	119
Taiteet, viihde ja virkistys	104
Muu palvelutoiminta	313
Kotitalouksien toiminta kotitaloustyöntekijöiden työnantajina	1
Tuntematon toimiala	3
TOIMIPAIKKOJA YHTEENSÄ	4 149

Yrityssalon mukaan Salossa toimii 5 000 yritystä, joihin kuuluu pieniä ja keskisuuria yrityksiä sekä muutama suuryritys. Salo sijaitsee yritysten näkökulmasta keskeisellä paikalla toimivien liikenneyhteyksien varrella ja on hyvin saavutettavissa. Pääkaupunkiseutu on tunnin päässä, Turunseutu reilu puolen tunnin päässä. Salossa on vankka elinkeinoelämä ja pitkät yrittäjyyden perinteet. Salossa on satoja menestyviä ja palkittuja yrityksiä, joista moni toimii kansainvälisillä markkinoilla. Yritykset toimivat monipuolisesti eri toimialoilla, joista vahvimpia ovat ICT-ala, perusteollisuus ja palvelutoimiala sekä muovi- ja metalliteollisuus.

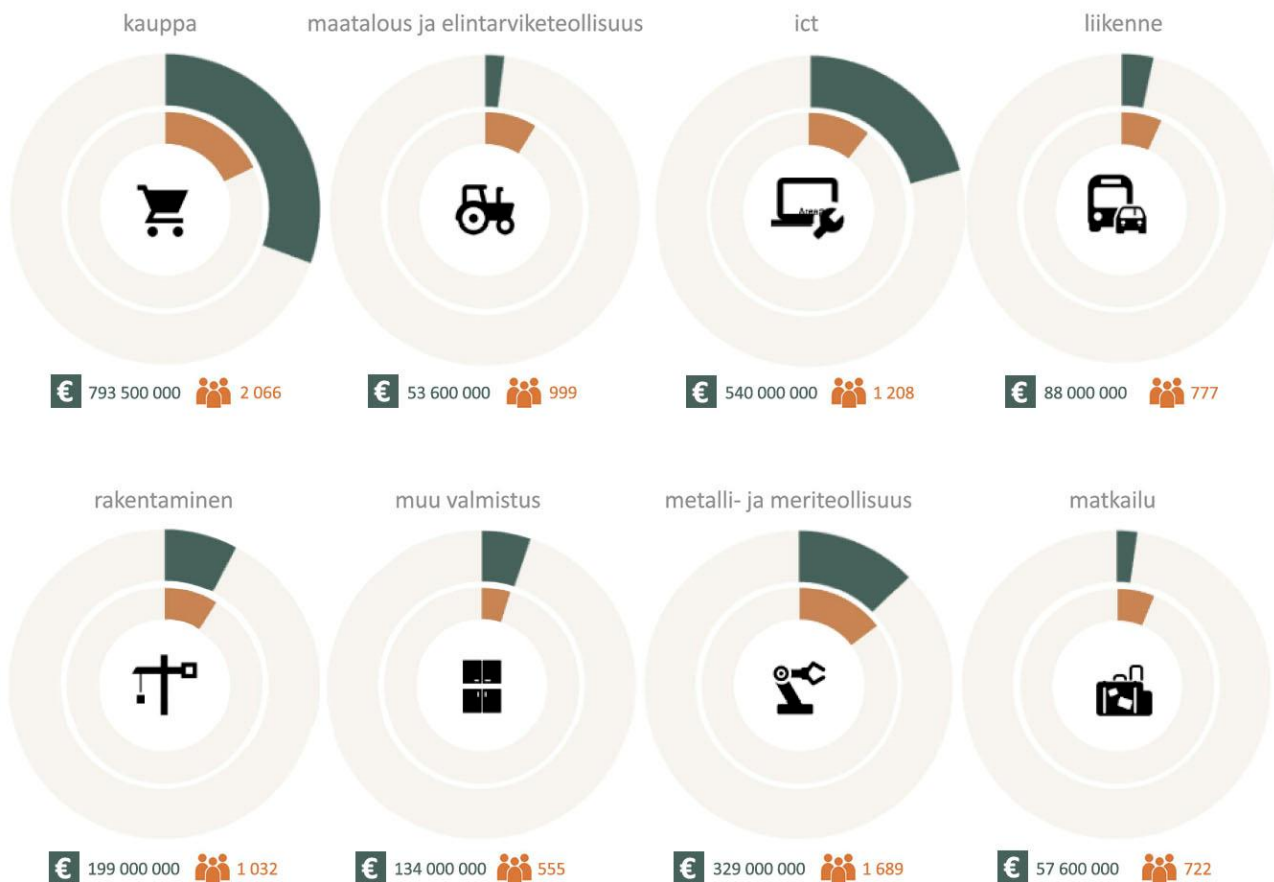
Pääosa Salon yritysalueista sijoittuu keskustaajamaan sekä muiden entisten kuntakeskusten läheisyyteen. Meriniityn alue on merkittävä sekä työpaikkojen että yritysten määrällä mitattuna. Alueellisesti merkittäviä

ovat myös Perniön, Suomensjärven, Muuraan sekä Teijon yritysalueet. Vanhan ykköstien, eli nykyisen 110-tien varrelle on rakentunut myös useita alueita, kuten Riikki, Metsäjaanu ja Muurlan portti. Näiden yritysalueiden lisäksi rakenteesta on erotettavissa muiden taajamien palvelu- ja yritystoiminnan keskittymät.

Salon yritysalueita selvitettiin vuonna 2012-2014 Salon yritysalueiden kehittäminen osana Etelä-Suomen kehityskäytävää -hankkeessa. Työssä laadittiin selvitys Salon yritysalueiden profilointi, Salon yritysalueiden kehittäminen osana Etelä-Suomen kehityskäytävää (1.12.2014). Selvitystyön yhteydessä laadittiin myös Salon potentiaaliset yritysalueet -selvitys, jossa moottoritien eritasoliittymien alueiden lisäksi tutkittiin olemassa olevien yritysalueiden laajennuspotentiaali ja mahdolliset uudet alueet. Ohjelmatyön yhteydessä päivitetään tiedot tarpeen mukaan.

Yrityssalon suhdannekatsauksen mukaan huhti- ja kesäkuussa 2021 kaikkien toimialojen sekä henkilöstömäärä että liikevaihdot olivat kasvussa edellisvuoteen verrattuna. Vertailuajankohtaan vuonna 2020 ajoittuun talouden äkkipysähdys koronarajoitusten vuoksi. Sekä liikevaihtojen että henkilöstömäärän osalta Salon yritysten kehitys oli positiivisempaa verrattuna koko maan tilanteeseen.

Matkailualalla liikevaihdon muutos oli positiivista (+41,3%), kun kehitys vuoden 2020 toisella neljänneksellä oli saman verran miinuksella. Myös liikenteen yritysten liikevaihdot kehittyivät positiivisesti, mutta liikenteen toimialan osalta vuoden 2020 vertailuajankohtana tilanne oli alan yrityksillä erittäin hankala koronarajoituksesta johtuen. Rakentamisen toimialan yritysten henkilöstömäärä oli hienoisessa kasvussa ensimmäisen kerran pitkään aikaan ja myös rakentamisen yritysten liikevaihdon kehitys oli positiivista.

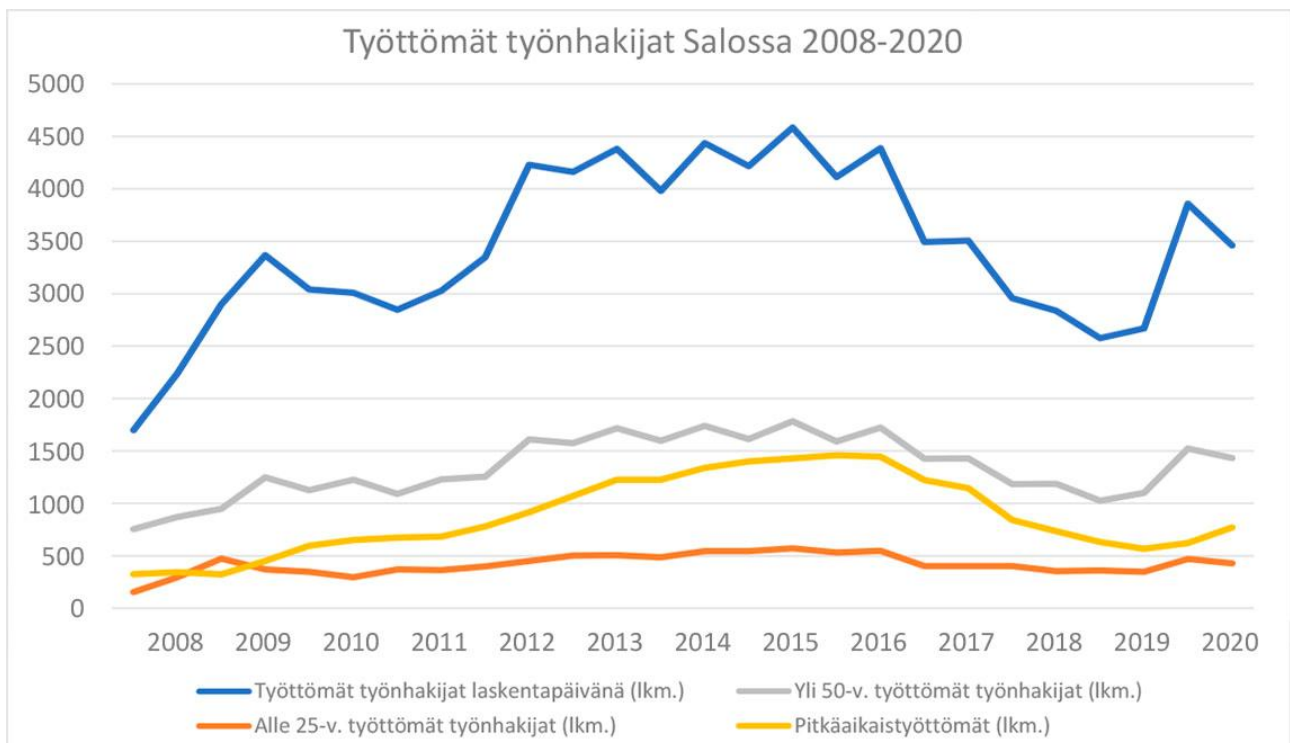

Kuva 36. Toimialan osuus yhteenlasketusta liikevaihdosta ja henkilöstömäärästä. (Suhdannekatsaus Q2/2021, Yrityssalo Oy)

3.4.5 Työllisyys

Salon työllisyystilanne on parantunut viime vuosina teollisuuden rakennemuutoksesta toipumisen myötä. Pitkäaikaistyöttömyys nousi vuoteen 2016 asti, mutta lähti sen jälkeen laskuun yleisen taloustilanteen parantuessa. Vuosi 2020 toi kuitenkin mukanaan aivan uudenlaisia haasteita. Taustalla ovat covid19- pandemian aiheuttamat häiriöt työmarkkinoille. Häiriöt näkyvät Salossa lisääntyneenä työttömyytenä ja lomautuksina, 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden työttömien lisääntymisenä, työttömien aktivointiasteen laskuna, yritysten epävarmuutena rekrytoinneissa ja nuorten siirtymisessä työmarkkinoille koulutusten jälkeen. (Salon kaupungin työllisyysohjelma 2021-2021)

Salon työttömyysaste oli maaliskuun 2021 lopussa 13,3 %. Salossa oli tuolloin 3097 työtöntä tai lomautettua työnhakijaa, mikä on 209 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden loppua kohti tilanne kehittyi parempaan suuntaan: lokakuun 2021 lopussa työttömyysaste oli 9,1 %. Tilastokeskuksen mukaan Salon työpaikkaomavaraisuus oli 87,2 % vuonna 2019. Asuinkunnassaan työssäkäyviä oli 71,5 %.

Kuva 37. Työttömät työnhakijat Salossa 2008–2020. (Salon kaupungin työllisyysohjelma 2021-2021/Tilastokeskus)

3.4.6 Maa- ja metsätalous

Salo on edelleen merkittävä maatalouskaupunki, vaikka maatalouden rakennemuutos on ollut voimakasta viimeiset vuosikymmenet. Salon maatalouden rakenne on monipuolinen ja maantieteellisesti ja ilmastollisesti Salo kuuluu Suomen parhaimpiin tuotantoalueisiin.

Valtakunnallisesti katsottuna Salo on merkittävä viljan- ja muiden kasvien tuottaja. Myös kotieläintuotannon ja maatalouden tulotukien osalta sijoitumme suurimpien kuntien joukkoon. Salon maaseutupalvelujen mukaan Salossa toimi vuonna 2021 noin 876 aktiivista maatilaa ja peltopinta-ala oli noin 54 500 ha, mikä on noin 30 € kaupungin pinta-alasta. Maatiloista kotieläintiloja vuonna 2021 oli noin 130.

Salon maatalouden kehittämissuunnitelmassa (31.10.2011) maataloudelle on esitetty kaksi tasavertaista kehittämissuunnitelmaa vuoteen 2020 sekä niihin liittyvät toimenpiteet. Ilmastonmuutos, maailmankaupan vapautuminen, muutokset maatalouden tukirakenteessa ja EU:n maatalouspolitiikka nähtiin jo tuolloin tekijöinä, jotka vaikuttavat merkittävästi tulevaisuuden maataloustuotantoon.

Kuva 38. Visio vuodelle 2020, maatalouden kehittämislinjau ja niihin liittyvät toimenpidekokonaisuudet (Salon maatalouden kehittämishjelman, 31.10.2011).

3.4.7 Virkistys

Salossa sijaitsee laajasti eri puolella kaupunkia luonnonympäristöltään arvokkaita virkistysalueita. Salon virkistysaluekohteista tärkeimmät ovat Teijon kansallispuisto, Rekiokilaakso, Hyppärän harjualue Kiikalassa, Varesharju Suomusjärvellä sekä erilliset laajahkot suokohteet.

Laajin yhtenäinen virkistysaluekokonaisuus Salossa on Teijon kansallispuisto, joka perustettiin vuonna 2014. Kansallispuiston pinta-ala on 34 km². Metsähallituksen tilastojen mukaan vuonna 2020 Teijon retkeilyalueelle tehtiin yhteensä 123 000 käyntiä. Alueen virkistys- ja matkailuarvoa lisäävät kansallispuiston ja retkeilyalueen ohella alueen muut virkistyspalvelut.

Muita tärkeitä retkeily- ja matkailutoimintojen alueita ovat Viurilan alue sekä Vuohensaari keskustaajaman yhteydessä. Virkistysalueita on keskustaajaman liepeillä mm. urheilupuiston, Tupurin ja Viitanlaakson lähialueella sekä lisäksi Teijon alueeseen kytkeytyvällä Lehmijärven alueella, Märynummella ja Särkisalossa Iso Marsaarella.

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavassa on osoitettu Salon alueelle kattava ulkoilureitistö, johon sisältyy ulkoilu-, veneily- ja vesiretkeilyreitit. Ulkoilureitit sijoittuvat vaihtelevaan maisemaan hyödyntäen vähäliikenteisiä teitä. Ne tarjoavat hyvät mahdollisuudet pyöräilyyn ja patikointiin. Salon yhtenäiset ja monimuotoiset vesistöreitit palveluineen tarjoavat erinomaiset puitteet melontaan ja veneretkeilyyn.

Salon kaupungissa on tarjolla monipuolisesti kaupungin ja yksityisten tahojen ylläpitämiä liikunta- ja virkistyspalveluja. Sisäliikuntapaikkoja on Salo-Halikon keskustaaajaman lisäksi Perttelissä, Märynummella, Kuusjoella, Kiikalassa, Suomusjärvellä, Kiskossa, Perniössä ja Särkisalossa. Sisäliikuntapaikkaa on seuraavasti:

- Sisäampumaradat 3 kpl
- Keilahallit 2 kpl
- Jäähalli 1 kpl
- Kuntosalit ja -keskukset 20 kpl
- Liikuntasalit ja -hallit 34 kpl
- Pöytätennistilat 2 kpl
- Sisäkiipeilyseinä 1 kpl
- Squash-hallit 2 kpl
- Uimahalli 1 kpl

Myös ulkoliikuntaan tarkoitettuja alueita on eri puolilla Salon kaupunkia:

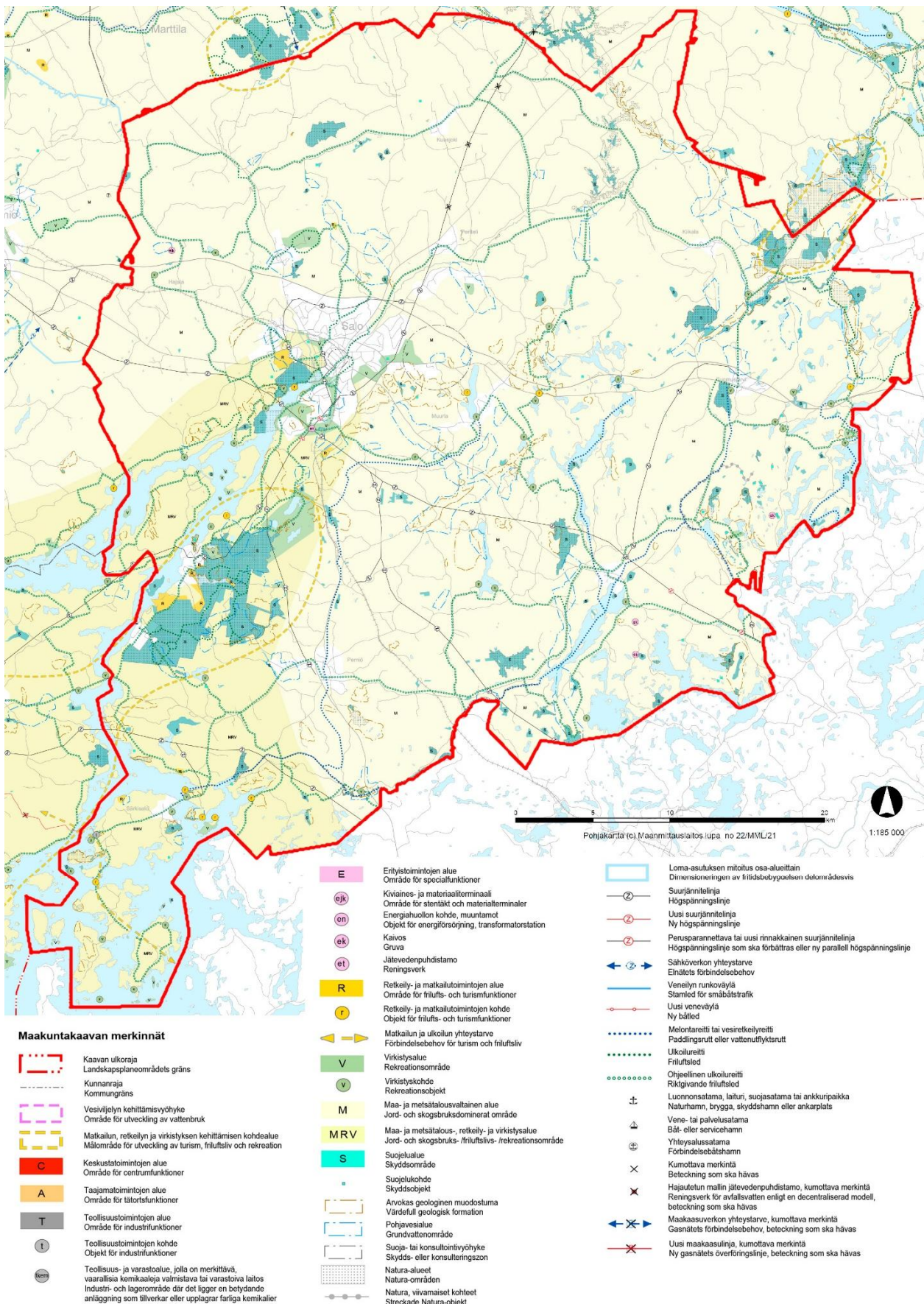
- Ampumaradat 2 kpl
- Beachvolleykentät 15 kpl
- Frisbeegolfraatdat 5 kpl
- Golfkentät 3 kpl
- Lähiliikuntapaikat 12 kpl
- Laskettelu 1 kpl
- Luistelukentät ja kaukalot 19 kpl
- Pallokentät 24 kpl
- Pyöräilyradat 2 kpl
- Ratsastuspaikat (maneesit) 7 kpl
- Skeitti- ja rullaluistelupaikat 2 kpl
- Tenniskentät 7 kpl
- Uimarannat ja -paikat 17 kpl
- Ulkokuntoilupaikat 7 kpl
- Yleisurheilupaikat 12 kpl

Lisäksi liikuntaan, ulkoiluun ja retkeilyyn löytyy kohteita seuraavasti:

- Luontopolut 13 kpl
- Kuntoradat 13 kpl
- Retkeilyreitit – Teijon kansallispuiston reitit, muut reitit 5 kpl
- Hiihtoladut 10 kpl (vaihtelee vuosittain)
- Melontareitti 1 kpl (Melontareitti Uskelanjoki-Särkisalo)
- Pyöräilyreitti 1kpl (Rannikkoreitti sivureitteineen)
- Laavut 16 kpl
- Luontotorni 1 kpl

Salon kaupungin alueella on hoidettavia puistoja yhteensä noin 800 hehtaaria, joista suurimman osan muodostavat puistometsät, noin 650 ha. Loppu 150 ha muodostuu erilaisista rakennetuista viheralueista, puistoista ja leikkipaikoista. Salon kaupungin yleisten alueiden ylläpidon ja kehittämisen viheraluetiimi vastaa viheralueiden, puistojen, leikkipaikkojen ym. kunnossapidosta, suunnittelusta ja rakentamisesta. Toiminta-ajatuksena on "vehreä puistokaupunki" -imagon vahvistaminen ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Erilaisia puistoja ja leikkipaikkoja löytyy Salon asemakaavoitetuilta alueilta seuraavasti:

- Leikkipaikat 83 kpl
- Perhepuisto 1 kpl
- Senioripuisto 1 kpl
- Koirapuistot 3 kpl

Kuva 39. Ote Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavasta. Salon kaupungin raja punaisella.

Lisätietoja Salon kaupungin liikunta- ja virkistyspalveluista löytyy kaupungin internet-sivuilta:

<https://salo.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/liikunta/>

<https://salo.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-liikenne-ja-yleiset-alueet/puistot/>

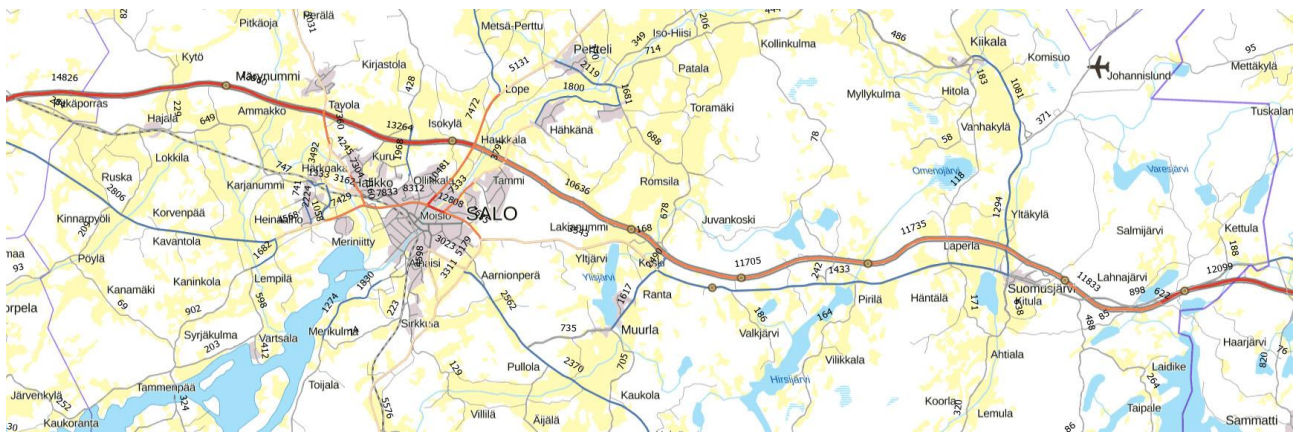
<https://kartta.salo.fi/ims>

3.4.8 Liikenne

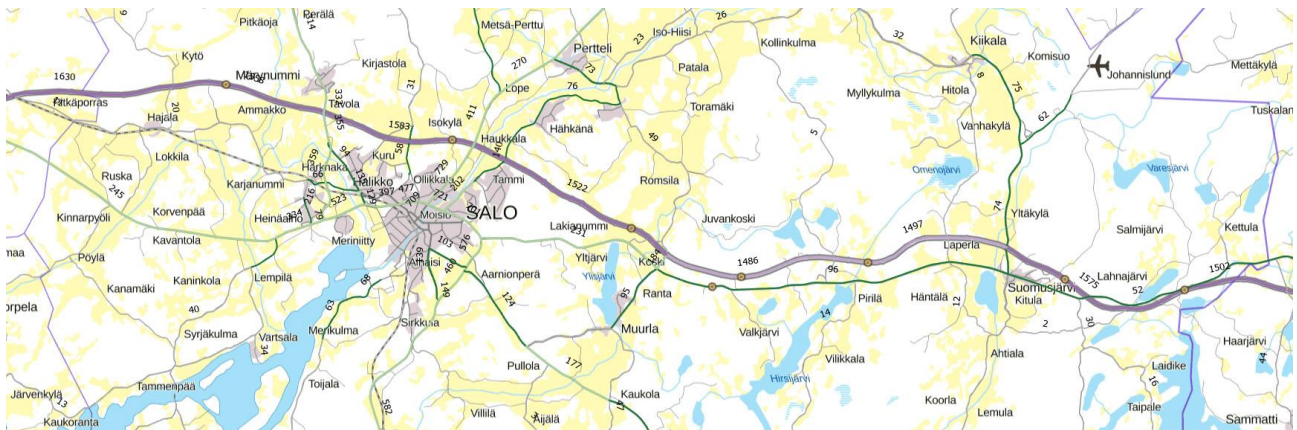
Salon sijaitsee valtakunnallisesti keskeisten liikenneväylien varrella: kaupungin läpi kulkevat Turusta Helsinkiin kulkeva moottoritie (valtatie 1) sekä junarata. Pohjois-etelä-suunnassa kulkee kantatie 52 mahdollistaen kuluyhteydet pohjoisessa Somerolle ja Forssaan sekä etelässä Tammisaareen ja Hankoon.

Salon liikenneverkon runko muodostuu moottoritien lisäksi kaupungin keskustasta säteittäin lähtevistä teistä sekä kehysalueiden kehämäisistä yhdyesteistä. Maanteitä Salossa on yhteensä noin 900 km. Pääteistä vilkkain on Turku-Helsinki-moottoritie, jolla liikennemäärä nousi vuonna 2020 Väyläviraston mittauksen mukaan yli 14 000 ajoneuvoon vuorokaudessa (ajon/vrk) Salosta Turkuun päin kulkevalla tieosuudella. Salosta Helsinkiin päin kuljettaessa liikennemäärä nousi yli 12 000 ajon/vrk. Muita vilkasliikenteisiä tieosuuksia Salossa ovat kantatie 52, seututie 110 sekä Salosta Muurlaan, Hähkänälle, Kaivolaan ja Vaskiolle menevät tiet.

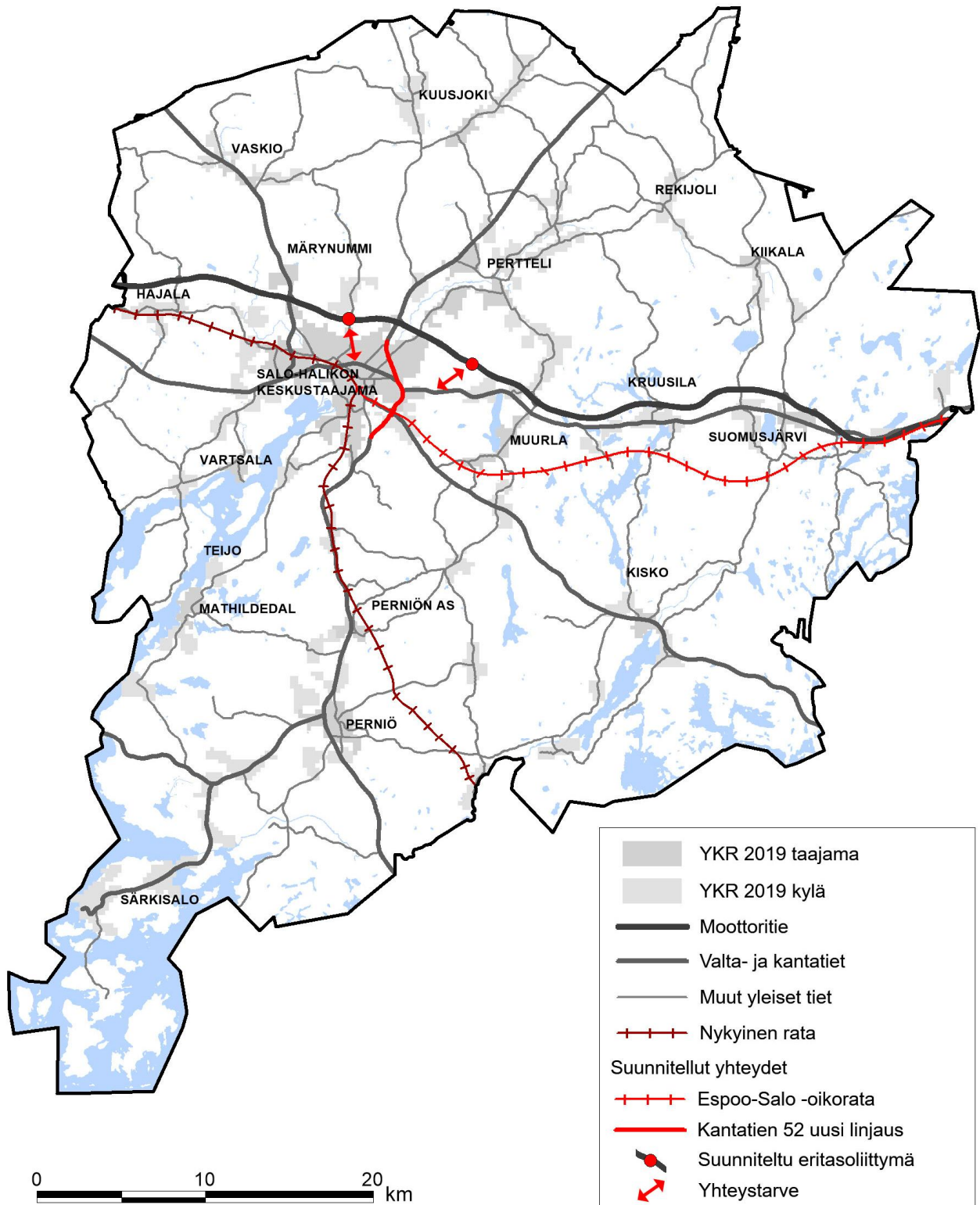
Vuoden 2020 liikennemäärissä on havaittavissa korona-pandemian vaikutus, sillä edellisenä vuonna 2019 Salosta Turkuun päin liikennemäärä nousi yli 17 000 ajon/vrk ja Salosta Helsinkiin päin yli 14 000 ajon/vrk. Raskaassa liikenteessä koronan vaikutus ei vastaavalla tavalla näy. Vuonna 2020 Turun suuntaan mennessä raskaan liikenteen määrä nousi yli 1600 ajon/vrk ja Helsinkiin mentäessä yli 1500 ajon/vrk. Alemman luokan tieosuuksilla raskaan liikenteen osuus jäi alle 500 ajon/vrk lukuun ottamatta kantatietä 52, jolla raskaan liikenteen osuus vuonna 2020 oli 582 ajon/vrk.

Kuva 40. Liikennemäärät 2020 (<https://vayla.fi/vaylista/aineistot/kartat/liikennemaarakartat>).

Kuva 41. Raskaan liikenteen liikennemäärät vuonna 2020 (<https://vayla.fi/vaylista/aineistot/kartat/liikennemaarakartat>).

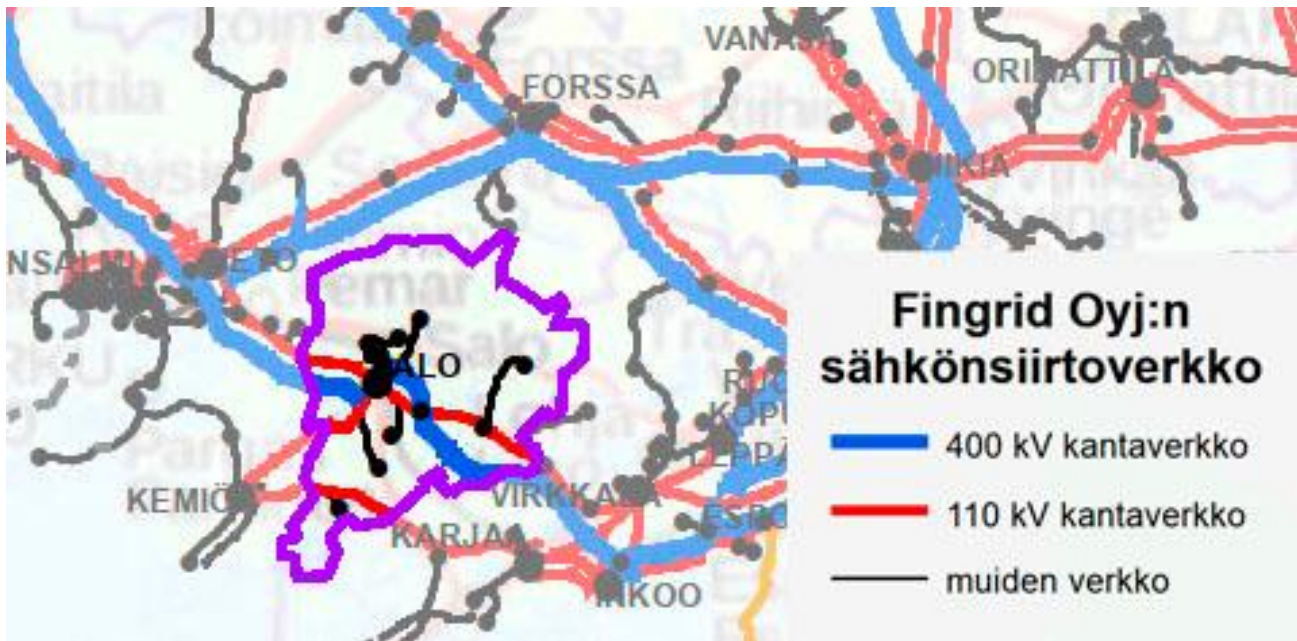
Kuva 42. Salon nykyinen liikenneverkko ja suunnitellut yhteydet.

3.4.9 Energia

Salon halki kulkee itä-länsi-suunnassa Fingrid Oy:n sähkösiirtoverkon suurjännitelinjat (110–400 kV), joiden kautta saadaan valtaosa Salon sähköntarpeesta. Lisäksi Salossa on omaa sähköntuotantoa Lounavoima Oy:n

Korvenmäen ekovoimalaitoksessa, joka aloitti toimintansa keväällä 2021, sekä Salon kaukolämpövoimalaitoksen yhteydessä.

Korvenmäen ekovoimalaitos muuntaa kierrätyskelvottomat yhdyskuntajätteet kaukolämmöksi ja sähköksi. Laitos tuottaa noin 90 % Salossa jaettavasta kaukolämmöstä sekä sähköä valtakunnanverkkoon. Salossa kaukolämmön jakeluverkko, jonka yhteispituus on 123 km, ulottuu jo useimpiin kaupunginosiin vanhan Salon ja Halikon taajamissa. Lisäksi Perniön taajamassa ja Perttelin Inkereen taajamassa on erilliset kaukolämpöverkot. Lisäksi Nevelin voimalaitos (entinen sokeritehdas), jonka pääpolttoaineena on hake, toimittaa energiaa joulumaaliskuun aikana, kun Lounavoiman teho ei riitä. Myös kaupungin omat öljykäyttöiset lämpökukukset tuottava kaukolämpöä tarvittaessa esim. häiriötilanteissa.

Kuva 43. Fingrid Oyj:n sähkönsiirtoverkko 1.1.2020 (<https://www.fingrid.fi/kantaverkko/sahkonsiirto/fingridin-sahkonsiirtoverkko/>). Salon kaupungin raja on merkitty karttaan violetilla.

Ympäristöministeriön 9.9.2014 vahvistamassa Varsinais-Suomen tuulivoimavaihehemaakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet, joille voidaan selvitysten mukaan sijoittaa yli 10 tuulivoimalayksikköä. Salon kaupungin alueelle on osoitettu viisi erillistä aluetta: Näsen kartanon kaksi erillistä aluetta, osin Paimion puolelle ulottuva Huso-Pöylän alue sekä Hajala-Hangassuon alue ja sen koillispuolella sijaitseva Isorahkan alue.

Näsen kartanon itäisemmällä alueella on voimassa tuulivoimayleiskaava, joka on tullut voimaan 28.5.2016. Huso-Pöylän tuulivoimapuiston osayleiskaava on tullut voimaan 19.11.2016. Lisäksi Näsen kartanon tuulivoimahankkeesta on tehty ympäristövaikutusten arviointi, josta yhteysviranomaisen antoi lausuntonsa 19.6.2012. CPC Finland Oy on hakenut Huso-Pöylään poikkeuslupaa osayleiskaavassa esitettyjä tuulivoimaloita korkeammille voimaloille. Poikkeuslupa-asia on vielä kesken. Hajala-Hangassuon osayleiskaava on kaavoituskatsauksessa 2022-2023. Osayleiskaavatyö on tarkoitus aloittaa vuoden 2022 aikana.

Salon ainoa toteutunut tuulivoimapuisto sijaitsee Märynummella. Exilion Tyyli Ky omistaa kaksi Märyn tuulivoimaloista ja Restuuli Oy yhden voimalan. Voimaloiden napakorkeus on 140 metriä. Voimalat ovat tuottaneet sähköä vuodesta 2014. Lisäksi Salon Naapalassa on yksi 0,6 megawatin tuulivoimala, jonka omistaa Halikon Tuulienergia Oy.

Korvenmäen ekovoimalaitos: <https://www.lounavoima.fi/>

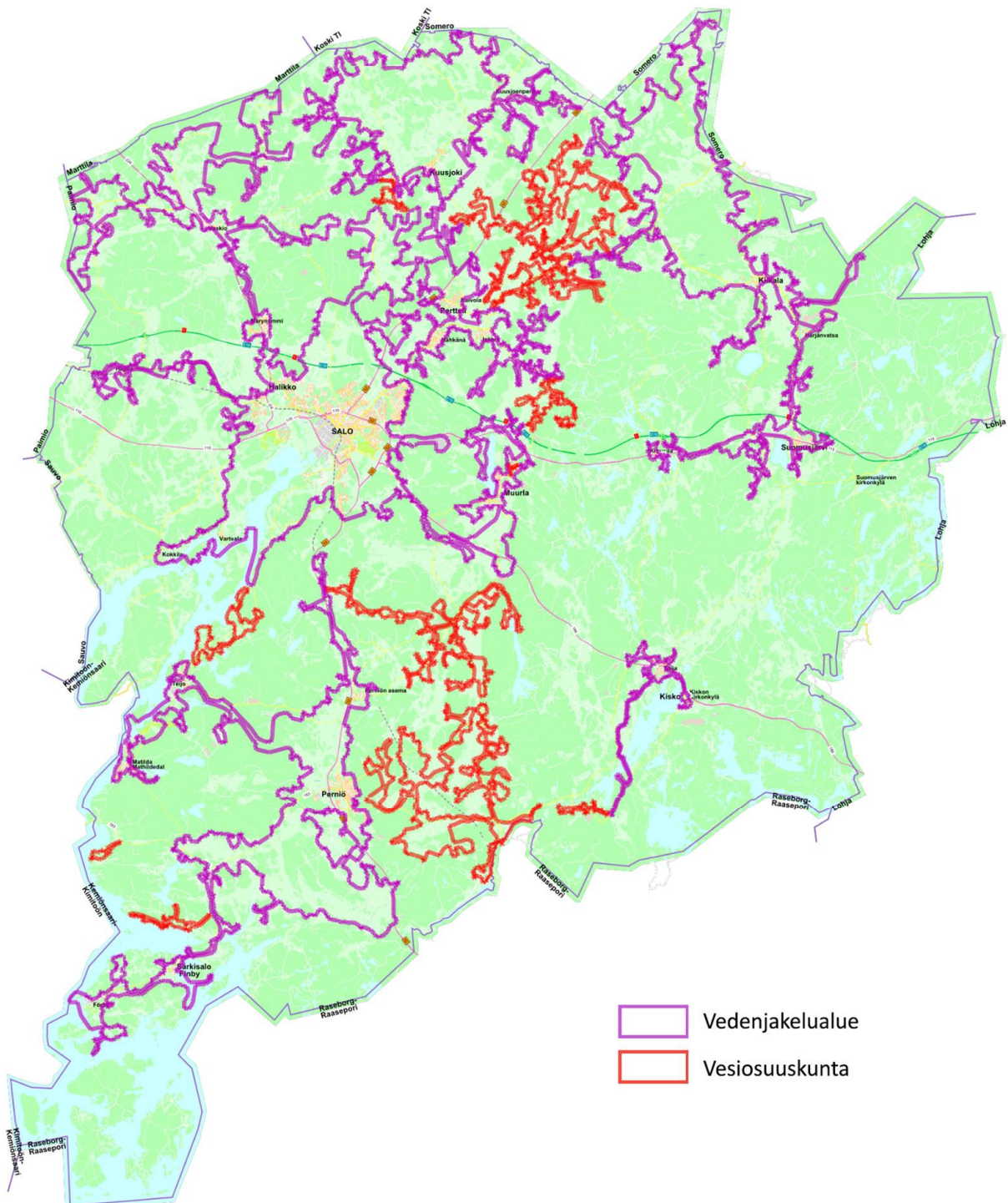
Salon kaukolämpöverkko: <https://www.salonkaukolampo.fi/kaukolampoverkko/>

Tuulivoimalat Suomessa: <https://tuulivoimayhdistys.fi/tuulivoima-suomessa/kartta>

3.4.10 Tekninen huolto

Liikelaitos Salon Vesi vastaa kaupungin vesihuollosta sekä jätevesien viemäroinnistä ja puhdistuksesta.

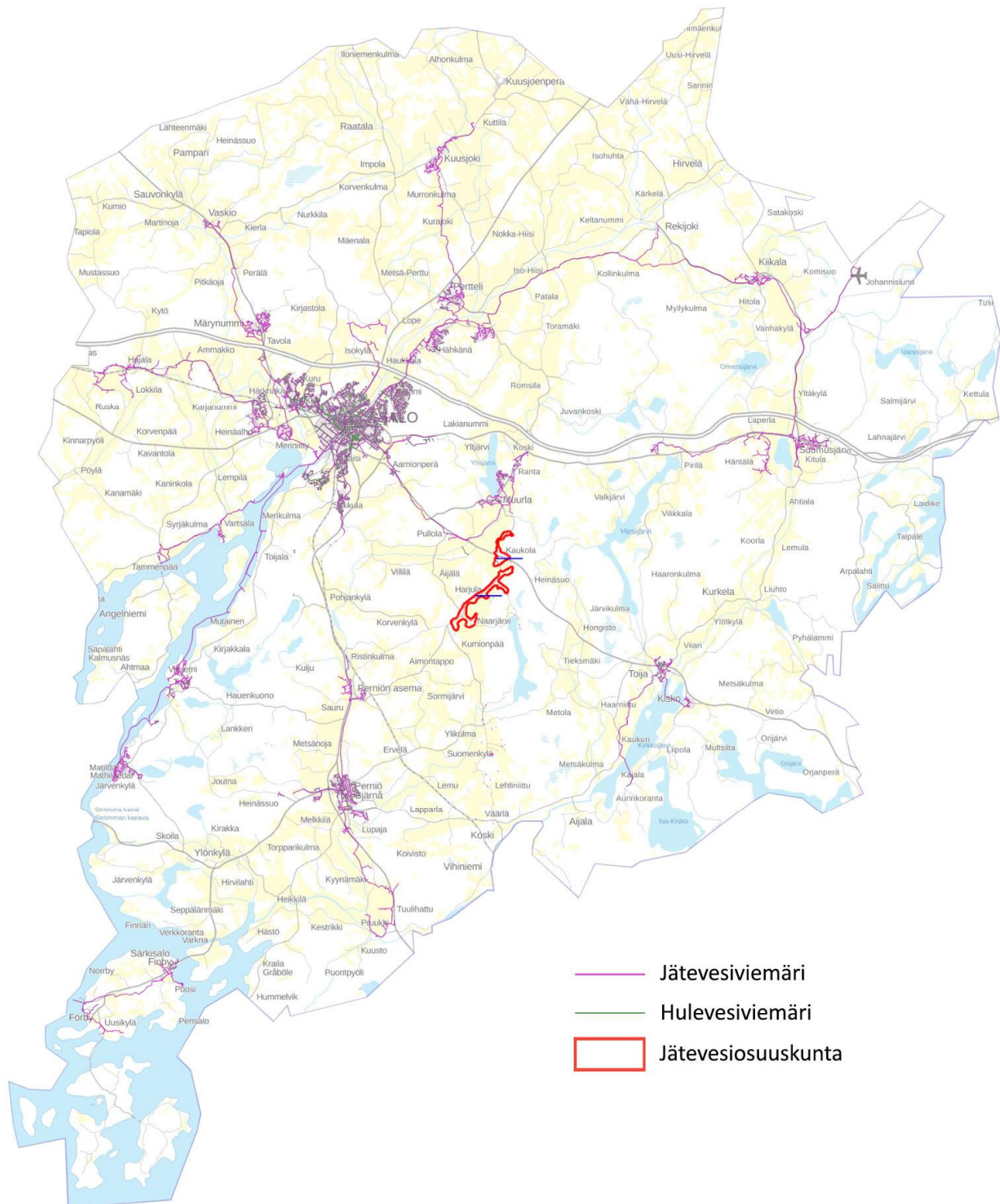
Salon vedenhankinta perustuu alueen pohjavesien käyttöön. Salossa on käytössä kolmisenkymmentä pohjavedenotantoa, joista vesi pumpataan kulutukseen. Salon pohjaveden laatu on hyvä ilman käsittelyä, mutta syövyttävyyden esiintymisestä johtuen vesi käsitellään. Veden käsittelymenetelminä käytetään tarvittaessa pH-arvon säätöä natriumhydroksidin avulla. Veden hygieenisen laadun varmistamiseksi vedenottoamoilla on käytössä UV- desinfiointi ja varaus kloorin käyttöön.

Kuva 44. Vedenjakelualueet ja vesiosuuskunnat 2022.

Salon kaupungin alueella on neljä erillistä viemäröintialuetta, joilla on omat jätevedenpuhdistamot. Alueilla oli vuonna 2019 yhteensä jätevesiviemäriä 546,7 kilometriä, sadevesiviemäriä 190,5 kilometriä ja sekaviemäriä 2,9 kilometriä. Jätevesipumppaamoita oli yhteensä 166 kappaletta.

Liikelaitos Salon Veden viemärlaitos toimii vain kaupunginvaltuuston päättämällä toiminta-alueella, joka on yleensä asemakaava-alue. Haja-asutusalueella kiinteistöjen vesihuolto ja jätevesien käsittely perustuvat pääosin kiinteistökohtaisiin ratkaisuihin. Lisäksi haja-asutusalueella toimii jätevesiosuuskuntia.

Kuva 45. Salon viemäriverkosto ja jätevesiosuuskunnat 2022.

Salon vuonna 1982 valmistunut keskusjätevedenpuhdistamo sijaitsee Satamakadulla. Keskusjätevedenpuhdistamoa on tehostettu ja laajennettu useita kertoja. Viimeiset laajennukset, jotka käsittivät suodatinlaitoksen ja lietteenkäsittelyrakennuksen rakentamisen, valmistuivat vuonna 2008.

Yli 90 % Salon kaupungin viemäriverkoston piirissä olevien kiinteistöjen jätevesistä käsitellään keskusjätevedenpuhdistamolla Satamakadulla. Keskusjätevedenpuhdistamolla käsitellään kaikki jätevedenpuhdistusprosessista poistettavat lietteet myös aluejätevedenpuhdistamoiden toiminnassa syntyvät lietteet. Lietteet stabioidaan mädättämössä, kuivataan koneellisesti lingolla ja vanhennetaan kaksi vuotta keskusjätevedenpuhdistamon alueella. Liikelaitos Salon Vesi on tehnyt sopimuksen yksityisen yrityksen kanssa vanhennetun lietteen jatkokäsittelystä.

Salon kaupunki huolehtii hulevesien hallinnasta. Hulevedet ovat rakennetuilta alueilta pois johdettavia sade- ja sulamisvesiä sekä perustusten kuivatusvesiä. Tavoitteena on lisätä luonnonmukaista hulevesien hallintaa uusissa suunnittelukohteissa. Hulevesien käsittelyn pääperiaatteena on hulevesien ehkäisy ja niiden hyödyntäminen syntypaikallaan sekä maahan imeyttäminen. Hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella pystytään vähentämään hulevesien vesistöihin aiheuttamaa kuormitusta sekä estettyä tulvatilanteiden aiheuttamia vahinkoja.

Salon keskusta on yksi Suomen 21 merkittävästä tulvariskialueesta. Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Salon kaupunki ovat vuonna 2011 käynnistäneet Salon tulvasuojeluhankkeen, jossa on mallinnettu Salon keskusta ja Meriniityn teollisuusalueen tulvavaara useissa eri vesistö-, meri- ja jääpatotulvatilanteissa.

Salon virallinen ympäristöluvitettu lumenkaatopaikka sijaitsee Vuohensaareen johtavan Satamakadun varrella ja varapaikka Meriniitynkadun vieressä olevalla maisemapellolla. Lumenkaatopaikalle kerätään kaduilta ja yleisiltä alueilta poistettuja lumia, jotka haittaavat liikenteessä näkyvyyttä, pysäköintiä tai estää laitteiden käyttöä ja huoltoa.

Lisätietoa vesihuollosta löytyy internet-sivuilta: <https://salon.fi/asuminen-ja-ymparisto/vesi-ja-jatehuolto/>

Hulevesiohjelma <https://salon.fi/wp-content/uploads/2020/05/Hulevesiohjelma-.pdf>

Vesihuollon kehittämissuunnitelma: <https://salon.oncloudos.com/kokous/20183959-8-1.PDF>

3.5 Ympäristöhäiriöt

3.5.1 Ilmanlaatu

Koska Salon kaupungin alueella ei ole ollut jatkuvia ilmanlaadun mittausasemia, ilmanlaatua on selvitetty kampanjaluonteisesti mittaamalla. Aiemmissa mittauksissa Salon keskustan ilmalaatu on todettu olevan hyvä suurimman osan vuodesta. Syksyllä ensimmäisten pakkasten aikaan sekä keväällä lumen sulettua katupöly lisääntyy, jolloin ilmanlaadun ohjearvot voivat ylittyä. Raja-arvojen ylittyminen on epätodennäköistä.

Salon kaupunki ja UrbanZee sopivat kesällä 2018 toteutettavasta ilmanlaadun mittauksen pilotoinnista. Salossa mitattiin ilmanlaatu kahdesti viikossa keskusta-alueella, Halikossa, Tupurissa, Viitanummella ja Vanuhteaanmäessä. Myös UrbanZeen mittausten mukaan Salossa ilmanlaatu on hyvä.

Ilmanlaatua voi seurata <https://www.tomorrow.io/weather/fi/FI/19/Salo/039037/health/>

3.5.2 Melu ja tärinä

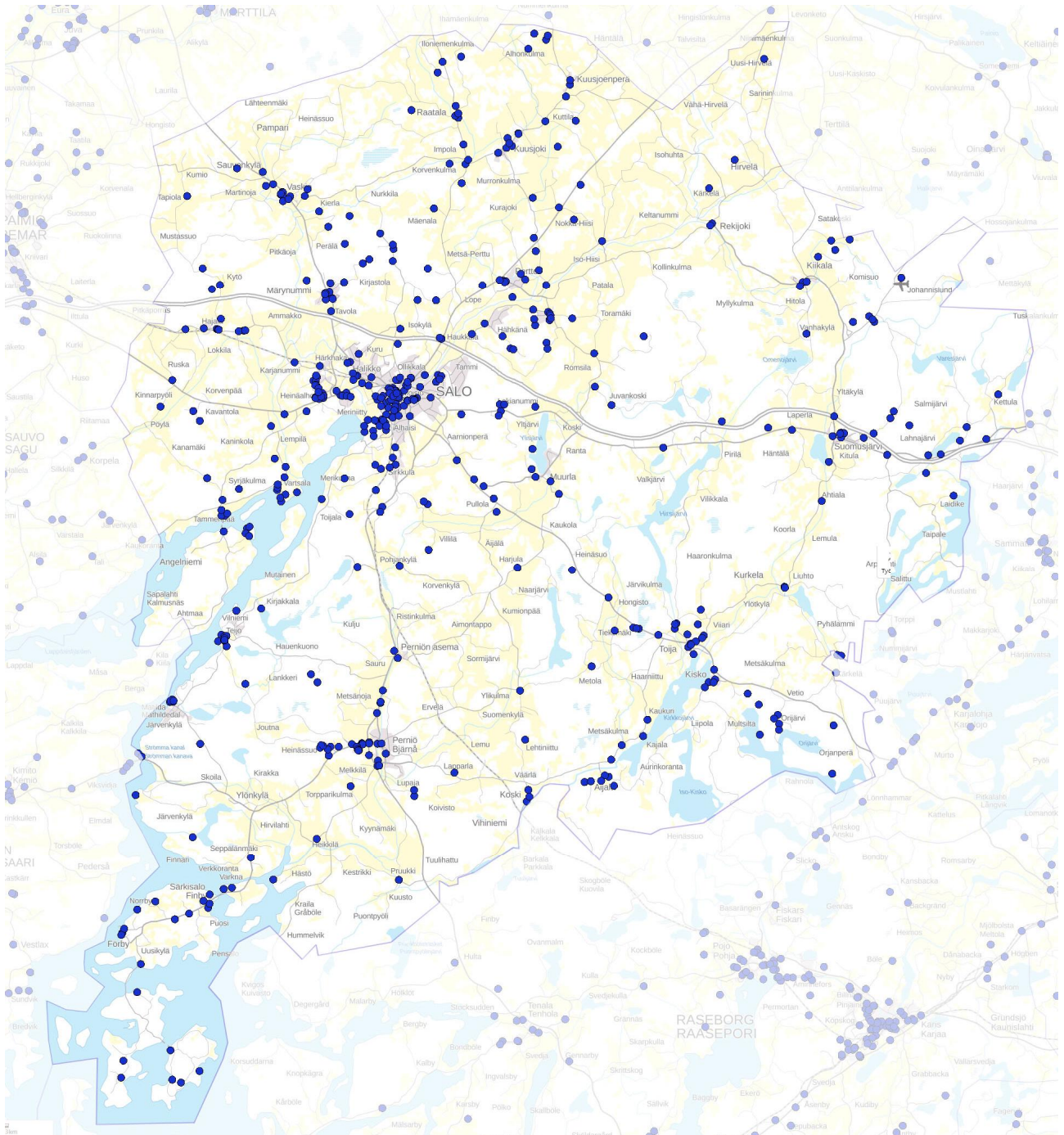
Melua ja tärinää aiheuttavat ensisijaisesti vilkasliikenteisimmät liikenneväylät kuten moottoritie ja rata. Lisäksi kaupungin alueella on yksittäisiä melulähteitä, joita ovat esim. tuulivoimalan, murskausasemat ja raakaputerminaali.

Melun ja tärinän osalta tietoja tulee täydentää.

3.5.3 Pilaantuneet maat

Valtakunnallinen Maaperän tilan tietojärjestelmä (MATTI) helpottaa maankäytön suunnittelua ja rakennusvalvontaa, on apuna pohjavesiselvityksissä ja muussa ympäristönsuojelussa sekä auttaa suunnittelemaan maaperän kunnostusta paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Yleisimmät riskialttiit toimialat ovat polttoaineen jakelu, kaatopaikat sekä moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus.

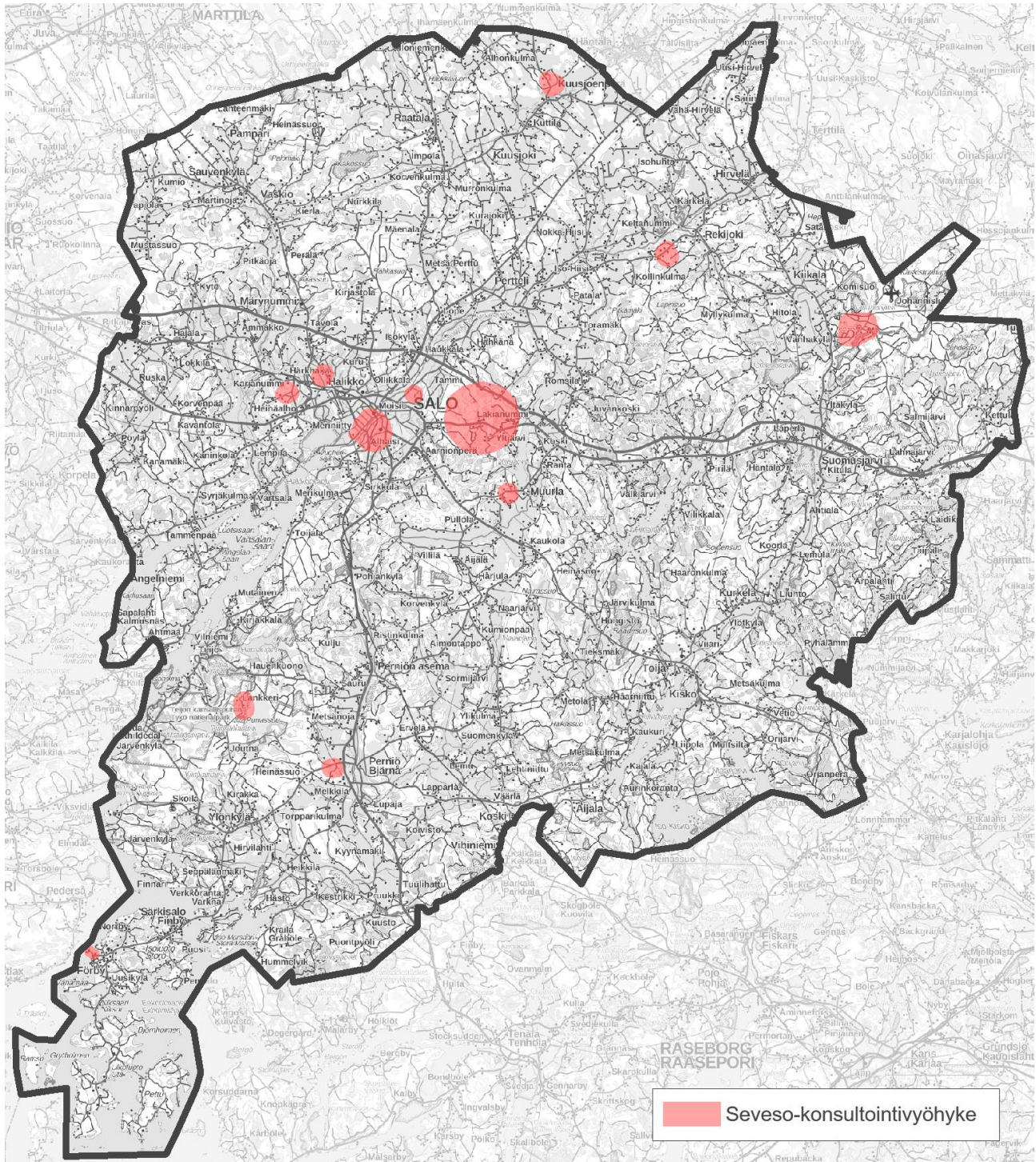
Salon kaupungin pilaantuneiden maiden kohteet eli ns. MATTI-kohteet on nähtävissä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) Karpalo-karttapalvelussa. Tarkemmin kohteista saa tietoa Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta.

Kuva 46. Salon alueella olevat pilaantuneiden maiden kohteet. (SYKE, Karpalo-karttapalvelu 27.1.2022)

3.5.4 Vaaralliset aineet

Seveso-direktiivillä pyritään torjumaan vaarallisista aineista, erityisesti kemikaaleista, aiheutuvia suuronnettomuusvaaroja. Salon kaupungissa on 17 Seveso-direktiivin piiriin kuuluvaa kohdetta. Seveso-kohteille on määritelty suoja-alueet eli ns. konsultointivyöhykkeet, joilla tulee huomioida mahdollinen suuronnettomuusvaara.

Kuva 47. Seveso-konsultointivyöhykkeet Salon kaupungin alueella.

Salon alueella ja sen kautta kulkee myös vaarallisia kuljetuksia rautateitse ja pääteitä pitkin.

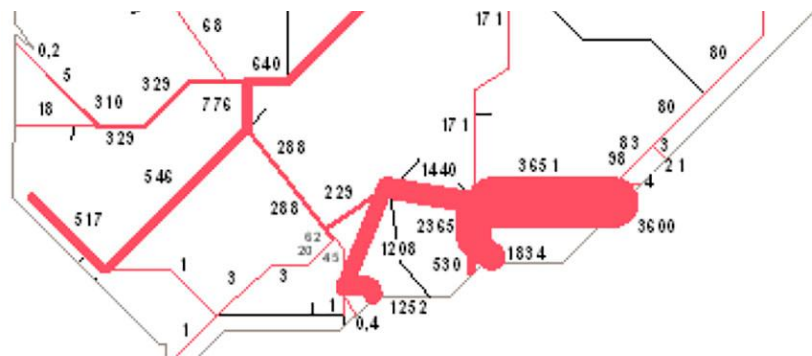
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050390>

Kuva 48. Vaarallisten aineiden pääkuljetusreitit Etelä-Suomen maanteillä vuonna 2012. (Traficom)

Kuva 49. Vaarallisten aineiden pääkuljetusreitit Etelä-Suomen maanteillä vuonna 2012. (Traficom)

Kuva 50. Vaarallisten aineiden kuljetukset Etelä-Suomen rautateillä 2012. Rataosittaiset luvut osoittavat ko. rataosittain kuljetettuja nettotonneja (1 000 tonnia). (Traficom)

3.5.5 Muut häiriöt

Ilman epäpuhtauksien, melun, värinän, pilaantuneiden maiden ja kemikaaliriskien lisäksi ihmistoiminnasta syntyy myös muita muutoksia, joita ainakin osa ihmisistä pitää ongelmallisina. Tällaisia ovat mm. maisemavauriot, hajut ja tuulivoimaloiden aiheuttama välike. Häiriöt vaikuttavat lähiympäristöön ja muodostavat reuna-ehdoja maankäytölle.

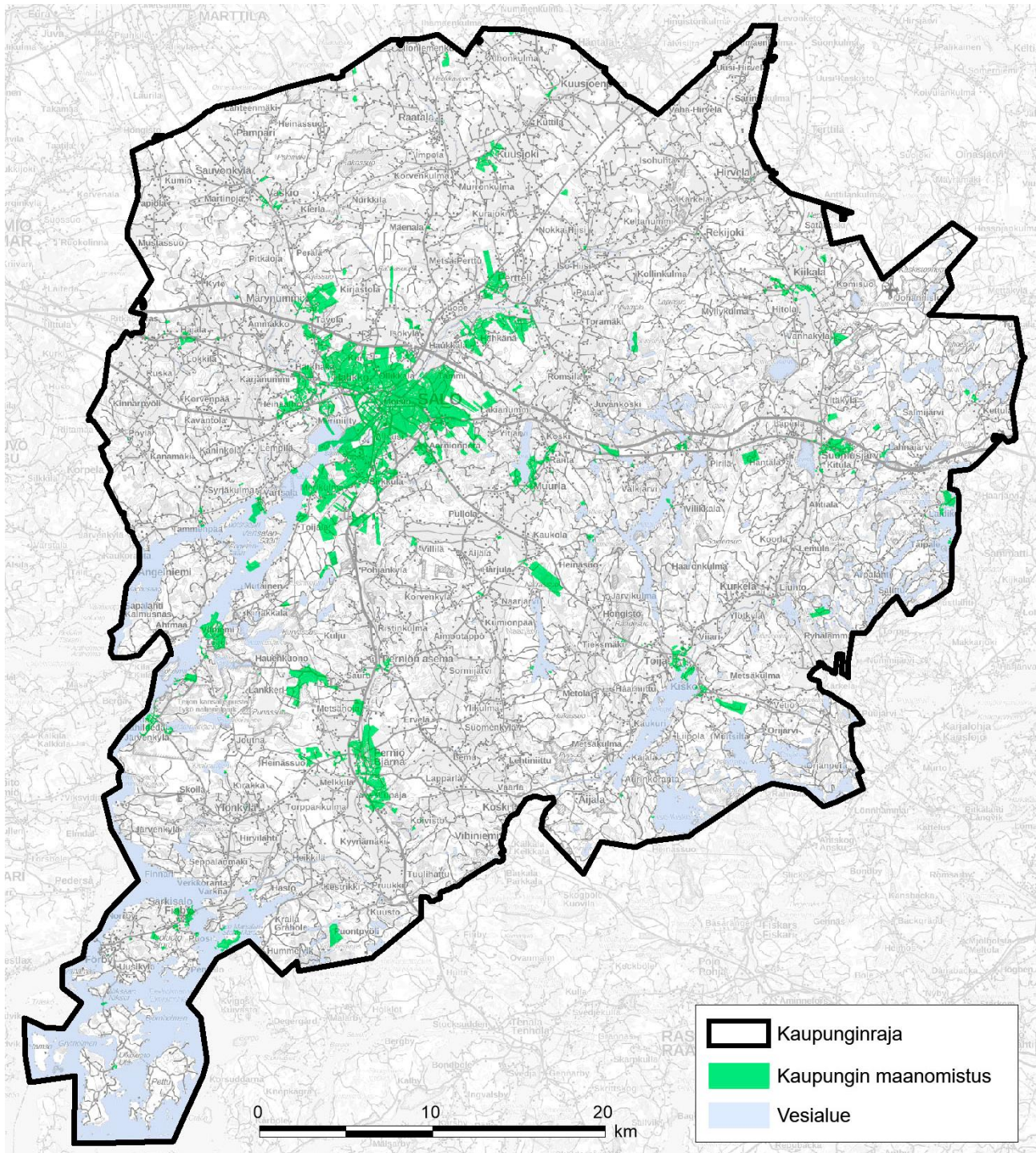
Tietoja maankäyttöön ja sen suunnitteluun vaikuttavista häiriöistä tulee täydentää kaikkien häiriöiden osalta ohjelmatyön edellyttämällä tarkkuudella.

3.6 Maanomistus

Kaupungin maanomistuksen tarkoituksena on tarjota alueita erilaisiin käyttötarkoituksiin sekä toimia raaka-ainesvarainä kaavoittamiselle ja vaihdon välineinä maakaupoissa. Salon kaupungilla on omistuksessaan noin 6 400 hehtaaria maata, josta valtaosa on taajamien rakennus- ja virkistysmaata. Salo kaupungin maaomaisuus on noin 3 % koko kaupungin maapinta-alasta.

Noin 2 500 hehtaaria kaupungin maaomaisuudesta on talous- ja virkistymetsiä. Luku on vielä suurempi, jos mukaan lasketaan asemakaavoitetut puistometsät. Noin 650–700 hehtaaria maaomaisuudesta on peltoa, jota vuokrataan viljelijöille.

Eniten maaomaisuutta kaupungilla on Salon, Halikon ja Perniön alueella. Valtiolla on jonkin verran maaomaisuutta Salossa. Suurimmat alueet ovat Teijon kansallispuisto sekä (yli 2 500 ha) sekä Suomen puolustusvoimien harjoitusmaasto Kiikalassa (400 ha).

Kuva 51. Salon kaupungin maanomistus.

4. KAAVOITUSTILANNE JA MUUT SUUNNITELMAT

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat valtakunnallisesti merkittäviä asioita, jotka tulee ottaa huomioon maakuntakaavoituksessa. Maakuntakaava taas ohjaa kuntien kaavoitusta ja välittää näin ollen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuntien kaavoitukseen.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennakoivan ja vuorovaikutteisen viranomaistyön välineenä valtakunnallisesti merkittävissä alueidenkäytön kysymyksissä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

- 1) Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- 2) Tehokas liikennejärjestelmä
- 3) Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- 4) Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- 5) Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Lisätietoa valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/elinymparisto_ja_kaavoitus/maankayton_suunnittelujarjestelma/Valtakunnalliset_alueidenkayttotavoitteet

4.2 Maakuntakaava

4.2.1 Varsinais-Suomen maakuntakaavoitustilanne

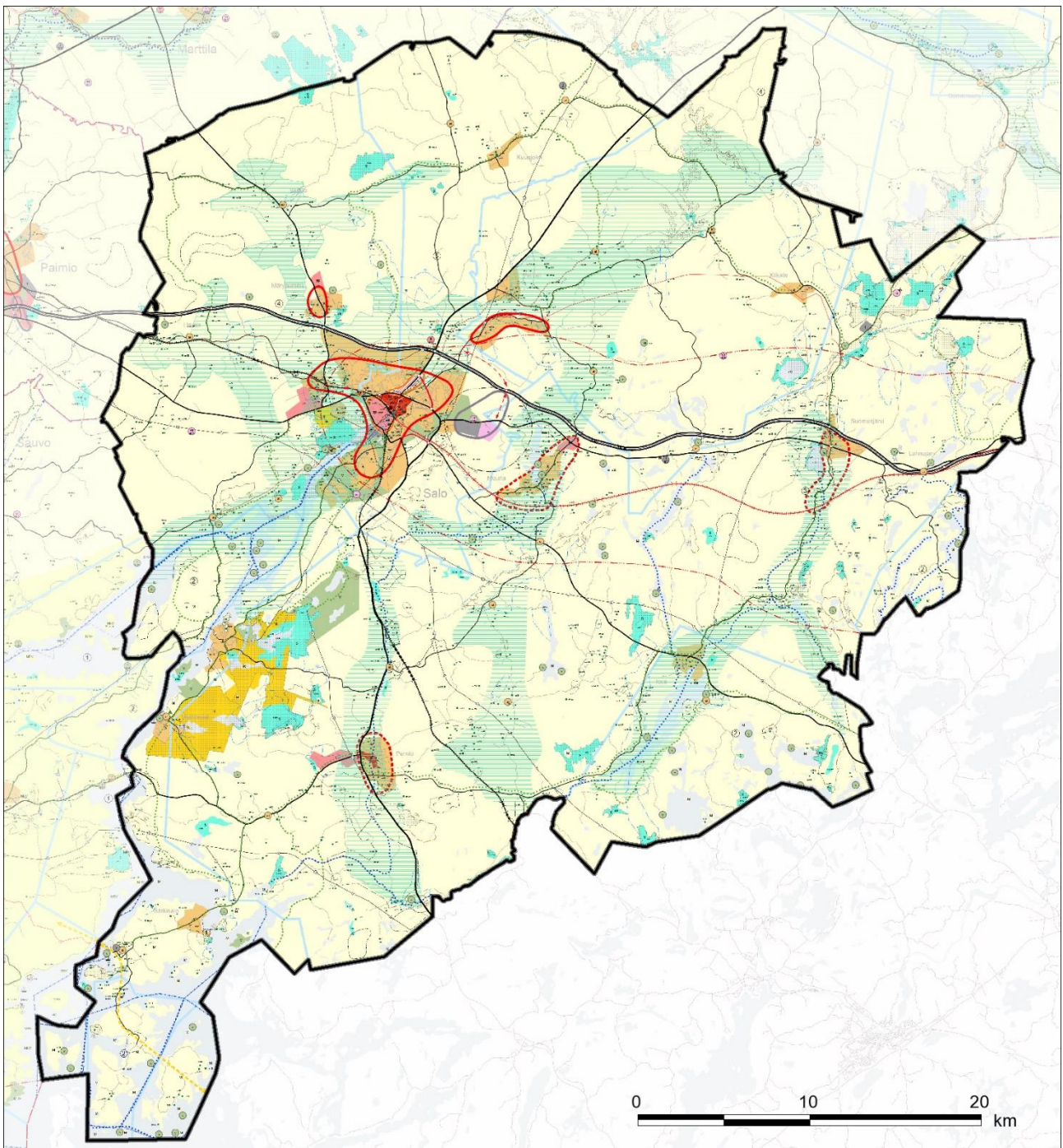
Salon kaupungin alueella on voimassa Varsinais-Suomen maakuntakaava, joka on laadittu seutukunnittain valmisteltuina kokonismaakuntakaavoina. Ympäristöministeriö vahvisti kokonismaakuntakaavaan sisältyvän Salon seudun maakuntakaavan 12.11.2008. Kokonaiskaavaa on täydennetty teemasisältöisillä Salo-Lohjaoikoradan (vahv. 4.12.2012), Tuulivoiman (vahv. 9.9.2014) sekä Taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen (vahv. 11.6.2018) vaihemaakuntakaavoilla. Viimeisimpänä vaihemaakuntakaavana maakuntakaavavaltuusto hyväksyi 14.6.2021 Luonnonvarojen ja -arvojen vaihemaakuntakaavan.

Maakuntakaavassa Salon keskustaajama, Märynummi ja Perttelin Hähkänä ja Inkere on osoitettu kaupunki-kehittämisen kohdealueiksi. Muurlan, Suomusjärven ja Perniön taajamat on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueiksi. Keskustaajamaan on osoitettu vähittäiskaupan kehittämisen kohdealueita. Metsäjaanu on osoitettu teollisuuden ja logistiikan kehittämisen alueeksi.

Keskustatoimintojen alueita (C) on osoitettu keskustaajaman lisäksi Perniön taajamaan. Taajamatoimintojen alueita (A) on osoitettu keskustaajaman ja sen ympäristön lisäksi Muurlaan, Märynummelle, Kaivolaan, Inkerelle, Hähkänään, Kuusjoelle, Kiikalaan, Suomusjärvelle Kiskon Toijaan, Särkisaloon, Teijoon ja Matildedalliin. Työpaikkatoimintojen alueita (TP) on osoitettu Meriniittyyn, Muurlan taajaman pohjoisosaan, Perniön

taajaman länsipuolelle, Märynummen pohjoispuolelle ja Halikon asemanseudun eteläpuolella sijaitsevalle Riikin alueelle. Lisäksi ydinkeskustan C-alueen pohjoispuolelle kantatien 52 varteen on osoitettu muuttuva työpaikkatoimintojen alue (TP/m). Teollisuustoimintojen alueeksi on osoitettu Metsäjaanun lisäksi Meriniityn eteläpuolelle, missä sijaitsee Salon jätevedenpuhdistamo, sekä Härjänvatsaan. Metsäjaanun itäpuoli, missä sijaitsee jätekeskus, on osoitettu erityistoimintojen alueeksi (E).

Tieverkon rungon muodostavat moottoritie (valtatie 1), kantatie 52 sekä seututiet 110, 183, 186 ja 224. Lisäksi maakuntakaavaan on merkitty tärkeimmät runkoverkkoa täydentävät yhdystiet. Raideliikenteen osalta maakuntakaavaan on osoitettu olemassa olevat rantarata ja Salo-Turku-rata sekä uutena Espoo-Salo-oikorata. Salon rautatieaseman lisäksi raideliikenteen asemapaikaksi on osoitettu Halikon asema.

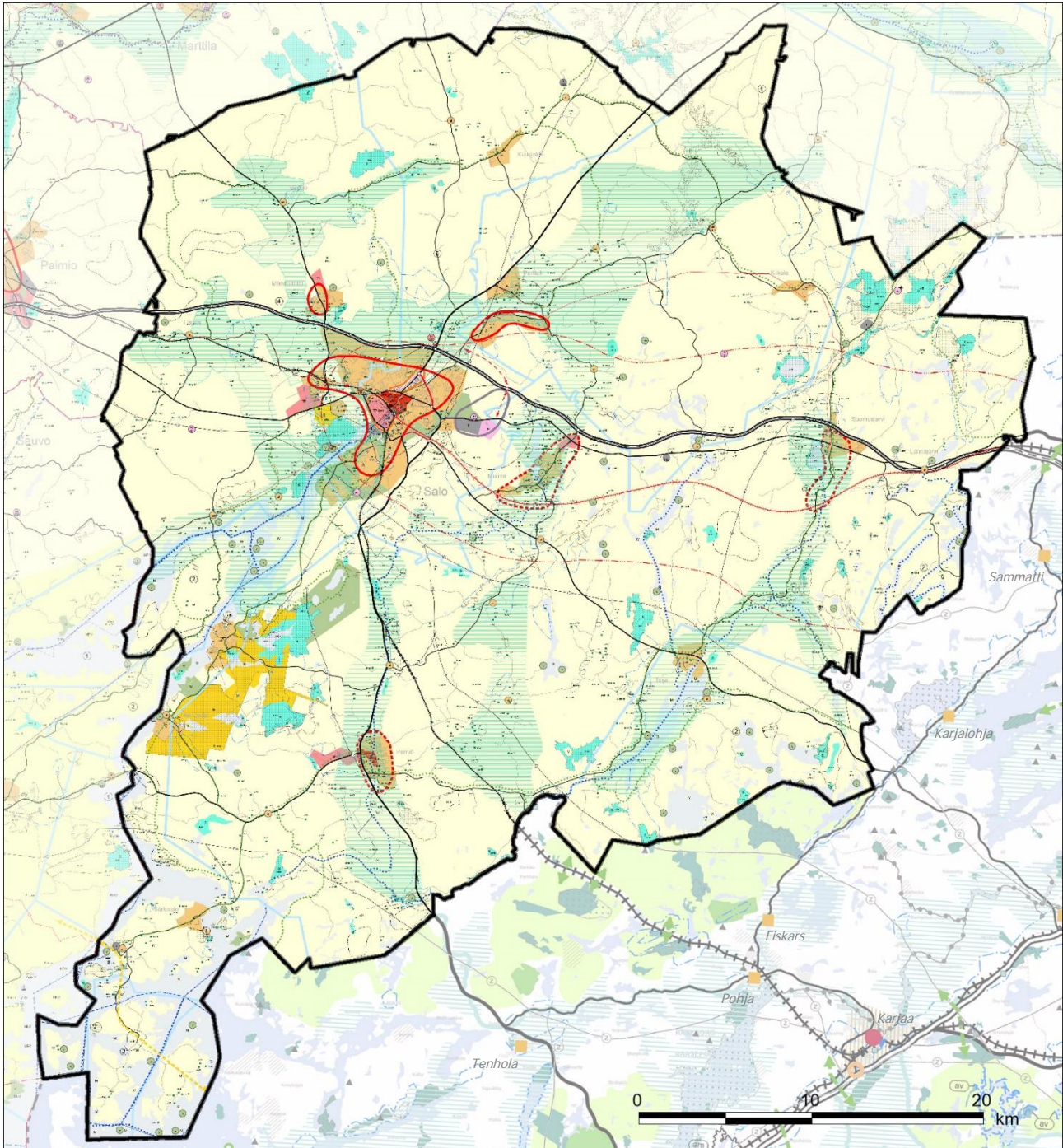

Kuva 52. Ote Varsinais-Suomen maakuntakaavan yhdistelmäkartasta. Lisätietoja maakuntakaavatilanteesta löytyy osoitteesta <https://varsinais-suomi.fi/suunnittelu/>.

4.2.2 Uudenmaan maakuntakaavoitustilanne

Salon kaupunki rajautuu idässä Länsi-Uuteenmaahan ja siellä Lohjan ja Raaseporin kaupunkeihin. Yleiskaavallisessa ohjelmassa on hyvä luoda katsaus myös Uudenmaan suuntaan siihen, miten ja mitkä toiminnot jatkuvat yli maakuntarajan. Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi 25.8.2020 Uusimaa-kaava 2050 -kaavakokonaisuuden. Hallinto-oikeus päätti, että kaava voi tulla voimaan niiltä osin, joihin ei kohdistu enää valituksia. Kaavakokonaisuus on näin ollen pääosin voimassa.

Varsinais-Suomen ja Uudenmaan alue rajan molemmin puolin on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Lähimmät taajaman ovat pohjoisesta etelään Nummi, Sammatti, Karjalohja, Fiskars ja Pohja sekä Tenhola.

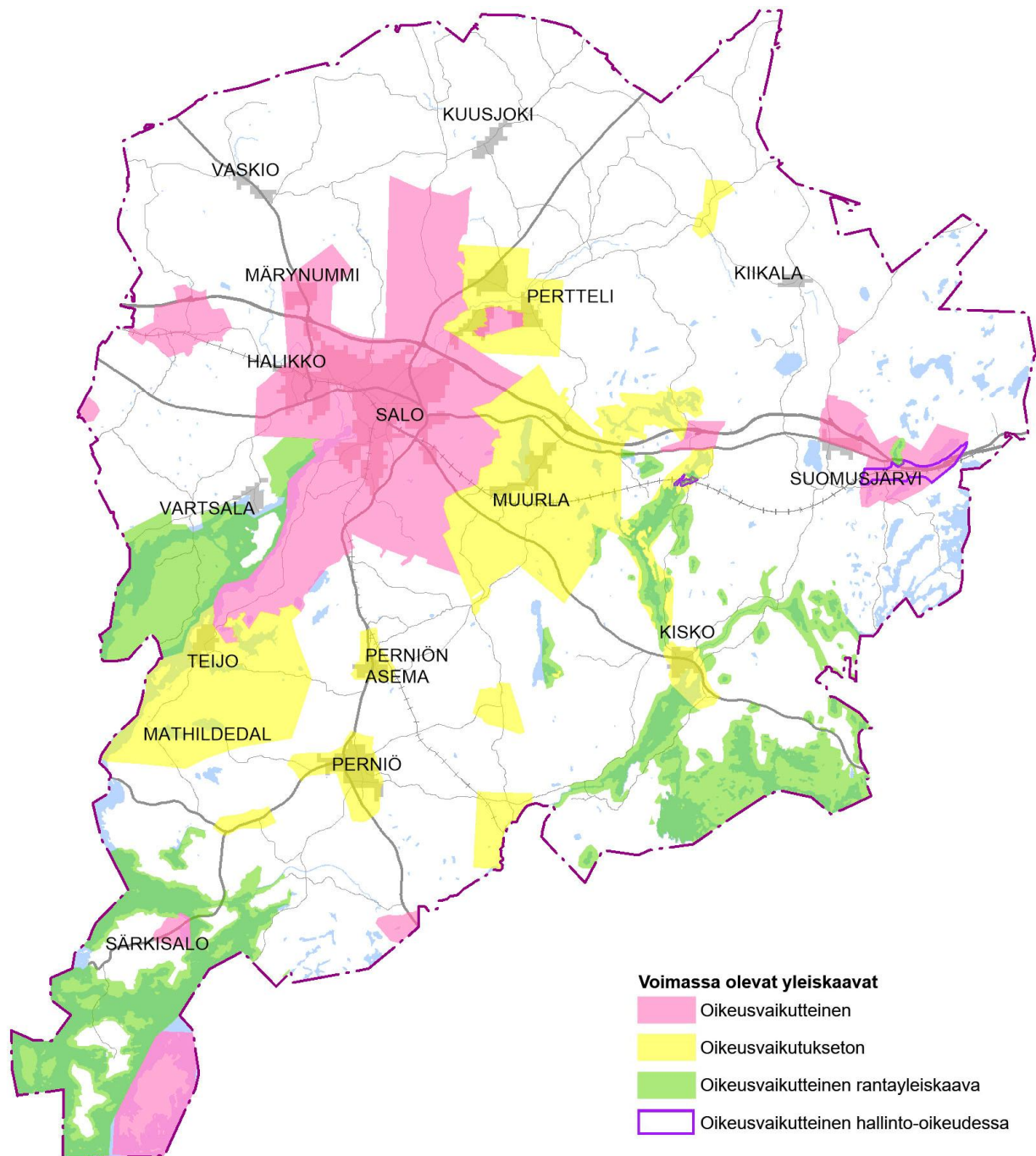

Kuvat 53. Yhdistelmäkartta, joissa ote Varsinais-Suomen sekä Uudenmaan maakuntakaavoista. Uudenmaan maakuntakaavoitukseen voi tutustua osoitteessa https://www.uudenmaanliitto.fi/aluasuunnittelu/uusimaa-kaava_2050.

4.3 Yleiskaavatilanne

Salon kaupungin pinta-alasta on yleiskaavoitettu noin 734,9 km², mikä on noin 34 % kaupungin pinta-alasta. Oikeusvaikutteisia yleiskaavoja on voimassa 22 ja niiden yhteispinta-ala noin 272 km². Oikeusvaikutteisia rantayleiskaavoja on voimassa seitsemän (7) ja niiden yhteispinta-ala on 231,9 km². Oikeusvaikutuksettomia yleiskaavoja on voimassa 13 ja niiden yhteispinta-ala on 239,3 km².

Oikeusvaikutteisista yleiskaavoista (22 kpl) 17 on yli 10 vuotta vanhoja ja 4 on yli 20 vuotta vanhoja. Oikeusvaikutteisista rantayleiskaavoista (7 kpl) 5 on yli 10 vuotta vanhoja ja 2 on yli 20 vuotta vanhoja. Oikeusvaikutuksettomista yleiskaavoista (13 kpl) kaikki ovat yli 20 vuotta vanhoja.

Kuva 54. Yleiskaavoitetut alueet. Turun hallinto-oikeuden käsiteltävänä on kaksi osayleiskaavaa: Oikorataosayleiskaava Suomusjärvi ja Kiskon rantayleiskaavan kumoaminen Sammalonsalmen kohdalla.

Taulukot 7-9 Salon kaupungin alueella voimassa olevat yleiskaavat.

OIKEUSVAIKUTTEISET OSAYLEISKAAVAT

Tunnus	Kunta 2009	Hyväksymis-kunta	Kaavan nimi	Hyväksyminen
734 080321§14	Salon	Salon	Oikorataosayleiskaava Aarnionperä-Muurla	KV 8.3.2021
734 240521§51	Halikko	Salon	Hajalan kyläyleiskaava	KV 24.5.2021
734 090614 §67	Halikko	Salon	Huso-Pöylän tuulivoimapuiston osayleiskaava	KV 9.6.2014
734 070414 §39	Salon-Halikko	Salon	Salon keskustan osayleiskaava 2035	KV 7.4.2014
734 071013§124	Perniö	Salon	Näsenkartanon tuulipuiston osayleiskaava	KV 7.10.2013
734 160913 §117	Salon	Salon	Isokylä-Toijala-Tavolan osayleiskaava	KV 16.9.2013
734 040313 §26	Kiikala-Suomusjärvi	Salon	E18-liittymäalueen osayleiskaava	KV 4.3.2013
734 230112 §14	Salon	Salon	Rannikon osayleiskaava	KV 23.1.2012
252 161208 §15	Kiikala	Kiikala	Härjänvatsan osayleiskaava	KV 16.12.2008
784 100408§12	Särkisalo	Särkisalo	Särkisalo kirkonkylä osayleiskaavan muutos	KV 10.4.2008
587 190606 §64	Pertteli	Pertteli	Kajalan-Hähkänän osayleiskaava	KV 19.6.2006
586 180405 §52	Perniö	Perniö	Kirjakkala-Mutainen osayleiskaava	KV 18.4.2005
784 280205 §39	Särkisalo	Särkisalo	Petun osayleiskaavan muutos	KV 28.2.2005
252 201204 §27	Kiikala	Kiikala	Kruusila ja Yltäkylän osayleiskaava	KV 20.12.2004
776 161204 §44	Suomusjärvi	Suomusjärvi	Keskustan pohjoisosan-moottoritien-Lahnajärven osayleiskaava	KV 16.12.2004
073 210604 §37	Halikko	Halikko	Joensuun peltoaukean osayleiskaava	KV 21.6.2004
784 270502§17	Särkisalo	Särkisalo	Särkisalo kirkonkylä osayleiskaava v. 2020	KV 27.5.2002
776 220502 §29	Suomusjärvi	Suomusjärvi	ROYK - Ylimmäinen, Saarilampi, Kolmperä	KV 22.5.2002
073 040302 §11	Halikko	Halikko	Halikon keskustan osayleiskaava	KV 4.3.2002
784 09111998	Särkisalo	Särkisalo	Särkisalo Pettu-saaren osayleiskaavan muutos	KV 9.11.1998
784 01071994	Särkisalo	Särkisalo	Petun osayleiskaava	KV 1.7.1994
784 13051986	Särkisalo	Särkisalo	Särkisalo Pettu-saaren osayleiskaava	KV 13.5.1986

OIKEUSVAIKUTTEISET RANTAYLEISKAAVAT

Tunnus	Kunta 2009	Hyväksymis-kunta	Kaavan nimi	Hyväksyminen
734 071209 §196	Särkisalo	Salon	Särkisalon rantayleiskaavan muutos #2	KV 7.12.2009
259 230608 §6	Kisko	Kisko	Rantayleiskaavan muutos Joensuun ja Rantalalan tiloilla	KV 23.6.2008
784 220506 §23	Särkisalo	Särkisalo	Rantaosayleiskaavan muutos (yht. 20 osa-alueetta)	KV 22.5.2006
784 26032003	Särkisalo	Särkisalo	Särkisalon rantayleiskaava (kaksi erillistä aluetta)	KV 26.3.2003
259 170602 §3	Kisko	Kisko	Rantayleiskaava, Haapaniemen kylän tila 1:22	KV 17.6.2002
259 190600 §20	Kisko	Kisko	Kiskon rantaosayleiskaava	KV 19.6.2000
732 5061996	Halikko	Halikko	Halikon rantayleiskaava	KV 25.6.1996

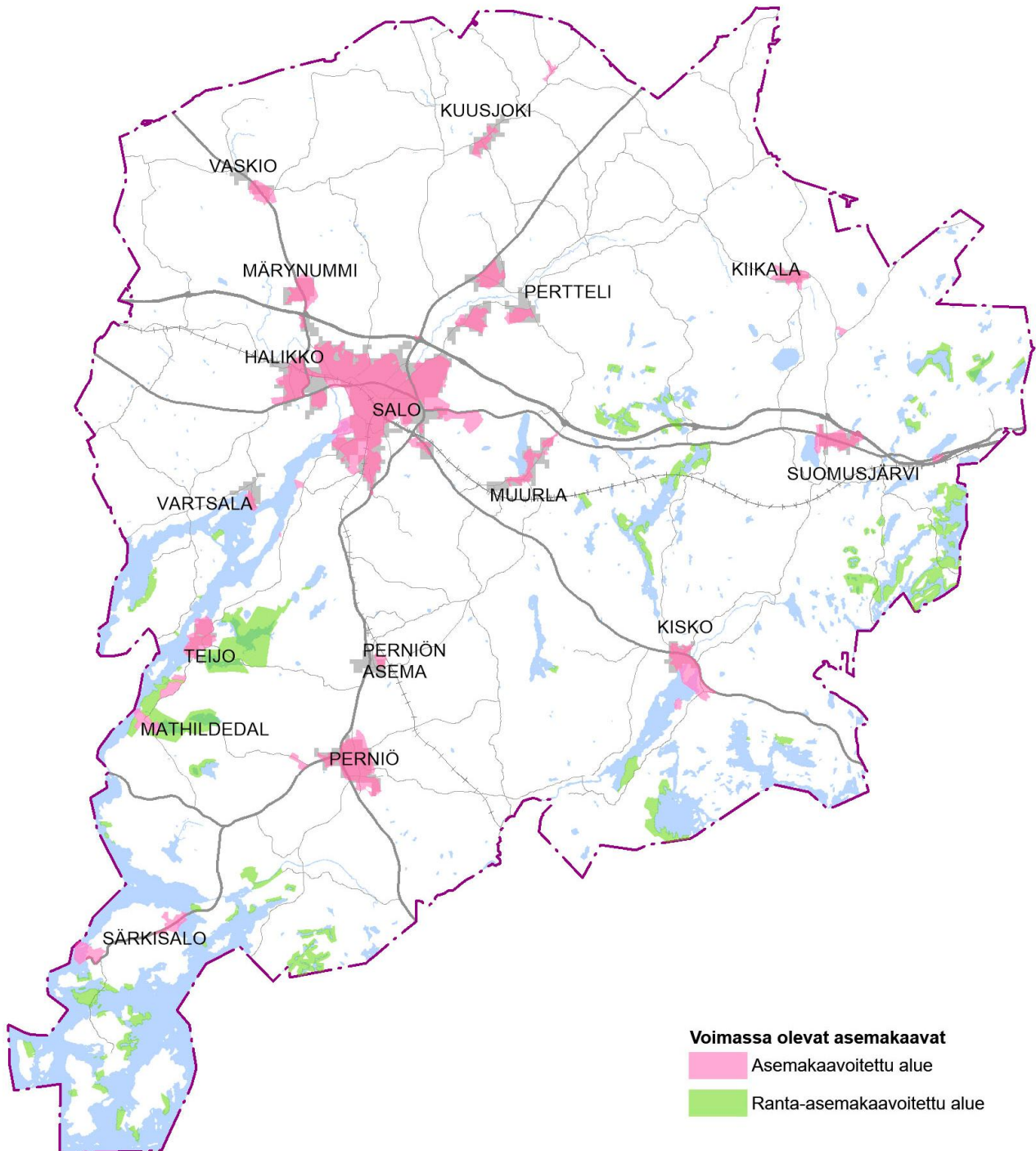
OIKEUSVAIKUTUKSETTOMAT OSAYLEISKAAVAT

Tunnus	Kunta 2009	Hyväksymis-kunta	Kaavan nimi	Hyväksyminen
28.4.1997	Muurla	Muurla	Muurlan yleiskaava	KV 28.4.1997
16.12.1996	Kisko	Kisko	Toija-Kirkonkylä osayleiskaava	KV 16.12.1996
11.11.1996	Perniö	Perniö	Asemanseudun osayleiskaava	KV 11.11.1996
23.9.1996	Perniö	Perniö	Kirkonkylän osayleiskaava	KV 23.9.1996
24.6.1996 §37	Perniö	Perniö	Teijo-Mathildedal osayleiskaava	KV 24.6.1996
7.11.1994	Perniö	Perniö	Koski osayleiskaava	KV 7.11.1994
1995	Kiikala	Kiikala	Rekijoen-Kärkelän osayleiskaava	1995
14.5.1990 §45	Perniö	Perniö	Ylikulman osayleiskaava	KV 14.5.1990
25.5.1989	Pertteli	Pertteli	Perttelin taajamien osayleiskaava	KV 25.5.1989
27.2.1989	Perniö	Perniö	Tuohittu osayleiskaava	KV 27.2.1989
4.9.1987 §35	Perniö	Perniö	Nurkkila-Ylönkylä osayleiskaava	KV 4.9.1987
28.10.1982 §326	Kisko-Kiikala	Kisko-Kiikala	Hirsjärvi-Pernjärvi-Kyynärjärvi rantayleiskaava	KV 28.10.1982
1974	Pertteli	Pertteli	Juvankosken vesistön osayleiskaava	Ei tietoa

4.4 Asemakaavatilanne

Salon kaupungin alueesta on asemakaavoitettu 112,24 km², mikä on noin 5,2 % kaupungin pinta-alasta. Asemakaavoista ranta-asemakaavoja on 46,79 km² ja loput noin 62,45 km² on asemakaavoitettua taajama- ja keskusta-alueita.

Salon alueella on voimassa yhteensä 714 asemakaavaa. Suunnitteilla on 29 asemakaavaa eri puolella kaupunkia. Voimassa olevista asemakaavoista suurin osa on keskusta-alueilla ja taajamissa. Taajamien ulkopuolella olevat asemakaavat ovat ranta-asemakaavoja.

Kuva 55. Asemakaavoitetut alueet.

5. LAADITTAVAT JA LAADITUT SELVITYKSET JA SUUNNITELMAT

5.1 Olemassa olevat lähtötiedot

Ohjelmatyössä huomioitavia suunnitelmia, hankkeita ja selvityksiä ovat mm. seuraavat:

- Maakuntakaavojen yhdistelmä, <https://varsinais-suomi.fi/suunnittelu/maakuntakaava/voimassa-oleva-maakuntakaava/varsinais-suomen-maakuntakaavayhdistelma/>
 - Salon seudun maakuntakaava, vahvistuspäätös 12.11.2008
 - Taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaava, hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018
 - Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava 14.6.2021
- Uudenmaan maakuntakaavat, <https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu>
- Salon ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021-2025 <https://salon.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/ilmasto-ja-ymparistoohjelma/>
- Asuntopoliittinen ohjelma 2030
- Elinkeinopoliittinen ohjelma EPO 2018-2026 https://salon.fi/wp-content/uploads/2020/06/Salon-elinkeinopoliittinen-ohjelma-2018_2026.pdf
- Salon kaupunkikeskusta 2030 <https://salon.fi/tyo-ja-yrittajyys/kilpailukyvyyn-kehittaminen/salon-kaupunkikeskusta-2030/>
- Salon kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma 2016 https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Salo_KaPy_kehittamisohjelma_2016.pdf
- Kylien Salo -hanke 2013-2019
- Maakuntastrategia <https://www.varsinais-suomi.fi/fi/tehtaevaet-ja-toiminta/maakuntastrategia>
- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2020 <https://www.varsinais-suomi.fi/fi/tehtaevaet-ja-toiminta/suunnittelu-ja-kaavoitus/liikennejarjestelmatyo>
- Suomen merialuesuunnitelma 2030 <https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/>
- Valistuneemmin ja puhtaammin, Kestävä kulutus ja tuotanto, Euroopan komissio
- Liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelma 2021-2025, Valonia <https://www.valonia.fi/wp-content/uploads/2021/03/Liikkumisen-ohjauksen-toimenpidesuunnitelma-2021-2025.pdf>
- Varsinais-Suomen ilmastotiekartta, Valonia <https://valonia.fi/materiaali/varsinais-suomen-ilmastotiekartta/>
- Varsinais-Suomen paikallisjunaliikenteen asemapaikkojen kehittämissuunnitelma, Varsinais-Suomen liitto https://www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Maankaytto/Liikennejarjestelmasuunnitelma/Paikallisjunaliikenteen_aseuropaikkojen_kehittaamissuunnitelma_20202021.pdf
- Liityntäpysäköintiselvitys, Salon kaupunki <https://salon.fi/wp-content/uploads/2020/05/Salon-liitynt%C3%A4pys%C3%A4k%C3%B6intiselvitys.pdf>
- Salon henkilöliikennetutkimus 2016 <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Seutu-julkaisu-HLT2016-Salo.pdf>
- Joukkoliikenteen palvelutason tavoitteet 2017-2020 <https://salon.oncloudos.com/kokous/20183989-9-1.PDF>
- Salon hulevesiohjelma 2017 <https://salon.fi/wp-content/uploads/2020/05/Hulevesiohjelma-.pdf>
- Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032, LVM <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM018:00/2019>
- Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050 https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Lantisen_Suomen_vesihuoltostrategia_2050
- Jätehuoltopoliittinen ohjelma Lounais-Suomessa 2017 – 2022 <https://www.lsjh.fi/wp-content/uploads/jatehuoltopoliittinen-ohjelma-2017-2022.pdf>
- Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalvelujen palveluverkon ja oppimisympäristöjen kehittämisselvitys, FCG Konsultointi Oy 26.11.2019
- Oppimisympäristöselvitys 1. ja 2. vaiheet

- Salon kaupallinen selvitys FCG 2011
- Selvitys Salon kaupungin palveluverkon kehittämiseen liittyvistä linjauksista, Audiapro 2011
- Elinkeinopoliittinen ohjelma 2018
- Maatalouden kehittämissuunnitelma 2011
- Salon yritysalueiden profilointi, Salon yritysalueiden kehittäminen osana Etelä-Suomen kehityskäytävää 2014
- Salon kaupungin työllisyysohjelma 2021-2023 <https://salon.fi/wp-content/uploads/2021/06/Salon-kaupungin-tyollisyysohjelma-2021-2023.pdf>
- Vammaispoliittinen ohjelma 2013-2020 <https://salon.fi/wp-content/uploads/2020/05/Vammaispoliittinen-ohjelma-1.pdf>
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Salon kaupunki 2017-2020 <https://salon.fi/wp-content/uploads/2020/09/Lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2017-2020.pdf>
- Väestötiedot
- Salon kaupungin metsänhoitosuunnitelma
- YM, Luonnonmonimuotoisuus ja luonnonsuojelu <https://ym.fi/luonto-ja-vedet>
- Metsäkeskus, metsälakikohteet <https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto>
- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi, https://www.ymparisto.fi/fi-luonto/maisemat/arvokkaat_maisemaalueet
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_list.aspx
- Salon seudun rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema SARAKUM 2000-2004
- Salon maisemaraaportti 2005

5.2 Laadittavat selvitykset

Yleiskaavallisen ohjelmatyön aikana tehtäviä selvityksiä ovat ainakin seuraavat:

- kaavan perusselvitykset, joihin kuuluvat mm.
 - topografia
 - maa- ja kallioperä
 - pohja- ja pintavedet
 - maiseman perusrunko
 - luonto ja luonnonarvot
 - kulttuuriperintö
 - palveluverkko
 - liikenneverkko
 - joukkoliikenne, kävely ja pyöräily
 - tekninen huolto
 - maanomistus
 - kaavatilanne
 - PIMA-kohteet
 - rakentamista rajaavat tekijät
- rakennettavuusselvitys
- viheralueverkostoa ja ekologista verkostoa koskeva selvitys > siniviherkaava
- väestösuunnite
- palveluverkkoselvitys
- kaupallinen selvitys
- yritysalue selvityksen päivitys
- liikenteellinen tarkastelu – liikenteen nykytila ja liikenne-ennuste
- joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn selvitys – nykytila ja kehittämissuunnitelmat
- vesihuollon toiminta-alueiden päivitys (tekeillä)
- taajamien perusrakenteen investointi- ja yleissuunnitelma

6. OHJELMATYÖN VAIHEET

Yleiskaavallisen ohjelmatyöhön sisältyy viisi vaihetta:

1. Tavoitevaihe
2. Aloitusvaihe
3. Luonnosvaihe
4. Ehdotusvaihe
5. Hyväksymisvaihe

Ohjelmatyön vaiheet ja alustava aikataulu on esitetty tarkemmin työohjelmassa.

7. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Yleiskaavallista ohjelmaa laadittaessa on MRL:n mukaisesti tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Vaikutusarviointi tehdään yleiskaavallisen ohjelman tarkkuudella. Kunkin vaikutusarvioinnin aihepiirin vaikutusalue määritellään erikseen niiden erilaisen luonteen ja vaikutusalueen laajuuden pohjalta.

Vaikutusten arviointiin kuuluu myös lähtöaineistojen ja selvitysten riittävyyden arviointi sekä suositukset mahdollisten haittojen minimoimiseksi. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

Yleiskaavallisen ohjelmatyön yhteydessä arvioidaan kaavan toteuttamisen vaikutuksia maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 § mukaisesti

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

8. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

8.1 Julkinen tiedottaminen kaavatyön eri vaiheissa

- Yleiskaavallisen ohjelman 2040 vireille tulosta kuulutetaan Salon Seudun Sanomissa sekä sähköisellä ilmoitustaululla internetissä www.salo.fi/kuulutukset.
- Kaikista osallisten kuulemisvaiheista tiedotetaan kuuluttamalla Salon Seudun Sanomissa sekä sähköisellä ilmoitustaululla internetissä www.salo.fi/kuulutukset.
- Kaavatyön kulkua voi seurata kaupungin internet-sivuilla osoitteessa www.salo.fi/yleiskaavat.
- Kaupunkisuunnittelulautakunnan, kaupunginhallituksen ja -valtuuston kokousten pöytäkirjat ovat luettavissa osoitteessa <https://salon.fi/esityslistat-ja-poytakirjat>.
- Ohjelmatyöhön ja sen kunkin vaiheen asiakirjoihin voi tutustua nähtävilläoloaikoina kaupungin internetsivulla www.salo.fi/yleiskaavat sekä ajanvarauksella kaupunkisuunnittelussa Halikon virastotalolla, Hornintie 2-4, puh. 02 778 5100.

8.2 Osallistumistilaisuudet

Ohjelmatyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on yhdessä tekeminen. Ohjelmatyö on tarkoitus tehdä tiiviissä ja mahdollisimman laajassa yhteistyössä kaupunkilaisten, viranomaisten, päättäjien sekä yritysten ja yhdistysten kanssa. Ohjelmatyön aikana tullaan järjestämään useita tilaisuuksia, joissa osalliset pääsevät vaikuttamaan suunnitteluun. Osallistumismahdollisuudet on kuvattu tarkemmin työohjelmassa.

8.3 Viranomaisyhteistyö

Ohjelmatyön aikana järjestetään työneuvotteluja viranomaisten kanssa tarpeen mukaan. Varsinaisia viranomaisyhteistyötilaisuuksia on alustavasti suunniteltu pidettäväksi kaksi, aloitusvaiheessa ja ehdotusvaiheessa. Lisäksi viranomaisilta pyydetään lausunnot yleiskaavallisen ohjelman eri vaiheissa nähtävilläoloaikoina.

8.4 Osalliset

Osallisia ovat kaikki ne, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Heitä ovat mm. alueen maanomistajat, yritykset, asukkaat ja muut ympäristön käyttäjät. Viranomaiset ja yhteisöt ovat osallisia niiltä osin kuin ohjelmatyö koskee niiden toimialaa. Koska yleiskaavallisella ohjelmalla on vaikutuksia yli kuntarajojen, myös naapurikunnat ovat osallisia.

Osallisia ovat ainakin seuraavat:

- maanomistajat, asukkaat ja yritykset
- kaupungin eri toimialat
- kaupungin päättäjät
- viranomaiset
 - Varsinais-Suomen ELY-keskus
 - Varsinais-Suomen liitto
 - Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos
 - Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
 - Väylävirasto
 - Metsäkeskus
 - Lounais-Suomen aluehallintovirasto
 - Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
 - Metsähallitus
- Caruna
- Lounea Oy
- Yrityssalo Oy
- MTK ja Mhy

9. YHTEYSTIEDOT

Salon kaupunki
Maankäyttöpalvelut
Hornintie 2-4
24800 Halikko

Yleiskaava-arkkitehti Marjo Saukkonen
puh. 02 778 5100
marjo.saukkonen@salon.fi